

Foto omslag: HH

58 Onlangs corrigeerde het EHRM in de zaak Marpa Zeeland de Hoge Raad en concludeerde het hof dat de verdachte op oneigenlijke gronden werd bewogen het beroep in te trekken. De uitspraak **nuanceert de hardheid van de 14-dagentermijn** voor het instellen van hoger beroep en cassatie. Bovendien wordt de onherroepelijkheid van afstand en intrekking van hoger beroep en cassatie gerelativeerd.

64 Algemeen secretaris Jan Suyver van de Orde heeft wel zin in het onderzoek van de commissie die op verzoek van de Tweede Kamer de **fundamenten van de advocatuur zal onderzoeken**. Het wordt namelijk tijd voor aanscherping van het algemeen belang dat de Orde moet dienen, voor regeling van betrokkenheid van de rechtzoekende en voor modernisering van het tuchtrecht.

68 Amersfoortse advocaten protesteren tegen het dwingende karakter van de **verwijsarrangementen die met het Juridisch Loket worden gesloten**. Vertegenwoordigers van de Raad voor Rechtsbijstand en het Juridisch Loket reageren.

In de volgende nummers:

- Uitleg van CAO-bepalingen
- Kroniek burgerlijk procesrecht
- Wet terroristische misdrijven
- Fundamentele wijzigingen Awb
- Wat moet de oudere partner?
- Kroniek aansprakelijkheidsrecht
- Kroniek pensioenrecht

DIGITAAL ARCHIEF ADVOCATENBLAD

Advocaten die beschikken over het (gratie) BalieNet-certificaat, kunnen op BalieNet het digitaal archief raadplegen, met daarin alle teksten die sinds 1996 in het Advocatenblad zijn verschenen. In het archief kunnen artikelen worden gezocht op trefwoord, en op datum en auteur.

ARTIKELEN

- 58** Marpa Zeeland. Over de hardheid van de 14-dagentermijn en de onherroepelijkheid van afstand en intrekking
Tim de Bont en Gerard Hamer
- 64** Onderzoek advocatuur: naar een nieuwe ordening
Jan Suyver
- 68** Advocatuur in Almere
Micha Kat
- 72** **OPINIE: AFSCHAFFING PROCURAAT**
Daan de Snoo
- 74** **RECENSIE**
De lastige partner
Maarten de Haas

VASTE RUBRIEKEN

- 50** **ACTUALITEITEN**
 - Amersfoortse advocaten protesteren tegen Juridisch Loket
 - Koffiepads, *Matthijs Kaaks*
 - Adviescommissies kraken concept-terroriswetgeving
 - Duitse rechterkoningen distantiëren zich van EHRM
 - Op de bres voor terrorist
 - Magistrale overwegingen
 - Rechtsfilosoof Gijs van Oenen over 'Ik zeg wat ik denk'
- 76** **DE CULTUUR VAN**
Igno Sutorius
Jan Pieter Nepveu

84 DISCIPLINAIRE BESLISSINGEN

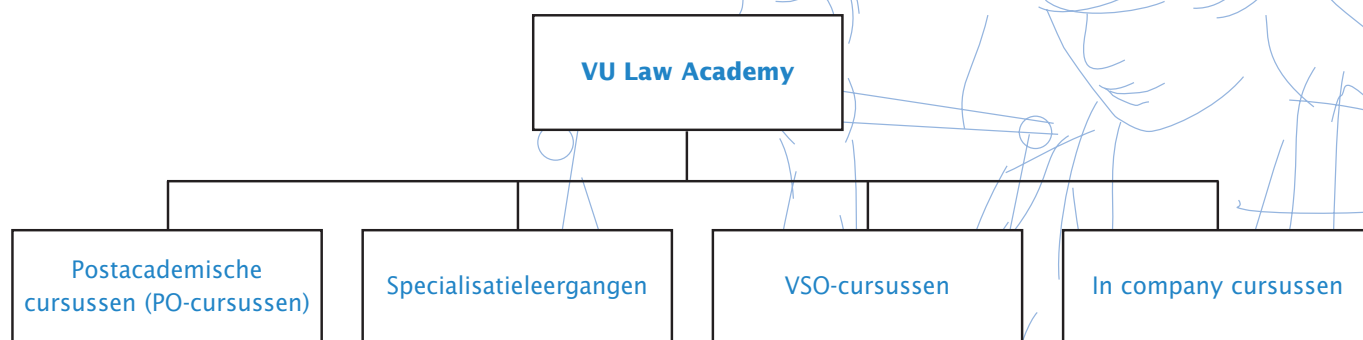
VAN DE ORDE

- 49** ► Van de deken: Spiegeltje, spiegeltje
- 80** ► Voortgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding
- 81** ► Personalia
- 83** ► Literatuur

De markt van het postacademisch juridische onderwijs is sterk in beweging. Het Bureau PAO Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit heeft daar de afgelopen jaren op geanticipeerd en haar opleidingsaanbod uitgebreid en geprofessionaliseerd onder meer door het aanbieden van cursussen voor advocaatstagiaires en het opzetten van specialisatieleergangen. **Deze ontwikkeling vraagt om een passende naam.** Daarom biedt Bureau PAO Rechtsgeleerdheid VU haar cursussen, trainingen en specialisatieleergangen sinds 1 januari 2005 aan onder een nieuwe naam:

VU Law Academy

De VU Law Academy verzorgt opleidingen voor de juridische professional. Ons opleidingsaanbod bestaat uit verschillende trajecten:

Naast de nieuwe naam zijn er de volgende wijzigingen:

Nieuw telefoonnummer:	(020) 598 6255
Nieuw faxnummer:	(020) 598 6210
Nieuwe website:	www.rechten.vu.nl/VULA
Nieuw e-mailadres:	VULA@rechten.vu.nl

Jeroen Brouwer

Spiegeltje, spiegeltje

Rechtshulp is dood, lees ik in het (helaas!) laatste exemplaar van het blad *Rechtshulp*, jarenlang het trotse maandblad van de Vereniging voor Rechtshulp. Professor Niek Huls schrijft in dat nummer over 'Rechtshulpgolven en andere dingen die voorbijgaan...'. Het is voor hem niet alleen weemoedig omzien. Nieuwe uitdagingen zijn in aantocht. Het moet weer spannend worden voor jonge mensen om zich met de problemen van arme mensen bezig te houden. Niet door een revitalisatie van de idealen van destijds, aldus Huls, maar op nieuwe manieren. Ga (beter) na wat juridische problemen van mensen zijn en langs welke wegen zij hulp vragen. Biedt informalisering van de rechtscultuur (afbreken procesmonopolie) soelaas? Heeft multiculturele rechtshulp toekomst?

Huls werd de afgelopen maanden op zijn wenken bediend. Afgemeten aan het groot aantal onderzoeken is de rechtshulp helemaal niet dood, maar eerder springlevend. Er verschenen maar liefst drie stevige rapporten: *De Geschillenbeslechtingdelta 2003* van het WODC, de *Monitor gesubsidieerde rechtsbijstand 2004* van de Raden voor Rechtsbijstand en *Toegang tot het recht* van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

Voor licht dat op een spiegel valt, geldt: hoek van inval is gelijk aan hoek van uitval. Loop tussen twee evenwijdig geplaatste spiegels door en u ziet uzelf links en rechts oneindig herhaald. Eerlijk gezegd be kroop mij zo'n gevoel bij het consumeren van al die rapporten, waarop ook weer uitgebreid wordt gereflecteerd in de vakbladen. Men verwijst voortdurend gretig naar elkaar. Het eerste nummer van het *NJB* van dit jaar is zelfs geheel gewijd aan het WODC-onderzoek.

In het oog lopende conclusies uit dat onderzoek zijn dat slechts een vijfde deel van de burgers meent dat advocaten eerlijk en betrouwbaar zijn, en dat ruim tweederde de tarieven van advocaten te hoog acht. Ik ben deze conclusies – uitvergroet verwoord – nog vaak tegengekomen. In een brief van de minister, als kop van een artikel of in een persbericht.

Het is echter graven naar een onderbouwing. Door het WODC zijn ongeveer 3500 mensen via internet bevraagd. Deze mensen, met inbegrip van hen die *nooit* een juridisch probleem hebben ervaren, werd een niet-neutrale stelling voorgelegd: 'Advocaten vragen te veel geld voor het werk dat ze doen'. Ik memoreer nog maar eens: de hoek van inval is gelijk aan de hoek van uitval.

Een deel had overigens wél een juridisch probleem, maar mistig blijft of deze ondervraagden zich uitsluitend hebben uitgelaten over hun eigen advoca-

aat. En een kanttekening mijnerzijds: hoge eigen bijdragen en griffierechten stralen ook, ten onrechte, af op de advocaat.

Verder werden allochtonen gemist, functioneel analfabeten (10% van de bevolking) ook, 21% van de Nederlanders heeft geen pc en 35% geen toegang tot internet. Huls kwalificeert de internetmethode eufemistisch als een beperking die de lezer voortdurend voor ogen moet houden. Laat ik dat dan ook maar doen. In het algemeen oordelen burgers gunstig over de bruikbaarheid van de dienst van de advocaat. Een resultaat dat bevestigd wordt in de Monitor.

De RMO (een adviesraad van regering en Staten-Generaal) heeft zich dankbaar gespiegeld aan het WODC-onderzoek. 'Zo geven burgers zelf aan dat het rechtssysteem voor rijk en arm niet in gelijke mate uitpakt (vooral voor de advocatuur is een opvallend lage waardering),' staat in de samenvatting. Daar gaan we weer! In het rapport zelf wordt het verband bepaald voorzichtiger geformuleerd.

Wat beveelt de RMO aan? Het versterken van het probleemoplossend vermogen van de samenleving. Verstandig. Het streven naar een klantgericht rechtssysteem en het bevorderen van een vertrouwenwekkend rechtsklimaat. Prachtig. Geschillencommissies voor klachtenafhandeling zijn gewenst. Hier geen woord over de geschillenregeling die de Orde allang kent. Logisch, als er verzuimd is om contact op te nemen met de Orde of individuele advocaten.

De bestaande advocatuur wordt door de RMO als geheel verantwoordelijk gehouden voor een goede rechtshulpverlening aan burgers met een laag inkomen. Hier geen woord over de medeverantwoordelijkheid van de overheid. Mag ik er tot slot op wijzen dat *small claim courts*, geschillenboeren of aan Harvard in het onderhandelen opgeleide kadi's ook geld kosten, en al snel een bureautje en ondersteuners nodig zullen hebben?

Rechtzoekenden ondervinden over het algemeen geen moeilijkheden bij het vinden van een advocaat. Uit ander WODC-onderzoek blijkt dat ongeveer een derde van de rechtzoekenden tweederde van de ruim 300.000 toevoegingen per jaar gebruikt. Ruim een derde (36%) van dat zogenaamde meervoudig gebruik wordt veroorzaakt door (ambtshalve) strafrechtelijke toevoegingen. Mij dunkt dat je daar toch echt advocaten voor nodig blijft houden.

Ik eindig mijn bespiegeling met de bevinding uit één van de onderzoeken dat burgers gelukkig de meeste problemen nog altijd zelf oplossen.

85e jaargang – 28 januari 2005 – nr. 2
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv.
De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. drs. G.C. van Daal
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. P.F.P. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
mr. A.P. Ploeger
mr. E. Unger
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Uitgever
drs. J.W. van der Weele

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Redactionele bijdragen
t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

Vormgeving
VILLA Y, Andre Klijns
Unit-1, Dmitry de Bruin

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 1,97 per mm bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 3: 28 januari 2005
afl. 4: 25 februari 2005

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Niet-leden betalen € 150 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementsadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen.
Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

**Nederlands
uitgeversverbond**
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Amersfoortse advocaten protesteren tegen keurslijf 'Verwijsarrangementen te dwingend'

Michel Knapen, journalist

Dertig advocaten uit Amersfoort ondertekenden een brief op poten naar de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam. Hun klacht: de verwijsarrangementen die met het Juridisch Loket worden gesloten, hebben een te dwingend karakter. Frans Ohm, directeur van de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam en Henri Niezink van het Juridisch Loket Rotterdam reageren.

Arjens Witkamp Schoonderbeek, een middelgroot advocatenkantoor te Amersfoort, riep de collega's uit de stad bijeen op initiatief van één van de partners, mr. Gar Schoonderbeek. Aanleiding: de invoering van de zogenoemde 'verwijsarrangementen' die advocaten kunnen sluiten met het Juridisch Loket, de opvolger van het Bureau Rechtshulp. Wie zo'n arrangement sluit, krijgt cliënten doorverwezen van het loket, wie geen arrangement sluit, krijgt via dat kanaal géén cliënten.

Zij die wel een verwijsarrangement hadden afgesloten, hadden dat niet gedaan uit enthousiasme voor het nieuwe systeem. Dat werd Schoonderbeek al snel duidelijk. 'Angst voor verlies aan cliënten en omzet speelde mee, terwijl het dwingende karakter van het verwijsarrangement niet bij iedereen was doorgedrongen.' Schoonderbeek was wel op de hoogte van de ins en outs. En na de bijeenkomst was iedere aanwezige dat. 'Er werd vervolgens geopperd om zelf spreekuren te organiseren, buiten het Juridisch Loket om,' zegt Schoonderbeek. Zo ver kwam het echter niet. Wel werd besloten een 'signaal' af te geven door een brief te sturen naar de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam, in wiens ressort het Juridisch Loket Amersfoort is gevestigd.

Frans Ohm, directeur van de Amsterdamse Raad voor Rechtsbijstand zegt niet geschrokken te zijn van die brief. 'De bezwaren waren reeds bekend.' Maar dat advocaten zeggen niet te weten wat hen te wachten stond, noemt hij 'pertinent onjuist'. 'Met de portefeuillehouder rechtshulp is driemaal overleg geweest over de opzet, de Nieuwsbrief van de raad heeft de komst van arrangementen aangekondigd, in oktober is er een informatiebijeenkomst ge-

weest in de Jaarbeurs in Utrecht en daaraan voorafgaand kreeg men schriftelijk informatie-materiaal toegestuurd. Het kan dus niet zo zijn dat de Amersfoortse advocaten dit op hun bijeenkomst voor het eerst hoorden.'

DWINGEND KARAKTER

De bezwaren van de dertig andere ondertekenaars van de brief hebben vooral betrekking op het 'dwingende karakter' van het verwijsarrangement.

Dan is niet de advocaat nog meester over zijn agenda, maar het Juridisch Loket

gament. De (door)verwijzing wordt gedaan door medewerkers van het Juridisch Loket die – in tegenstelling tot die van Bureaus Rechtshulp – vaak niet academisch geschoold zijn, stelt Schoonderbeek: 'Kunnen zij goed inschatten hoeveel tijd een zaak uiteindelijk kost? Want is eenmaal een cliënt of zaak toegewezen, moet je deze van A tot Z afhandelen.' Het is de bedoeling dat afspraken in de toekomst door de

loketten worden ingepland. 'Dan is niet de advocaat nog meester over zijn agenda, maar het Juridisch Loket. Zo kun je je praktijk niet meer sturen.'

Directeur Ohm van de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam: 'De advocaat beslist over de wijze van aanpak. Hij is niet gehouden een zaak te behandelen waarin niks zit en beoordeelt ook zelf of deze binnen een kort tijdsbestek als lichte advieszaak kan worden afgedaan. Het is uiteindelijk de advocaat die in het intakegesprek met de cliënt vaststelt hoeveel uur deze zaak gaat kosten, niet de medewerker van het loket.'

Volgens Ohm was de stelselherziening al langer bekend en ook dat er verwijsarrangementen zouden komen. 'Misschien heeft niet iedereen zich toen goed gerealiseerd wat de concrete uitwerking daarvan is, zoals het verlies van een deel van de agendavrijheid. Maar advocaten hoeven niet mee te doen, je contractvrijheid wordt niet aangetast.'

MOTIVEREN

Een advocaat die een cliënt of zaak, doorverwezen vanuit het Juridisch Loket niet wenst aan te nemen, moet dat uitgebreid motiveren.

Ervaringen in Rotterdam

'AMERSFOORTSE ADVOCATEN LIJDEN AAN KOUDWATERVREES'

Het Juridisch Loket van Rotterdam is pas een half jaar in functie maar haar voorloper, het Bureau Rechtshulp, werkt al twee jaar met verwijsarrangementen. Tot grote tevredenheid van de cliënten – én van de zeventienhonderd advocaten in het Haagse hofressort (waarin 270 in het arrondissement Rotterdam) die eraan meedoen. Henri Niezink, hoofd van het Juridisch Loket Rotterdam: 'Lange tijd hadden we een aanbodprobleem: te veel cliënten en te weinig advocaten, met als gevolg dat cliënten gingen zwerven. Nu is dat omgedraaid: er zijn misschien wel te veel advocaten voor het aantal cliënten dat zich hier meldt. Prettig, ons motto is immers: de klant is de maat der dingen.'

Niezink belooft de advocaten bepaald géén gouden bergen met deze cliënten. 'Ze moeten vooral aan acquisitie blijven doen, want wij leveren maar een beperkt percentage van de zaken. Zo hebben we 161 advocaten in het bestand die arbeidszaken doen. Ben je een keer aan de beurt geweest, dan duurt het weer een tijdje voordat je een nieuwe cliënt krijgt. Advocaten krijgen wel een zaak kanten-klaar aangeleverd. De cliënt is goed geïnformeerd over de kosten en hij neemt de juiste bescheiden mee.' Wel geeft Niezink toe dat zo'n twintig procent van de cliënten uiteindelijk niet komen opdagen. 'In het hofressort 's-Hertogenbosch zijn ze een stap verder. Daar worden de afspraken al in de agenda van de advocaat geboekt. Het uitvalpercentage is daar dan ook de helft lager.'

De angst voor het onbekende, zoals de advocaten in Amersfoort, daar kan Niezink zich wel iets bij voorstellen. 'Het is gebleken dat een slimme advocaat en een goed kantoor baat hebben bij dit nieuwe systeem. Ze lijden wellicht aan koudwatervrees. Ik nodig ze uit om eens in Rotterdam te komen kijken.'

Foto: Erik van der Burgt

Bij de opening van het eerste Juridisch Loket, 18 juni 2004 in Breda, had minister Donner er zo te zien al niet erg veel vertrouwen in.

Schoonderbeek: 'Als die motivering naar het oordeel van de Raad voor Rechtsbijstand onvoldoende is, kan dat aanleiding zijn tot het opzeggen van het verwijsarrangement.' En houdt een advocaat zijn uren vrij voor mogelijke cliënten van het Juridisch Loket, en er komt niemand opdagen, dan staat daar géén vergoeding tegenover, vreest hij. Maar Ohm verwacht ook hier geen problemen. 'Advocaten hebben altijd genoeg te doen. Als de uren die ze hebben gereserveerd voor onze cliënten niet vollopen, kunnen ze toch ander werk doen?'

Schoonderbeek voorziet ook problemen als niet voldoende gespecialiseerde advocaten een verwijsarrangement sluiten. 'Neem Amersfoort. Hier zijn vrij weinig advocaten die vreemdelingenzaken doen. Wat gebeurt er als geen enkele daarvan een verwijsarrangement sluit? De cliënt die zich aan het Juridisch Loket meldt voor rechtsbijstand, kan in Amersfoort niet terecht en moet naar Utrecht. Welk belang is daarmee gediend?' Hij kan er één bedenken: het Juridisch Loket gaat zo'n beetje alles beheersen.

Ohm: 'De onafhankelijkheid van de advocatuur is een groot goed, maar dat heeft te maken met het doen van je werk zonder druk van buiten, en niet of je de ene of de andere cliënt aanneemt. De kritiek op dat deel van het systeem is vooral psychologisch van aard. Advocaten hoeven, zolang niet met het elektronisch agendasysteem wordt gewerkt geen tijd vrij te houden. Op termijn zal het loket de afspraken in de agenda van de advocaat vastleggen, maar voorwaarde daarvoor is een goed werkende elektronische agenda, waarin de advocaat verhinderingen kan aangeven.'

GRIP OP UITVOERDERS

Na de auditverklaringen noemt Schoonderbeek de verwijsarrangementen de tweede verplichting die de Raad voor Rechtsbijstand aan advocaten oplegt. 'Vanuit het belang van de Raad voor Rechtsbijstand snap ik

Koffiepads

In toenemende mate heeft de samenleving behoefte aan leuk recht. Recht met een glimlach. Zoals kranten voor de afwisseling graag foto's van lieve dieren op de voorpagina plaatsen.

De alledaagse ernst en droefenis van het menselijk bestaan zullen zich weliswaar in het recht vast als teken in een hondenvacht – het gemiddelde advocatendossier leest als een biografie van de erbarmelijke debiteur, dwaze vader, bedrogen huizenkoper, failliet en al die andere beklagenswaardige justitiabelen die via de wachtkamer hun weg vinden naar het bureau en de kast van de raadsman – maar er zijn delen van het recht die zich hiervan weten te vrijwaren.

Het is leuk om te lezen over een luieroorlog tussen multinationals. Over de kleur van tandpasta. Dat zijn serieuze zaken, maar toch ook weer niet. Afgelopen week was de strijd over het koffiepad-monopolie in het nieuws. (Wie van lekkere koffie houdt heeft waarschijnlijk nog nooit van koffiepads gehoord. Het zijn een soort koffieblokjes in de vorm van vaatwastabletten.)

The unbearable lightness of law. Zo zou je dat kunnen noemen.

Er zijn advocaten die zich bij voorkeur met dat wufte rechtsgebied bezighouden. Dat zijn de intellectueel eigendomsrecht advocaten. Vroeger waren dat gewone civilisten met een procespraktijk. Maar ze hebben zich weten te ontworstelen uit de beknellen-greep van de platte burgerlijke zaken. Het hogere heeft hen gelokt.

De intellectuele eigendom komt als het ware voort uit escapisme. Zijn aanhangers koesteren het ongrijpbare, vluchtige karakter van dit recht. De stroming van IE-ers heeft misschien mede daardoor een grote vlucht genomen. Ze verenigden zich aanvankelijk op speciale eilandjes in grote kantoren. Daar markeerden ze hun aanwezigheid door glazen vitrinekasten vol parafernalia uit de IE-praktijk. De mannen ontteden zich van hun das en wierpen zich vol overgave in langshepende procedures over lekkootjes van luiers, de vorm van zoutjes en de kleur van flipflops.

Er volgde een paradoxale ontwikkeling. De intellectuele eigendom won aan betekenis.

De grote toewijding van de beoefenaars leidde tot verdieping en ernst, maar altijd met een lichtvoetig randje. Het dikste handboek dat de rechtsgeleerdheid de afgelopen tien jaar heeft voortgebracht is overigens een foliant met de titel *Merkenrecht*. Over de leer van de overeenstemmende tekens en de generieke aanduidingen. Het kooplustopwekkend vermogen van twee geborduurde strepen.

Sinds kort is een nieuwe fase aangebroken: de exodus. Als geroepen door een hogere macht, trekken de IE-ers weg uit hun kantoren en verenigen zich in kleine selecte niches. Ze zullen groeien. Gaat heen en vermenigvuldigt u, is het credo. En het recht zal steeds leuker worden.

Ondraaglijk leuk.

>

dat wel. De gefinancierde rechtshulp moet op orde zijn en daar zijn advocaten voor nodig. Dan heb je meer grip nodig op de uitvoerders van de gefinancierde rechtshulp.'

Maar wat te doen met cliënten die als lastig te boek staan, of zaken die bewerkelijk zijn en veel tijd vergen voor een relatief lage vergoeding? 'Dáár zijn de Raden nu mooi vanaf. Advocaten hebben ook voor die mensen een verantwoordelijkheid. Het probleem wordt zo wel heel makkelijk op ons bordje geschoven.' Liever ziet Gar Schoonderbeek dat de loketten gaan werken met lijsten waarop namen staan van advocaten en hun specialismen – zoals de Bureaus Rechtshulp dat deden. 'Dan ondervang je onze bezwaren tegen de nieuwe werkwijze.'

De kritiek op het systeem is vooral psychologisch van aard

Maar dat veegt Ohm van tafel. 'Dat systeem was ondoorzichtig en leidde tot een oneerlijke verdeling van cliënten over advocaten. Advocaten hadden daar zelf juist moeite mee. De medewerker van het loket kijkt nu naar het rechtsgebied dat aan de orde is en de postcode van de cliënt. De geschikte advocaat die op dat moment nog de minste verwijzingen heeft en dus boven aan de lijst staat, krijgt deze cliënt toegewezen. Daarmee is het nieuwe systeem juist veel transparanter en eerlijker.'

Frans Ohm wil nog kwijt dat de raad niet star zal zijn in het oplossen van praktische, organisatorische problemen als zich die voordoen. Waar nodig zullen we bijsturen. Het klantenperspectief staat bij ons op de eerste plaats maar we willen het zo advocaatvriendelijk mogelijk doen. Dan moeten advocaten wel eens een concessie doen over met welke cliënt ze in zee gaan.'

Hij vervolgt: 'De Orde heeft de collectieve verantwoordelijkheid bevestigd in het kader van de stelselherziening. Dat commitment wordt nu handen en voeten gegeven. Ik zou daarom zeggen: doe massaal mee. Dan wordt de "pijn", door sommigen nu gevoeld, door veel mensen gedeeld.'

Adviescommissies kraken concept-terrorismewetgeving

Zowel de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak als de Orde heeft een zeer kritisch adviesrapport uitgebracht over het conceptwetsvoorstel Bijzondere bevoegdheden tot opsporing van terroristische misdrijven. Dit concept bevat onder meer de mogelijkheid tot uitstel van volledige inzage van processtukken en het mogelijk maken van bewaring (oplopend tot 2 jaar en negentig dagen) bij verdenking van een terroristisch misdrijf, ook buiten het geval van 'ernstige bezwaren'.

De twee slotconclusies, die na lezing van het eraan voorafgaande advies eigenlijk nog mild klinken: 'Ten aanzien van diverse voorgestelde maatregelen vraagt de NVvR aandacht voor de beperkingen en eisen die uit het EVRM voort-

vloeien. De NVvR adviseert de voorgestelde wijzigingen in artikel 66 en 67, althans niet in deze vorm, te handhaven.' De Adviescommissie Strafrecht van de Orde: 'Mede door de moord op Theo van Gogh heeft het probleem van het terrorisme een dynamiek gekregen, die uitsluitend lijkt te worden aangestuurd door de maatschappelijke onrust, versterkt door politieke aandacht en nauwelijks door weloverwogen en afgemeten beleid. (...) Er is geen reden het strafrechtelijk systeem te belasten door voor de opsporing en vervolging van terrorisme een apart strafvorderlijk regiem in te stellen.' De NVvR en Orde zijn van zins om in het voorjaar een conferentie te organiseren over de voorstellen.

AGENDA

Aanpakken van recreatielawaai

Op 20 april wijdt de Nederlandse Stichting Geluidshinder haar jaarlijkse Geluidshinderdag aan 'horeca- en evenementenlawaai'. Recreatielawaai staat in de top-5 van meest storende geluidsbronnen in Nederland. Zo'n 2 miljoen Nederlanders worden er door gehinderd, waarvan bijna de helft in ernstige mate. Het overgrote deel van hen wordt gehinderd door kermissen, horecagelegenheden en massa-evenementen in de open lucht. Er is slechts een beperkt wettelijk kader om alle vormen van geluidsoverlast van deze bronnen aan te pakken. Tijdens de Geluidshinderdag 2005 zal de gemeentelijke praktijk centraal staan. Deelname kost € 170 voor NSG-donateurs, € 220 voor niet-donateurs en € 25 voor studenten. Meer informatie en aanmelding: www.nsg.nl, resp. info@nsg.nl.

Duidelijkheid over GBA

'Advocaten hebben recht op gegevens uit de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) op basis van artikel 98 Wet GBA, wanneer dit noodzakelijk is ter uitvoering van een algemeen verbindend voorschrift of omdat een algemeen ver-

bindend voorschrift dat vereist. Dat betekent dat advocaten geen recht hebben op gegevens indien de gegevens noodzakelijk zijn voor het uitbrengen van een dagvaarding, de betekening van een vonnis of een buitengerechtelijke incassoprocedu-

re.' Aldus de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken in een nieuwsbrief aan haar leden, waaronder alle Nederlandse gemeenten. De eerdere conclusie van een aantal gemeenten dat GBA-gegevens per definitie niet aan advocaten mogen

worden verstrekt (op basis van recente uitspraken van de Raad van State) is dus onjuist, aldus de NVvB.

In het volgende nummer meer over dit onderwerp.

Duitse 'rechterkoningen' distantiëren zich van EHRM

'Te weinig respect voor Straatsburg'

Zeger Luyendijk, journalist

'Belachelijk'. 'Hoe halen ze het in hun hoofd'. 'Dat is toch geen voorbeeld...!' Verontwaardigd en ook boos waren de reacties eind vorig jaar op de beslissing van het Duitse Constitutionele Hof in Karlsruhe, waarin een principiële overweging werd gegeven om een uitspraak van het EHRM naast zich neer te leggen. Een strijd over principes, macht en zelfbewustzijn.

'Straatsburg' had het Oberlandesgericht Naumburg (Sachsen Anhalt) op de vingers getikt omdat dat een vader die omgang vroeg met zijn zoon in het ongelijk had gesteld. De jongen was na zijn geboorte ter adoptie aangeboden door zijn moeder en de adoptieouders meenden geen gehoor te hoeven geven aan de verlangens van de vader. De rechters in Naumburg waren het daarmee zo hartgrondig eens – 'in het belang van het kind' – dat ze de veroordeling van hun afwijzing door Straatsburg 'niet bindend' verklaarden. Het Constitutionele Hof meende dat door beslissingen van het EHRM de in de Duitse grondwet verankerde rechten van de adoptieouders in het gedrang kunnen komen, aldus de – unanieme – Tweede Senaat van het Constitutionele Hof. Lage rechters in Duitsland moeten altijd rekening houden met de besluiten van 'Straatsburg' en ze naar behoren toepassen, aldus het Constitutionele Hof, maar ze hoeven ze niet 'schematisch toe te passen'.

KORTZICHTIG

Juristen in Duitsland bogen zich bezorgd over deze beslissing en kwamen al snel tot de conclusie dat Karlsruhe meer respect had moeten tonen voor Straatsburg. Het belangrijkste kritiekpunt was dat Duitsland met deze uitspraak geen goed voorbeeld geeft voor al die landen die nog maar relatief kort het Verdrag van Rome hebben onderschreven. 'Het schept een precedent', zegt de Berlijnse jurist en burgerrechtenactivist Franz Schmidt, die zich inzet voor Tsjetsjenen die in Rusland vervolgd worden. 'We moeten er toch niet aan denken dat een rechter in Rusland de argumentatie van het Duitse Constitutionele Hof misbruikt om een Straatsburgse veroordeling van een grove schending van de mensenrechten aan zijn laars te lappen. Ik begrijp dan ook helemaal

niets van de kortzichtige zienswijze van 'Karlsruhe'.

Zeer fel ook reageerde Walter Grasnick, hoogleraar strafrecht en rechtsfilosofie aan de Universiteit van Marburg. Volgens hem zijn niet wetten maar rechters allesbepalend in Duitsland. De Duitse rechters, aldus Grasnick, zijn er duidelijk niet alleen om de leemtes te vullen en verder zoveel mogelijk als 'subsumptie-automaat' te dienen, maar verheffen zich in toenemende mate tot 'rechterkoningen', die recht maken in plaats het te vinden. Volgens hem een verfoeilijke ontwikkeling, die de naam van Duitsland geen goed zal doen en die van de rechtspraak al helemaal niet.

ZELFBEWUSTZIJN

De jurist en bekende Duitse rechtscommentator Reinhard Müller ziet in de uitspraak het zoveelste bewijs van een groeiend zelfbewustzijn van Duitsland. 'De binding van de oude Bondsrepubliek in westerse verdragen wordt na de eenwording duidelijk in een nieuw licht gezien', aldus Müller en volgens hem niet helemaal ten onrechte. In het naoorlogse Duitsland zijn volgens hem nooit machtsvragen gesteld, omdat de soevereiniteit van het land daarvoor te beperkt was. De oude Bondsrepubliek gaf vrijwillig rechten op, van de draagwijdte daarvan worden de Duitsers zich in toenemende mate bewust.

Het volkerenrecht geldt in Duitsland volgens Müller niet 'unmittelbar' (zonder meer), maar moet door het nationale parlement worden omgezet in nationaal recht en zo niet, dan geldt het alleen binnen het raamwerk van de grondwet. Dat zal er toe leiden dat in Duitsland in de toekomst nog wel vaker een 'voor andere landen misschien ongebruikelijk besluit zal worden genomen'.

MINIMUM VERZEKEREN

Dat is mogelijk, vind ook Hans-Jürgen Papier, president van het Duitse Constitutionele Hof. 'De Duitse grondwet is zeer volkerenrechtvriendelijk, maar ziet niet af van het laatste woord als uitdrukking van staatsrechtelijke soevereiniteit', zei hij onlangs in een uitgebreid interview over de positie van het Hof ten opzichte van internationale verdragen in de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. 'Het gaat er uiteindelijk om iemand de beste rechtsbescherming te bieden. Machtsvragen zijn daarbij niet aan de orde. De verschillende hoge

Hans-Jürgen Papier, president van het Bundesverfassungsgericht: 'Het EHRM moet zich niet laten misbruiken als hoogste rechtsorgaan in familieruzies of andere civielrechtelijke kwesties'

Europese gerechtshoven, zoals het Hof voor de Mensenrechten, maar ook het Europese Hof in Luxemburg stemmen als het ware hun competenties beter op elkaar af.'

Straatsburg zou er zich volgens hem vooral op moeten richten een minimum aan rechten te verzekeren voor de vele honderden miljoenen Europeanen die er een beroep op kunnen doen, en zich niet laten verleiden 'misbruikt te worden als hoogste rechtsorgaan in familieruzies of andere civielrechtelijke kwesties'.

Het EHRM zou wat Papier betreft een voorbeeld kunnen nemen aan het Duitse Constitutionele Hof, dat pas ingrijpt als bij de uitleg of toepassing van eenvoudig recht 'fouten worden gemaakt waarbij grondrechten in het geding komen'. De president vindt dat het Hof in Straatsburg zich het leven met 40.000 zaken per jaar onnodig moeilijk maakt. Het Straatsburgse Hof zou nauwgezet moeten kijken naar systematische schendingen van de mensenrechten en daarmee duidelijke voorbeelden stellen, en niet elk wisselwasje beoordelen. 'Men moet ervoor waken, dat door een woud aan gerechtshoven en elkaar opheffende uitspraken de rechtszekerheid voor een Europeaan uiteindelijk alleen maar minder wordt.'

Op de bres voor terrorist

Peter Vermij, journalist

Waar eindigt de onverschrokken belangenbehartiging van een terrorist onder beperkingen, en begint medewerking aan een terroristische organisatie? Die vraag moet een jury in New York beantwoorden na een geruchtmakend proces tegen een Amerikaanse advocate. In Nederland, inmiddels ook bekend met terrorisme-verdachten onder beperkingen, zal het antwoord dezer dagen met interesse worden afgewacht.

Maanden duurde de rechtszaak tegen Lynne Stewart, een 65-jarige grootmoeder én een bekende, links-activistische advocate in New York. Haar cliënt is Omar Abdel Rahman, een blinde Egyptische sjeik die in 1995 levenslang kreeg wegens steun aan een samenzwering om beroemde gebouwen, waaronder het kantoor van de Verenigde Naties, op te blazen. Volgens de aanklacht bracht Stewart, in strijd met regels die ze had ondertekend, boodschappen van de sjeik over aan de pers. Haar zaak heeft Amerikaanse advocaten verdeeld. Voor de een is Stewart een heldin die strijdt tegen een overheid die steeds meer burgerrechten inperkt en advocaten van terrorisme-verdachten intimideert. Anderen achten naar acties misplaatst, en vrezen dat die slechts zullen leiden tot nóg draconischer maatregelen om te voorkomen dat advocaten privileges misbruiken.

OM DE TUIN

Sjeik Omar Abdel Rahman behoort tot de geestelijke leiders van de 'Islamic Group', een Egyptische organisatie die een islamitisch bewind nastreeft en verantwoordelijk wordt gehouden voor, onder meer, een moordaanslag op 58 buitenlandse toeristen in 1997. De organisatie heeft nauwe banden met Al-Qaida, een relatie die meermalen werd onderstreept door de eis van Osama bin Laden dat Rahman moest worden vrijgelaten. Ook in gevangenschap reikte de invloed van Rahman ver. Onder zijn radicale achterban in Egypte woedde in 2000 discussie of een in 1997 afgekondigde 'wapenstilstand' met de Egyptische regering moest worden opgeheven. De mening van de sjeik droeg, vanzelfsprekend, veel gewicht.

Lynne Stewart verdedigde Sjeik Rahman bij zijn rechtszaak, en besloot zijn belangen na de veroordeling te blijven behartigen. 'De ethische regels,' verklaarde zij tijdens haar eigen rechtszaak, 'verplichten ons zaken te accepteren, zelfs als het mensen betreft die door het brede publiek worden gehaat.'

De Amerikaanse regering was vastbesloten dat Rahman niet met zijn volgelingen mocht communiceren, omdat contact kon leiden tot opheffing van het bestand. En dus stelde Justitie hem in 1997 onder strenge beperkingen: Rahman mocht alleen nog contact hebben met zijn familie en advocaat. De laatste moest op haar beurt beloven dat ze geen boodschappen van Rahman aan volgelingen of de media zou doorgeven.

Achteraf valt te vermoeden dat Stewart in 2000, een jaar vóór de aanslag van 11 september, de ijver van Justitie om haar te betrappen heeft onderschat. Op grond van wettelijke regels die na 2001 nog werden uitgebreid, konden haar gevangenisbezoeken aan Rahman minutieus in de gaten worden gehouden. Dat bleek pas goed toen de aanklager eind augustus een film toonde opgenomen met een verborgen camera.

Beeld en geluid maakten pijnlijk duidelijk hoe Stewart had geprobeerd waarnemers achter een glazen wand om de tuin te leiden door luidkeels

Lynne Stewart

over koetjes en kalfjes te praten, terwijl haar tolk op fluisterende toon brieven van volgelingen aan de sjeik voorlas en zijn reacties noteerde. De sjeik betuigde steun aan leden van zijn groep die de wapenstilstand ter discussie wilden stellen. Tekst van die strekking belde Stewart een paar weken later door aan een journalist in Cairo, die ze prompt publiceerde. Eén van haar medewerkers belde zelfs regelmatig met leden van de groep.

Hoewel de aanklager niet claimt dat het krantenbericht tot terreurdaden leidde, achtte hij bewezen dat de advocate een terroristische organisatie had geholpen.

GELOOFWAARDIGHEID AANGETAST

Vanuit de getuigenbank probeerde Stewart eind vorig jaar de jury uit te leggen dat zij het haar plicht achtte de internationale aandacht gericht te houden op de zware omstandigheden van haar cliënt, die blind, suikerziek en geïsoleerd wegwijnde in een Amerikaanse cel. Haar hoop was dat Egypte, onder druk van de publieke opinie, de VS zou vragen om uitlevering. Zelf was ze weliswaar een 'revolutionair met een kleine r', zei ze, maar geen islamitische fundamentalist. De regels die ze had ondertekend, getuigde Stewart, verboden haar 'boodschappen' door te geven aan de pers, maar openlijke persberichten voldeden in haar ogen niet aan die definitie.

Of de jury, begin januari begonnen met de beraadslagingen, die redenering wil volgen, is twijfelachtig. Zeker is nu al dat haar acties de geloofwaardigheid en manoeuvreerruimte van collega's in andere terrorisme-zaken heeft aangetast.

ORDENIEUWS

Waarnemend deken

Maurits van den Wall Bake wordt met ingang van 1 juli aanstaande waarnemend deken. Dat heeft de Algemene Raad afgelopen maandag besloten. Hij volgt Els Unger op, die met ingang van diezelfde datum Jeroen Brouwer zal opvolgen als algemeen deken, onder

voorbehoud dat het College van Afgevaardigden instemt met haar benoeming. Van den Wall Bake is advocaat bij Stibbe. Hij zit sinds 1 november 2002 in de Algemene Raad en beheert de portefeuille Wetgevingsadvisering.

Ordebureau Zwolle-Lelystad

Met ingang van dinsdag 18 januari is het Bureau van de Orde in het arrondissement Zwolle-Lelystad gevestigd in het gebouw Spoorstate, Hanzelaan 353, 8017 JM, Zwolle.

Telefoon: 038-422 59 95, fax: 038-422 50 56. Het Bureau zou eerst een plaats krijgen in de nieuwbouw van de rechtbank Zwolle, maar die nieuwbouw is afgeketst.

Jonge Baliebestuur Friesland

Voor het verenigingsjaar 2004/2005 is het bestuur als volgt samengesteld:
mr. I.T. van Stralen, voorzitter; mr.

W.J.Th. Bustin, secretaries; mr. E. Bosscher, penningmeester; mr. A. de Jong, afgevaardigde SJB; mr. F.H.A. Alberda, activiteiten.

Jonge Balie Breda

Het nieuw bestuur van de Jonge Balie Breda bestaat uit: mr. R.S. Namjesky, voorzitter; mw mr. C.J.F. Kemperman; vice-voorzitter; mr. J. de Roo, secretaries; mw mr. C.M. van den Reek, penning-

meester; en mw mr. I. de Wit en mw mr. E.M.C. Melis, leden. Adres secretariaat: mr. J. de Roo, Haans, Beijens Advocaten, postbus 69, 4700 AB Roosendaal, tel: 0165-592000, fax: 0165-592050.

Iranese mensenrechten-advocaat Nasser Zarafshan nog steeds vast

Advocaat, schrijver en vertaler dr. Nasser Zarafshan zet zich al jaren in voor de mensenrechten in Iran en is een vermaard lid van de Iranian Bar Association. Zarafshan wordt gevangen gehouden in een beruchte gevangenis in Teheran. In 1998 trad hij op als advocaat voor de familieleden van twee vermoorde journalisten, waarvan beide moordzaken nooit zijn opgelost. Zarafshan werd vervolgens gedetineerd omdat hij had gesuggereerd dat andere onopgeloste moorden onderdeel van deze moordzaken zouden vormen en daarom tegelijkertijd dienden te worden onderzocht en berecht. Deze zogenaamde 'seriemoorden' betroffen de moord op een aantal prominente activisten en intellectuelen in 1998. Vervolgens bracht Zarafshan onopgeloste moorden bij de bevolking onder de aandacht, waarbij hij informatie naar buiten bracht over de eventuele staatsbetrokkenheid.

In 2000 werd Zarafshan vervolgd op grond van het verspreiden van informatie over de seriemoorden, maar werd na een maand weer vrijgelaten. Terwijl Zarafshan was gedetineerd doorzochten autoriteiten zijn huis, waarbij zij alcohol en wapens aantroffen. In augustus 2002 werd Zarafshan veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf voor het verspreiden van staatsgeheimen en verboden bezit van wapens en alcohol. Zarafshan werd veroordeeld achter gesloten deuren door een militaire rechtbank zonder vorm van eerlijk proces. Sinds hij wordt vastgehouden gaat zijn gezondheid achteruit. Hij werd eind vorig jaar tijdelijk vrijgelaten in verband met een medisch onderzoek, maar moest na 48 uur weer terugkeren naar de gevangenis. Mensenrechtenorganisaties denken nu dat de aanklacht op grond waarvan Zarafshan is veroordeeld is opgezet om hem te straffen voor zijn werk als mensenrechtenadvocaat. Zarafshan ontkent het bezit van alcohol en wapens en beweert dat deze door de autoriteiten zelf in zijn huis zijn geplaatst. Mensenrechtenorganisaties zeggen dat de detentie van Zarafshan is bedoeld om anderen af te schrikken om de waarheid te achterhalen en te voorkomen dat er daadwerkelijk onderzoek wordt ingesteld naar de staatsbetrokkenheid in de seriemoorden.

Mensenrechtenorganisatie Human Rights First is een briefencampagne begonnen voor Nasser Zarafshan; voor meer informatie zie onder meer: <http://www.humanrightsfirst.org> en <http://homepage.mac.com/hafa/Menu2.html>. Voor informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten, kunt u contact opnemen met het Secretariaat, mr. Ruth Kok & mr. Jarinde Temminck Tuinstra: stichtingadvocatenvooradvocaten@yahoo.co.uk

Magistrale

OVERWEGINGEN

In deze rubriek plaatsen we uitspraken die de lezers ons sturen. We zien graag uitspraken uit de praktijk die bloemrijk, raar, onhandig, vlammend, belekend, misschien wel tenenkrommend maar vooral geestig zijn. Als de lezer maar verrast wordt, zich afvraagt of het werkelijk klopt wat er staat en met een lach op het gezicht de rubriek bekijkt. Zie het het colofon voor het (e-mail)adres waar u uw vondst heen kunt sturen. Gedaagde heeft het zwaar in de volgende zaak.

DONKERE WOLKEN

Kantonrechter Enschede 11 februari 2003, ingestuurd door de heer mr. W. de Vries. Een markante overweging. Na een lange aanloop en twee eerdere tussenvonnissen wordt in het derde tussenvonnissen van 11 februari 2003 onder andere het volgende overwogen: 'Zoals moge blijken uit het voorgaande komt een eindbeslissing in zicht. Donkere wolken pakken zich boven het hoofd van gedaagde samen. Het wordt dus tijd voor gedaagde om

over op zich begrijpelijke frustraties heen te stappen en realiteitszin te tonen, voor zover dat, in ieder geval in de procedure in eerste aanleg, al niet te laat is.'

In het daarop aansluitende eindvonnis van 6 mei 2003 wordt o.a. het volgende overwogen: 'Gedaagde roept door haar opstelling het vermoeden op dat de door de Staat verlangde huurprijs voor haar op zich wel haalbaar is, maar dat gedaagde zo boos is over het feit dat zij met een enorme prijsverhoging voor de grond waarop het benzineverkooppunt is gebouwd wordt geconfronteerd, dat zij in feite helemaal niets wil. Dat is – zoals eerder gezegd – geen realistische opstelling, hoewel de ergernis gemakkelijk te begrijpen valt. Ergernis is echter niet voldoende, er moet een rechtsgrond zijn om af te wijken van wat de Staat wil ...' Gedaagde komt een aantal keren terug op het zinnetje in het eerste tussenvonnissen: 'De Staat moet in dat kader (een comparitie van partijen) maar eens uitleggen hoe hij komt aan de

gedachte dat voor gedaagde een bedrag als door de Staat verlangd, inderdaad een veelvoud van wat vroeger werd betaald, haalbaar zou moeten zijn en legt daarin het verwijt richting kantonrechter dat hij zo flink is begonnen, maar inmiddels achter de Staat aanloopt. Overwogen is reeds dat de Staat uitleg heeft gegeven. Of die uitleg bevredigend is, hangt van de situatie van gedaagde af. Om dat te kunnen beoordelen, is er nu juist op aangestuurd dat gedaagde zonder terughoudendheid opening van zaken gaf. Gedaagde blokkeert die route dus zelf.'

AGENDA

Het Nationaal Juristencongres 2005

Op vrijdag 11 maart 2005 organiseert Memory Productions Events B.V. in de Amsterdamse RAL, parallel aan de eerste dag van De Nationale Carrièrebeurs, voor de derde keer het Nationaal Juristencongres. Rechtenstudenten in de laatste fase van hun studie en juristen met werkervaring kunnen work-

shops volgen (met onder meer casestudy's van belangrijke juridische zaken) en kennis maken met ruim 35 juridische werkgevers. Meer informatie is te vinden op www.juristencongres.nl. Het Nationaal Juristencongres is voor de doelgroep na (voor)registratie gratis.

Scriptieprijs substantiëringsplicht

Het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht (Universiteit Utrecht) heeft de jaarlijkse Molengraaffprijs – scriptieprijs voor het zelfstandig verrichten van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van het privaatrecht – afge- lopen december toegekend aan

mw. mr. T. Novakowski, voor haar scriptie *Het verhogen van de efficiency in de civiele procedure door middel van de substantiëringsplicht. Illusie of werkelijkheid?* Inlichtingen: mw. E.J. van 't Hoenderdaal, tel.nr. 030-2537186, e-mail e.vanthoenderdaal@law.uu.nl.

Ambtenaarrechtelijk geschil

Op dinsdagavond 15 februari a.s. organiseert het Juridisch Genootschap 's-Hertogenbosch een bijeenkomst over het arbeidsconflict bij de overheid. Mr. M.J.M. Schoonhoven, verbonden aan juridisch adviesbureau Capra, spreekt over het gegeven dat het arbeidsovereenkomstenrecht niet voldoende handvatten biedt voor adequate bijstand, en over het besef dat de

advocaat moet kunnen omgaan met het politieke krachtenveld dat een ambtenaarrechtelijk probleem omgeeft. Plaats: hotel Mövenpick, Pettelaarpark 90, 's-Hertogenbosch (tel. 073-6874674); 20.00 uur (zaal open vanaf 19.30 uur). Aanmelding bij mr. R.J. Koopman, tel. 0411-675533, e-mail: koopman@bogaertsengroenen.nl.

Waarborgen in het milieurecht

Op dinsdagmiddag 1 maart 2005 (14.00 - 17.00 uur) houdt de VMR in Utrecht een ledenvergadering met inleidingen, referenten en discussie over ontwikkelingen inzake besluitvormings- en beroepsprocedures betreffen in het milieurecht (afschaffing van de actio popularis) en ontwikkelingen die volgen uit

het Verdrag van Aarhus. Inleidingen van mr. B.K. Olivier (UvA) en W.J. Mesters (Ministerie van VROM). Het verslag van de middag verschijnt in de publicatiereeks van de VMR.. Opgave uiterlijk 11 februari 2005, info@milieurecht.nl of via: www.milieurecht.nl. Twee NOVA-punten.

Leon Heuts, journalist

‘Ik ben niet meer overal welkom’, merkt Gijs van Oenen, rechtsfilosoof aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Twee jaar geleden nog hield hij vaak lezingen over de noodzaak van gedogen om een rechtssysteem in stand te houden. Gedogen is volgens hem het smeersel van het strafrecht; als recht te rigide wordt, en louter formeel straffen oplegt aan de hand van geschreven wetten, dan zullen burgers zich steeds minder vinden in dat recht. Uiteindelijk ondermijnt dat de rechtsstaat. Maar gedogen is ‘uit’. Het is een zwaktebod, ‘pappen en nathouden’, terwijl harde maatregelen noodzakelijk zouden zijn. Neem nu de bedreiger van minister Verdonk. Deze man belt naar een radioprogramma, en zegt dat Verdonk moet stoppen met haar uitzetbeleid. Zo niet, dan zou haar hetzelfde overkomen als Fortuyn. Verdonk doet aangifte, de man wordt opgepakt en krijgt twee jaar – waarvan acht maanden voorwaardelijk. De motivering van de rechtbank was dat niet alleen Verdonk werd bedreigd, maar de gehele Nederlandse samenleving. Dát wordt tegenwoordig gewaardeerd: klare taal.

Van Oenen snapt de straf niet. Niet dat hij de motivering van de rechtbank niet kan volgen, hij is het er zelfs mee eens. ‘Mensen snappen niet meer dat een politicus een andere status heeft dan een burger, ook voor het recht. Hij is volksvertegenwoordiger. Daarom geniet hij ook een zekere mate van onschendbaarheid.’

Voor Van Oenen is het uitspreken van een straf

Gijs van Oenen:

‘In de cultuur van *Ik zeg wat ik denk* begrijpen we niet meer wat ons samenbindt’

een ‘herinnering aan wat wij collectief van waarde achten’. ‘Als ik een kaartje koop voor de tram, wil ik dat een ander ook een kaartje koopt. Zo houden we immers het openbaar vervoer in stand. Een boete kan een zwartrijder daaraan herinneren. Het is ook van algemeen belang dat een volksvertegenwoordiger zijn werk kan doen. Er wordt zelfs een principiële grens overtreden als leden van de regering worden bedreigd.’ Dus: vervolgen, oké.

Maar een dergelijke zware straf schiet zijn doel voorbij. Sterker nog: voor Van Oenen is het een

‘Twee jongens worden vervolgd omdat ze met een hatelijke rap Hirsi Ali zouden hebben bedreigd – maar is Hirsi Ali Kamerlid, columniste van het Algemeen Dagblad of symbool van islamhaat?’

bewijs dat ook de rechterlijke macht geen antwoord heeft op de crisis waarin de Nederlandse samenleving zich bevindt. Die crisis is het doorgeschoten individualisme, en het uiteenvallen van vanzelfsprekende verbanden. Zware straffen zullen daar niets aan veranderen – je kunt daarmee eenheid niet afdwingen. Een straf moet iemand doen beseffen wat collectief van waarde is. Maar wat als er geen collectieve waarde meer is, als in een cultuur ‘ik zeg wat ik denk’ tot *leitmotiv* is verheven? ‘Zo’n cultuur heeft het individu heilig verklaard. Omdat we niet meer begrijpen wat ons samenbindt, worden mensen snel uitgescholden – ook, en met name, politici.’

Van Oenen: ‘Typerend voor deze cultuur is de vraag: “Waar ligt de grens?”. Mogen we álles zeggen? Alleen een cultuur die gefascineerd is met het doorbreken van grenzen stelt dergelij-

ke vragen. In een cultuur waarin gezamenlijke waarden vanzelf spreken, worden die vragen niet gesteld.’ Het is ook moeilijk om grenzen te trekken. Van Oenen: ‘Neem nu die twee jongens die strafrechtelijk worden vervolgd omdat ze een hatelijke rap op het internet hebben geplaatst over Hirsi Ali. Het is niet eenvoudig om in te schatten wie Hirsi Ali is. Is ze een Kamerlid, of is ze een columniste van het *Algemeen Dagblad*? Of is ze een symbool van islamhaat? Toch zeggen we dat een Kamerlid wordt bedreigd. En: door nieuwe media “bedreig” je al snel; die jongens plaatsten een nummer op internet, waren het zelf al weer half vergeten, en voordat ze het weten worden ze vervolgd.’

De rechterlijke macht moet een andere koers volgen dan rigide straffen, vindt Van Oenen. ‘Zowel burgers als rechters, officieren en advocaten moeten zich realiseren dat het recht niet louter een formeel systeem is dat van bovenaf wordt opgelegd en “gehandhaafd”. Recht is een *activiteit*. Het moet actief *in stand worden gehouden*, als “spel” tussen juridische ambtsdragers, burgers en overheid. “Rechtsbesef” moet dus in zekere mate bij al die partijen aanwezig zijn en worden bevorderd.’

Het zou ideaal zijn als ook de gestrafte burger weet waarom hij fout zat, en zich herkent in de straf. Maar weet de bedreiger van Verdonk dat nog? Of is ook hij dermate opgeslokt door de individualistische ‘ik zeg wat ik denk’-cultuur dat hij deze straf nooit kan begrijpen? Rechtsbesef bij burgers kan alleen worden gekweekt door de burger bij de rechtsstaat te betrekken. Van Oenen geeft toe: zijn opvatting is uit de tijd. We houden tegenwoordig van spierballentaal, wij burgers, politici én ook rechters. De rechter moet er immers voor oppassen dat hij niet ook de kritiek van ‘pappen en nathouden’ over zich heen krijgt. Van Oenen: ‘Hopelijk kan hij zich daartegen beter wapenen dan de politicus. En laat de burger – die zware straffen eist als antwoord op de crisis van het individualisme – hem daarvoor ook de ruimte.’

Over de hardheid van de 14-dagentermijn en de onherroepelijkheid van afstand en intrekking

Gerard Hamer en Tim de Bont

advocaten te Amsterdam

De zaak-Marpa kent een merkwaardig verloop. Wouterse had (als verdachte en als tegenwoordiger van een tweetal bedrijven, waaronder Marpa) het hoger beroep tegen een vonnis van de Rechtbank Middelburg ingetrokken nadat de P-G bij het Haagse Hof toegezegd had zich te zullen inzetten voor gratie en had geadviseerd het hoger beroep in te trekken.² Het Hof Den Haag stelt op 4 december 1995 vast dat de appèllen ingetrokken waren. Hierdoor bleef het oorspronkelijke vonnis van de rechtbank in stand. Vervolgens krijgt Wouterse gratie, maar Marpa niet. Daarop stelt Marpa nogmaals beroep in tegen de oorspronkelijke uitspraak van de rechtbank.

Het Haagse Hof merkt het opnieuw ingestelde beroep aan als prolongatie van het oorspronkelijke beroep omdat Marpa op oneigenlijke gronden was bewogen tot het intrekken van het hoger beroep, waardoor zij in haar redelijke belangen was geschaad. Het Hof verklaart bij eindarrest d.d. 1 december 1997 het OM niet-ontvankelijk vanwege schending van de redelijke termijn.

Niet geheel onbegrijpelijk stelde de P-G tegen deze ongekennde beslissing beroep in cassatie in. Als middel voert hij aan dat ten onrechte 'het gerechtshof veroordeelde (wederom) in het ten tweeden male ingestelde hoger beroep heeft ontvangen'.³

NIET-ONTVANKELIJK BEROEP

In zijn conclusie stelt A-G Van Dorst dat ons strafprocesrecht de figuur van 'prolongatie van een hoger beroep' niet kent en dat het Hof vermoedelijk bedoeld heeft dat het gaat om een niet-rechtsgeldige intrekking van het

Onlangs corrigeerde het EHRM de Hoge Raad en concludeerde dat de verdachte op oneigenlijke gronden werd bewogen het beroep in te trekken, waardoor die partij geen effectieve toegang tot de rechter heeft gekregen.¹ Naar aanleiding van deze zaak wordt hier de jurisprudentie bekeken inzake de hardheid van de 14-dagentermijn voor het instellen van hoger beroep en cassatie; ook de onherroepelijkheid van afstand en intrekking van hoger beroep dan wel cassatieberoep komen aan de orde. De auteurs concluderen dat de uitspraak van het EHRM een nuancering is van die termijn en die onherroepelijkheid.

beroep. In zo'n geval moet de intrekking geacht worden niet te hebben plaatsgevonden en behoort de zaak te worden afgedaan op het ingestelde (eerste) hoger beroep. Vervolgens meent Van Dorst dat niet te snel mag worden aangenomen dat de intrekking van een rechtsmiddel ongeldig is, doch dat evenals bij afstand 'bijzondere omstandigheden' aanleiding kunnen geven tot het oordeel dat de intrekking niet rechtsgeldig is. Op de vraag of het Hof hier zo een bijzondere omstandigheid heeft kunnen aannemen stelt Van Dorst:

'Het Hof heeft niet vastgesteld dat de P-G zijn advies om de appèllen in te trekken vergezeld heeft doen gaan van de toezegging dat hij ook inzake de gratieverzoeken betreffende de BV's gunstig zou adviseren, en nog minder dat daarop positief zou worden beslist. Het moet er daarom voor worden

gehouden dat die toezegging niet is gedaan. Verder is het Hof in zijn beoordeling van de zaak voorbij gegaan aan de omstandigheid dat, naar feitelijk is vastgesteld, W. in de bespreking met de P-G werd bijgestaan door een raadsman. Tegen die achtergrond valt niet te begrijpen dat W. aan de mededelingen van de P-G de redelijke verwachting heeft kunnen en mogen ontleen dat na de intrekking van alle appèllen ook in de zaken van de BV's gratie verleend zou worden, of – zoals het Hof het uitdrukt – zou leiden tot een gunstige uitkomst. Dat heeft de P-G niet toegezegd, nog daargelaten dat hij dit niet kon toezeggen.'

De Hoge Raad gaat dan in het arrest heel kort door de bocht en overweegt: 'Het Hof heeft bij inmiddels onherroepelijk geworden arrest van 4 december 1995 op het door de

*Een beroep op vertrouwen wordt gehonoreerd
als de verdachte voor het einde van de
beroepstermijn door de overheid op het
verkeerde been is gezet*

feitelijk is vast te stellen dat ik
lichamelijk als 'raadsman' aanwezig
was — niet dat ik mijn cliënt zou
hebben bijgestaan...

verdachte tegen het vonnis van de Rechtbank van 3 februari 1994 ingestelde beroep een beslissing gegeven, inhoudende dat dat beroep is ingetrokken. Het gesloten stelsel van rechtsmiddelen tegen uitspraken van de strafrechter brengt mee dat dat arrest van het Hof rechtskracht heeft behouden nu het niet ingevolge het instellen van het daartegen openstaande rechtsmiddel – beroep in cassatie – is vernietigd. Aangezien het Hof in dat onherroepelijke arrest heeft vastgesteld dat het beroep tegen het vonnis van de Rechtbank van 3 februari 1994 is ingetrokken, kan de verdachte in het thans bestreden arrest niet alsnog worden ontvangen in het door hem op 29 januari 1997 opnieuw tegen dat vonnis ingestelde beroep. Het Hof had de verdachte dan ook in dat beroep niet-ontvankelijk dienen te verklaren.¹

Vervolgens verklaart de Hoge Raad Marpa alsnog niet-ontvankelijk in het beroep tegen het vonnis van de Rechtbank Middelburg. Aan de hamvraag of de intrekking al dan niet rechtsgeldig was geschied en of de intrekking op zijn minst te wijten was aan een verkeerde voorstelling van zaken door het OM wijdt de Hoge Raad geen woord. Hij lijkt niet van de mogelijkheid van een niet-rechtsgeldige intrekking te willen weten.

In de inmiddels al jaren durende strijd stapt Marpa naar het Europees Hof, dat onder meer tot de volgende vaststelling komt: 'It appears from the judgement of the Court of Appeal of 1 December 1997 that that tribunal al found that Mr. Wouterse had been persuaded by the Advocate General on improper grounds to withdraw the appeals (...) the

Court sees no reason to disagree with the Court of Appeal's conclusion'.⁴ De hieropvolgende conclusie dat 'the applicant companies were denied effective access to court and were not enabled to employ their right of appeal in a meaningful manner', impliceert dat daardoor het recht van Marpa op een eerlijk proces in beroep was geschonden.

UITZONDERINGEN OP 14-DAGENTERMIJN

De 14-dagentermijn werd in het verleden altijd strikt gehanteerd.⁵ De eerste kentering werd zichtbaar in HR 18 mei 1976, NJ 1976, 502. Daarin werd een gedetineerde verdachte ondanks overschrijding van de beroepstermijn toch ontvankelijk verklaard. De verdachte had tijdig aangegeven in appèl te willen gaan maar door een ambtelijke fout arriveerde de volmacht te laat op de griffie. In zijn noot gaf Mulder aan dat er sprake was 'van "case law", maar zonder dat de regel kan worden geformuleerd die aan de beslissing ten grondslag ligt (...) Het arrest lijkt een "crisis de justice"'.⁶

Inmiddels zijn er in de loop der tijd in de jurisprudentie meerdere uitzonderingen gemaakt op de (hardheid van de) 14-dagentermijn. Uit de jurisprudentie blijkt dat de uitzonderingen gebracht kunnen worden onder twee hoofdgroepen, namelijk daar waar de overschrijding te wijten is aan het *opgewekt vertrouwen* dat de termijn anders is dan de wet voorschrijft, en daar waar het gaat om verdachten aan wie vanwege hun *psychische gesteldheid* in redelijkheid geen verwijt kan worden gemaakt dat zij te laat beroep hebben ingesteld.⁶

Indien de termijn is overschreden vanwege foutieve ambtelijke informatie of door toedoen van een ambtelijke fout, wordt de termijnoverschrijding niet bestraft met niet-ontvankelijkheid.⁷ Louter de mogelijkheid

1 Marpa Zeeland B.V. en Metal Welding B.V. vs. Nederland, EHRM 9 november 2004, application-number 46300/99, verder genoemd: Marpa.
2 Welke toezegging er precies gedaan was blijkt niet uit de gepubliceerde arresten.
3 Het arrest van de Hoge Raad is gepubliceerd in NJ 1999, 105 met annotatie van 't Hart onder NJ 1999, 106.

4 Overigens wordt in het arrest van de Hoge Raad van 22 september 1998, NJ 1999, 105 over toezeggingen door een P-G gesproken terwijl het EHRM in zijn uitspraak spreekt over toezeggingen door een 'Advocate General'.
5 Zie o.m. HR 10 december 1974, NJ 1975, 120.
6 Zie ook HR 6 januari 2004, NJ 2004, 181.

7 Zie na HR 18 mei 1976, NJ 1976, 502 recentelijk nog HR 7 september 2004, Nbr Sr 2004, 336. In het arrest van 28 maart 1995, NJ 1995, 500, geeft de HR duidelijkheid over de problematiek dat eerst na het verlopen van de beroepstermijn bij de verdachte het vertrouwen is gewekt in beroep te kunnen. In dat geval blijft de verdachte gewoon te laat.
8 HR 19 december 1978, NJ 1979, 198.

Het EHRM beklemtoont wat de Hoge Raad eerder ook inzag: dat al te formalistische redeneringen voorbijgaan aan de maatschappelijke realiteit

dat de termijnoverschrijding aan een ambtelijke fout is te wijten, is niet voldoende.⁸ Een en ander dient wel te worden onderbouwd, terwijl daarnaast aan de verdachte enige eis van oplettendheid mag worden gesteld en van hem verwacht kan worden dat hij bij verwarrende of tegenstrijdige informatie zelf poogt opheldering te verkrijgen over het einde van de termijn.⁹

In een veelheid van gevallen is het beroep op gewekt vertrouwen inmiddels gehonoreerd.¹⁰ Al deze uitspraken komen erop neer dat de verdachte weliswaar wel de dagvaarding gekregen had¹¹ en dus kon uitrekenen wat het einde van de beroepstermijn was,¹² maar dat hij voor het einde van de beroepstermijn op het verkeerde been was gezet door de overheid.

De redelijkheid van de uitspraken waarin termijnoverschrijding wegens de psychische gesteldheid van de verdachte niet fataal was,¹³ lijkt evident. Immers, indien van een verdachte op grond van zijn psychische omstandigheden niet verwacht kan worden dat hij begrijpt wat de aanvang en het einde van de termijn betekent, kan hem de termijnoverschrijding niet worden tegengeworpen.

RECHTSGELDIG INTREKKEN

In het verleden was het doen van afstand van een rechtsmiddel (conform art. 453 Sv) onherroepelijk en was terugkomen daarop niet mogelijk. Zo overwoog de Hoge Raad in HR 10 januari 1950, NJ 1950, 297: '... daar toch het afstand doen van de bevoegdheid een rechtsmiddel aan te wenden, geregeld in het tweede lid van art. 453 Sv, inhoudt onherroepelijken afstand van die bevoegdheid, evenals dit in het eerste lid van genoemd artikel voor de intrekking van een reeds aangewend rechtsmiddel is bepaald.'¹⁴ Dit standpunt wordt later door de Hoge Raad genuanceerd in HR 24 juni 1975, NJ 1975, 439: 'dat indien de OvJ of de verdachte afstand heeft gedaan (...) hoger beroep niet meer kan worden ingesteld, tenzij bijzondere omstandigheden aanleiding geven tot het oordeel dat de gedane afstand niet kan gelden als afstand.'

In de gevallen waarin ondanks de gedane afstand een rechtsgeldig terugkomen daarop gehonoreerd werd, lijkt het te gaan om een groep verdachten waarvan in redelijkheid gezegd kan worden dat zij niet begreep wat de term afstand inhield.¹⁵ Dit blijkt uit de uitspraak van de Hoge Raad van 20 september 1982, NJ 1983, 220. De Hoge Raad billijkte het oordeel van het Hof dat 'het Hof op grond van de indruk die het Hof ter terechtzitting in hoger beroep van verdachte heeft gekregen aannemelijk acht (...) dat (...) hij de strekking en de gevolgen van zijn verklaring ter terechtzitting in eerste aanleg dat hij afstand deed van de bevoegdheid om het rechtsmiddel van hoger beroep aan te wenden, (...) niet heeft begrepen; dat zulks meebrengt dat aan deze verklaring niet het rechtsgevolg behoort te worden toegekend,

dat hierdoor voor verdachte het recht om tegen het onderhavig vonnis hoger beroep in te stellen, verloren is gegaan;'

De Hoge Raad neemt in deze uitspraak ook helder afstand van de oude jurisprudentie. Wellicht is de nuancering van de Hoge Raad ingegeven doordat het Hof volgens A-G R Emmelink op 'kiese wijze' heeft aangegeven dat de verdachte over beperkte geestelijke capaciteiten beschikte.

Ook hier, net als bij een beroep op een verschoonbare overschrijding van de 14-dagen-termijn, geldt dat de enkele stelling dat de verdachte niet heeft begrepen wat de term afstand inhield, dit terwijl hij dat wel moest kunnen begrijpen, onvoldoende is om rechtsgeldig terug te komen op die afstand.¹⁶ In die zin lijkt aan het beroep op een niet-rechtsgeldige intrekking in elk

De feitenrechter en de verdachte krijgen van het EHRM ruimte in zaken waar een niet-ontvankelijkverklaring uitzonderlijk onredelijk lijkt te zijn

geval dezelfde eis gesteld te worden als aan het beroep op een verschoonbare termijnoverschrijding, namelijk dat de verdachte op grond van zijn psychische toestand niet in staat was het allemaal te overzien.

Dat de groep verdachten die aanspraak kan maken op een rechtsgeldige intrekking van de eerder gedane afstand relatief klein zal zijn, wordt veroorzaakt doordat afstand in het algemeen tijdens de zitting, direct na het uitspreken van het vonnis, plaatsvindt. Het is aan de rechter om zich ervan te vergewissen dat de verdachte het vonnis begrepen heeft. Een verstandige rechter behoort niet snel een lichtzinnige uitspraak van de verdachte, gedaan direct na de uitspraak, op te vatten als een afstandsverklaring.

Dat aan een verdachte die afstand heeft gedaan niet tegengeworpen kan worden dat hij zich niet had voorzien van een raadsman, lijkt evident. Immers, indien een verdachte niet begrijpt wat de term afstand inhoudt en in feite dus het proces niet overziet, kan hem moeilijk tegengeworpen worden dat hij het belang van het proces wel zodanig had behoren in te zien dat hij daarom een raadsman in de arm had moeten nemen.¹⁷

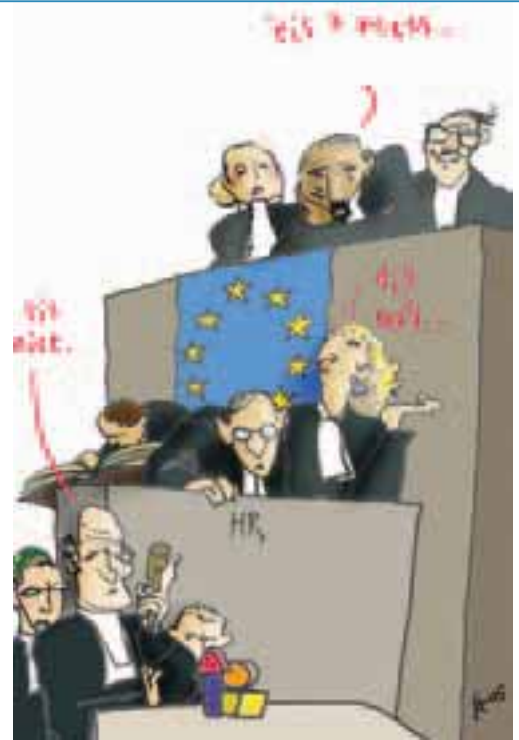
ONHERROEPELIJKE INTREKKING

Zowel bij het terugkomen op het doen van afstand als bij het terugkomen op de intrekking van het beroep kan er geen hoger beroep dan wel cassatie meer worden aangevraagd. Over het terugkomen op een intrekking is weinig jurisprudentie te vinden. Dit zal ook niet verwonderen, omdat aangenomen mag worden dat aan het intrekken van een eenmaal ingesteld hoger beroep een weloverwogen beslissing vooraf gaat. In zijn arrest van 12 april 1988, NJ 1988, 932, geeft de Hoge Raad er ten overvloede blijk van dat er echter wel omstandigheden denkbaar zijn waaronder een intrekking van het hoger beroep niet kan gelden als intrekking in de zin van artikel 453 eerste lid Sv, door te overwegen: 'Nu uit de stukken van het geding niet blijkt van enige bijzondere omstandigheid waaraan een vermoeden zou kunnen worden ontleend, dat de (...) vermelde intrekking van het hoger beroep niet kan gelden als intrekking in de zin van art. 453 eerste lid Sv, staat thans reeds vast dat na terugwijzing slechts zal kunnen worden vastgesteld dat het hoger beroep is ingetrokken. De HR zal toepassing geven aan art. 441 tweede lid Sv.' De lijn die de Hoge Raad in dit arrest inzet is in overeenstemming met de eerdere lijnen van de Hoge Raad bij ver-

schoonbare termijnoverschrijding en niet-rechtsgeldige afstand. Indien er sprake is van bijzondere omstandigheden kan de termijnoverschrijding verschoonbaar worden geacht en kunnen de afstand en de intrekking als niet-rechtsgeldig worden beschouwd.

TERUGKOMEN

In Marpa maakte de Hoge Raad, onder verwijzing naar het gesloten systeem van rechtsmiddelen, korte metten met de genoemde lijn bij intrekking, die het Haagse Hof had gevolgd. Hij heeft in deze zaak van de mogelijkheid van zo een bijzondere omstandigheid niet willen weten. Bovendien geeft de Hoge Raad ook niet aan of het Haag-

9 HR 23 juni 1981, NJ 1981, 636. Dat de verkeerde informatie over de termijn te wijten moet zijn aan de rechterlijke macht (inclusief griffie en Openbaar Ministerie) blijkt uit het arrest van de Hoge Raad van 14 oktober 1980, NJ 1981, 8. Zo werd niet voldoende geacht het verweer dat een verdachte een reclasseringsambtenaar had verzocht een machtigingsformulier op te sturen en dit formulier niet was ontvangen. Met name het feit dat het verzoek bij uitblijven van het formulier niet was herhaald, woog mee.

10 HR 20 december 1994, NJ 1995, 253; Hof Amsterdam 20 oktober 1989, NJ 1990, 280; HR 4 mei 2004, NJ 2004, 462; Hof 's-Gravenhage 1 maart 1994, NJ 1994, 480; HR 9 februari 1988, DD 88.223; Hof Arnhem 8 september 1993, NJ 1994, 82; Hof Den Bosch 28 juli 2004, Nbr Sr 2004, 336.

11 Mede daarom is degene die onder zijn eigen naam veroordeeld is, doch de dagvaarding niet kende en kon kennen omdat een ander zich van zijn naam bediend had en die ander de dagvaarding had ontvangen, ontvankelijk in zijn te laat ingestelde beroep nu hij de termijn niet kon kennen. Zie Hof Arnhem 4 april 1991, NJ 1991, 845.

12 Is er over het juiste einde van de termijn onduidelijkheid op grond van niet geheel duidelijke ambtelijke informatie dan kan dat niet zonder meer aan de verdachte worden tegengeworpen, zoals blijkt uit het 'sluittingstijd griffie'-arrest, HR 15 april 1997, NJ 1997, 475.

13 Hof 's-Gravenhage, 17 december 1987, NJ 1988, 825; HR 7 april 1998, NJ 1998, 577; HR 12 juni 2001, NJ 2001, 696.

14 Zie ook HR 22 maart 1983, NJ 1983, 498, het hebben van spijt van afstand is niet voldoende.

15 Over de andere potentiële groep die zich zou kunnen beroepen op een niet-rechtsgeldige afstand, namelijk die verdachten die stellen dat zij op grond van door ambtelijke informatie opgewekt vertrouwen ten onrechte afstand hebben gedaan, is door ons geen rechtspraak gevonden. Dit laat zich verklaren doordat, zoals reeds opgemerkt, afstand in het algemeen direct na het uitspreken van het vonnis plaatsvindt en de ambtelijke informatie waarover beschikt wordt in het algemeen slechts de informatie is die direct van de rechter afkomstig zal zijn, namelijk de uitspraak.

16 Zie HR 9 april 1957, NJ 1957, 454 met noot Pompe, HR 26 februari 1985, NJ 1985, 550 en recentelijk nog HR 14 september 2004, Nbr Sr 2004, 361.

17 Zie HR 19 mei, NJ 1998, 663.

se Hof die bijzondere omstandigheid wel had kunnen aannemen. Wat de redenen van de Hoge Raad zijn geweest om terug te komen op de eerdere nuancerings, wordt niet duidelijk. Met de door hem gebruikte formulering heeft de Hoge Raad zichzelf in de zaak-Marpa boven-dien in de staart gebeten. Waar het Haagse Hof feiten had vastgesteld op grond waarvan de intrekking als niet-rechtsgeldig mocht worden beschouwd, stelt de Hoge Raad over die feiten niets vast en komt hij slechts met de apodictische uitspraak dat Marpa niet meer in hoger beroep had gekund. Daarmee liet de Hoge Raad de mogelijkheid open dat Marpa juist op grond van ambtelijke informatie en misleiding bewogen was tot intrekking van het eerdere beroep, zoals het Haagse Hof had vastgesteld. Daardoor moest het Europees Hof oordelen over een zaak waarin vaststond dat de feitenrechter had vastgesteld dat het beroep ingetrokken was op grond van onjuiste mededelingen van die overheid en dat de Hoge Raad dat oordeel ook niet onjuist bevonden had, althans, over dat oordeel niets vastgesteld had.

Indien de overheid door middel van onjuiste toezeggingen en misleiding een verdachte ertoe brengt om zijn beroep in te trekken, dan is het apert onredelijk dat diezelfde overheid, indien de misleiding en de consequenties daarvan vastgesteld zijn, de verdachte tegenwerpt dat het inmiddels opnieuw ingestelde beroep niet mogelijk is. Een honorering van dergelijk handelen van de vervolgende overheid zou er toe leiden dat het voor de overheid loont om druk uit te oefenen op verdachten om het beroep in te trekken. Uit diverse uitspraken van het Europees Hof blijkt dat er verschillende staten zijn die druk hebben uitgeoefend op burgers om hun beroep, in veel gevallen het beroep bij het Europees Hof zelf, in te trekken. In die zin is het dan ook niet verwonderlijk dat het Europees Hof in Marpa een hard oordeel

geeft over de vraag of en in hoeverre bezien moet worden of de burger een beroep al dan niet conform zijn werkelijke wil heeft ingetrokken. Immers, het Europees Hof kijkt voor de beoordeling van zaken niet alleen naar Nederland en naar de Nederlandse situatie.

MAATSCHAPPELIJKE REALITEIT

De door het Europees Hof vastgestelde onjuistheid van de uitspraak van de Hoge Raad in Marpa hoeft voor de Hoge Raad zelf ook niet opmerkelijk te zijn. De uitspraak van het Europees Hof beklemtoont immers de juistheid van eerdere uitspraken van de Hoge Raad over termijnoverschrijdingen. Uit die eerdere uitspraken blijkt, zoals gezegd, dat de Hoge Raad inziet dat al te formalistische redeneringen voorbij gaan aan de maatschappelijke realiteit en dat er nu eenmaal meer kleuren zijn dan zwart en wit. De zaak-Marpa geeft dan ook zowel op het vlak van de onherroepelijkheid van intrekking van een beroep, als op het vlak van de onherroepelijkheid van het niet (tijdig) instellen van (cassatie) beroep, de Nederlandse rechter de niet mis te verstane aanwijzing dat de rechter niet al te gemakkelijk vast mag blij-

ven houden aan het Wetboek van Strafvordering, zeker als het gevolg daarvan is dat de verdachte in het geheel, ja zelfs zonder nader onderzoek te gronde, in zijn beroep niet meer kan worden ontvangen. In die zin vormt Marpa een nadere nuancering op de hardheid van de 14-dagentermijn en de onherroepelijkheid van het doen van afstand dan wel intrekking van het hoger beroep.

Van welk belang voor de Nederlandse rechtspraak deze aanwijzing tot nuancering is, zal de toekomst doen blijken. In elk geval zal de Hoge Raad zich niet al te snel weer zo een apodictische uitspraak als in Marpa kunnen veroorloven. De feitenrechter en de verdachte hebben door de uitspraak van het Europees Hof weer meer ruimte gekregen in zaken waar een niet-ontvankelijkverklaring wegens termijnoverschrijding of vanwege de onherroepelijkheid van afstand c.q. intrekking van beroep uitzonderlijk onredelijk lijkt te zijn. Het woord is dan ook thans aan de feitenrechter en de advocatuur om van deze ruimte gebruik te maken en verdachten te behoeden voor onrecht dat wordt veroorzaakt door onnodig strafprocesueel formalisme. ●

(advertentie)

te koop:

Nederlandse Jurisprudentie

jaargangen 1919 tot en met 2004

prijs nader overeen te komen

tel: 070 - 346 74 66

Voor uw cliënten staat veel op het spel

Zorg dat u sterk staat

Nieuw!

Nieuw! Rechtspraak Arbeidsrecht praktisch bewerkt

In **Rechtspraak Arbeidsrecht** wordt maandelijks een hoogwaardige selectie van actuele uitspraken op het terrein van het arbeidsrecht gepubliceerd. Echter, niet voordat zij een **unieke bewerkingsslag** hebben ondergaan. De bewerkers voorzien de zorgvuldig geselecteerde uitspraken direct van bewerkingen die de praktische toepasbaarheid onmiddellijk duidelijk maken. Zo treft u, indien mogelijk, bij iedere uitspraak aan:

- Heldere formulering van de centrale rechtsvraag
- Samenvatting van de feiten
- Samenvatting van de overwegingen van de rechter
- 'Zie ook': verwijzingen naar soortgelijke uitspraken
- 'Zie anders': verwijzingen naar vergelijkbare casussen met een andere beslissing
- 'Wenk': korte praktische tip voor de lezer

Hoofredactie

Rechtspraak Arbeidsrecht staat onder hoofredactie van Prof. mr. G.J.J. Heerma van Voss (hoogleraar sociaal recht aan de Universiteit Leiden) en mr. S.F. Sagel, (advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek te Den Haag).

Prijzen en verschijningsvormen

Rechtspraak Arbeidsrecht verschijnt 11 x per jaar en is ook on line of als combinatieabonnement verkrijgbaar:

- **Tijdschrift**, abonnementsprijs € 250,- per jaar (incl. BTW)
- **On line abonnement**, licentieprijs inclusief eerste gebruiker € 250,- per jaar (excl. BTW), prijs voor iedere extra gebruiker € 50,- per jaar (excl. BTW).
- **Combinatieabonnement**, licentieprijs inclusief eerste gebruiker € 300,- per jaar (excl. BTW), prijs voor iedere extra gebruiker € 50,- (excl. BTW) per jaar. Per licentie wordt één tijdschrift uitgeleverd.

Profiteer nu van € 100,- introductiekorting!

Snelle beslissers worden direct beloond, want als u **vóór 1 april 2005** een abonnement neemt op Rechtspraak Arbeidsrecht profiteert u van € 100,- introductiekorting op de abonnementsprijs voor 2005, ongeacht de verschijningsvorm die u kiest. Bel vandaag nog voor uw abonnement of bestel on line via www.shopkluw juridisch.nl. U treft daar ook een verhelderende demo aan. *Het complete productaanbod voor de jurist vindt u op www.shopkluw juridisch.nl*

Commissie buigt zich over Advocatenwet voor komende vijftig jaar

Naar een nieuwe ordening

J.J.H. Suyver

algemeen secretaris Orde

Net als in diverse Europese landen staan ook in Nederland de positie en functie van de balie politiek ter discussie. Er is nogal wat veranderd sinds de Advocatenwet totstandkwam. Algemeen secretaris Jan Suyver van de Orde heeft wel zin in het komende onderzoek. Wordt het niet tijd voor aanscherping van het algemeen belang dat de Orde moet dienen, voor regeling van betrokkenheid van de rechtzoekende, voor modernisering van het tuchtrecht? En: 'Dat vergaderingen van ons wetgevend orgaan niet-openbaar zijn, is niet meer van deze tijd.'

Op 15 december 2004 verscheen in Engeland het Clementi-rapport.¹ De opdracht van de regering aan Sir David Clementi, zelf geen advocaat, was een raamwerk te ontwikkelen dat de concurrentie, de vernieuwing en het publieke en het consumentenbelang bij een goede juridische sector het best zou dienen.² Aanleidingen voor dit onderzoek waren de gecompliceerde toezichtstructuur (alleen al het onderscheid solicitor en barrister), het falend klachtrecht en heftige debatten over andere rechtsvormen voor de kantoren.

Na een uitvoerige consultatieronde, onder meer bij de Law Society (solicitors) en de Bar Council (barristers) maar ook bij consumentenorganisaties, is het eindrapport gepubliceerd. Misschien omdat er maar één auteur was – Clementi zat geen commissie voor – is dit een zeer toegankelijk geschreven rapport, uit één stuk, glashelder, bondig en toch volledig, alle mogelijke afwegingen en dilemma's behandelend en steeds uitmondend in een ondubbelzinnige keuze, elk hoofdstuk afgesloten met duidelijke conclusies. Ongeveer 140 bladzijden boeiende literatuur voor wie geïnteresseerd is in besturing, regulering en zelfreinigend vermogen (zoals klachtbehandeling) van onze beroeps-groep.

Clementi formuleert voorts heldere opvattingen over 'alternative business structures', zoals de al of niet toelaatbaarheid van samenwerking met anderen dan advocaten en de toelaatbaarheid van management en eigendom van kantoren bij niet-advocaten. Beide punten worden bevestigend beantwoord, onder voorwaarden.

De voornaamste aanbevelingen zijn de oprichting van een Legal Services Board met verordenende bevoegdheid die de Board deels aan de 'front line'-organisaties zoals de Law Society kan mandateren – de Law Society moet deze functie splitsen van haar vertegenwoordigende en belangenbehartigende rol –, en de instelling van een nieuw onafhankelijk klachtinstituut. De Board is onafhankelijk van de regering en verantwoording verschuldigd aan het parlement. Hij bestaat in meerderheid uit non-lawyers, ook de voorzitter mag geen advocaat zijn.

HOLLANDSE CLEMENTI

Een paar dagen na het Clementi-rapport stuurde minister Donner de brief die uitwerking geeft aan de motie-Klaas de Vries naar de Tweede Kamer.³ De motie riep de regering op een analyse te geven van rol en positie van de advocatuur in de rechtsstaat en rechtsorde. In het bijzonder zou de regering aandacht moeten schenken aan de volgende onderwerpen: tegenstelling tussen procederende en adviserende advocaat (mede in verband met de vraag of privileges als het verschoningsrecht ook voor de adviserende advocaat zouden moeten gelden); de toegang tot rechtshulp voor particulieren; de interna-

tionalisering van de advocatuur; het functioneren van toezicht; het klacht- en tuchtrecht.

De aanleiding voor deze motie is niet geweest een of ander incident in de balie, maar de bespreking door de Kamer van het rapport *De toekomst van de rechtsstaat*, van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR). Hierin komt de rol van de balie opmerkelijk weinig aan bod. Deze leemte wordt nu opgevuld door de brief van de minister. De brief loopt alle punten van de motie na met kort commentaar, en culmineert in de aankondiging dat de minister een commissie zal instellen. Deze commissie krijgt onder andere als opdracht voorstellen te doen over de bestuurlijke structuur, over een goede borging van kwaliteit en integriteit en over het klacht- en tuchtrecht. Het karwei moet in een zeer ambitieuze zes maanden na installatie klaar zijn. Zo krijgt dus ook de advocatuur haar commissie; het notariaat heeft al zijn commissie-evaluatie Notariatswet (commissie-Hammerstein), die naar verwachting midden 2005 zal rapporteren.

Aldus komen verschillende ontwikkelingen bij elkaar. Minister Donner refereert in zijn brief niet aan Clementi, maar stelt niettemin – als de Kamer akkoord gaat – onze eigen *Clementi-review* in, op z'n Hollands, met een commissie.

*Het vertrouwen in de vrije beroepen
en het geloof in hun zelfregulering
lijken internationaal tanende*

HEMELSBREED VERSCHIL

Intussen geven de nationale mededingingsautoriteiten extra aandacht aan de regelgeving van vrije beroepen, mede als gevolg van het rapport van Eurocommissaris Monti over deze materie. Denemarken heeft een commissie die onder meer het procesmonopolie onder de loep neemt. In Frankrijk worden de publiciteitsregels opnieuw bekeken. In Duitsland is een wetsvoorstel gepubliceerd dat de juridische adviesmarkt ook voor anderen dan advocaten openstelt. Ook de NMa heeft een analyse van onze verordeningen in bewerking.

In het algemeen lijken het geloof in zelfregulering door de vrije beroepen en, mis-

schien wel ruimer, het vertrouwen in de vrije professies, internationaal tanende. De oorzaken zijn moeilijk precies te benoemen, maar liggen vermoedelijk in een samenstel van ontwikkelingen. Ik denk aan de internationale schaalvergroting van de advocatuur in verband met de toegenomen vrije mededinging. Nationale systemen van zelfregulering kunnen dan licht als belemmerend worden gezien, zowel door advocaten als door cliënten en mededingingswaakhonden.

Ook de terreurdreiging in het westen na 9/11 speelt een rol, bijvoorbeeld door de invloed daarvan op de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht. In Nederland blijkt dit uit de mel-

dingsplicht op grond van de (uit een EU-richtlijn voortvloeiende) Wet-MOT en de identificatieverplichtingen van de Wid. Doelstelling van die wetten is niet alleen meer bestrijding van witwassen van drugsgelden, maar uitdrukkelijk ook bestrijding van terrorismefinanciering. In ons land heeft bovendien toegenomen politieke aandacht voor herkomst van advocatenhonoraria geleid tot een rapport van de werkgroep Betalingen aan advocaten,⁴ dat waarschijnlijk zal leiden tot scherpere en bij verordening vast te stellen regels voor de advocatuur.

Weer een andere oorzaak ligt in de bekende ondernemingsschandalen en überhaupt in een verhoogde gevoeligheid voor integri-

1 www.legal-services-review.org.uk; zie voor een korte schets onder andere de *Orde van de dag* van 16 december jl.
2 Letterlijk: 'to consider what regulatory framework would best promote competition, innovation and the public and consumer interest in an efficient, effective and independent legal sector'. Dit framew-

ork moest zijn 'independent in representing the public and consumer interest, comprehensive, accountable, consistent, flexible, transparent, and no more restrictive or burdensome than is clearly justified'

3 Tweede Kamer 2003-2004, 29 297, nr. 7. De brief van 23 december 2004 (TK 04-05 29279 nr. 20). Zie

hierover ook het artikel van Lucien Wopereis 'Donner wil fundamenteel onderzoek balie' in *Advocatenblad* 2005-1, p. 4-5.

4 Zie ook hierover het vorige nummer van dit blad, *Advocatenblad* 2005-1.

Tegenover de taak van algemeen belang zaait art. 26 Advocatenwet verwarring door te spreken van opkomen voor rechten en belangen van de advocaten ‘als zodanig’

teit en transparantie (vergelijk Enron en dergelijke, met als resultaat de Amerikaanse Sarbanes Oxley-wet met rapportageverplichtingen voor advocaten, en in Nederland een grondige wettelijke hervorming van de accountancy).

Kortom, de ‘Umwelt’ van de regulering van de advocatuur verschilt hemelsbreed van die bij de totstandkoming van de Advocatenwet.

AANSCHERPING ‘BELANG’

Bedreigingen, kansen, of gewoonweg noodzakelijke hervormingen, omdat de tijden en omstandigheden nu eenmaal veranderen? Zolang de kernwaarden van het beroep van advocaat intact blijven – onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid – is er in onze beroepsgroep naar ik verwacht steun voor studie naar modernisering van onze bestuurlijke structuur, en klacht- en tuchtrecht. De commissie die nu wordt ingesteld zal daar onderzoek naar doen. Met ongetwijfeld een schuin oog naar Clementi⁵ zal ze zich onder meer over de volgende essentiële vraagpunten moeten buigen.⁶ Dit kan leiden tot wijziging of zelfs hervorming van de Advocatenwet.

Een primaire vraag is mijns inziens of het belang dat het advocatenbestuur heeft te behartigen aanscherping behoeft. De Orde is een openbaar lichaam (art. 134 Grondwet) en dient dus het algemeen belang: een goede, bereikbare en betaalbare juridische dienstverlening voor elke rechtzoekende (particulier, onderneming, overheid). De Orde is in

deze zin medeverantwoordelijk voor de rechtspleging. Als dat zo duidelijk is, waarom dan aanscherping? Omdat art. 26 van de Advocatenwet verwarring zaait door te spreken van opkomen voor rechten en belangen van de advocaten ‘als zodanig’. Wat dit betreft is het Duitse bestel met een Deutscher Anwaltverein en de Bundesrechtsanwaltskammer duidelijker.⁷

Art. 26 is de bron van de Orde-doctrine dat het eigen belang van de balie mag worden behartigd zolang dat maar samenvalt met het algemeen belang. Verheldering van de doelstelling lijkt hoe dan ook gewenst, omdat die publieke taak binnen en buiten de balie vaak niet begrepen of herkend wordt.

BETROKKENHEID RECHTZOEKENDE

Indien rigoreus zou worden gekozen voor uitsluitend dat publiek belang (zoals Clementi doet), rijst de vraag of dat belang niet een wettelijke verankerde betrokkenheid moet krijgen. Waar het de Orde-regelgeving betreft valt te denken aan grotere betrokkenheid van de ‘stakeholders’ (rechtzoekende, eventueel ook zittende magistratuur), door een verplichte consultatie van ontwerp-regelgeving. Voorts ligt meer transparantie in ons regelgevend proces voor de hand. Dat vergaderingen van ons wetgevend orgaan niet-openbaar zijn, is niet meer van deze tijd (vergelijk art. 76 van de veel nieuwere Wet op het Notarisambt).

De brief van de minister stelt verder de onvermijdelijke vraag of de arrondissementen

tale bestuursstructuur met negentien plaatselijke Ordes naast de landelijke Orde ‘aanpassing behoeft’. Deze structuur heeft zijn voors en tegens. De commissie zal die stellig minutieus in kaart brengen en afwegen.

KLACHT- EN TUCHTRECHT

In het klacht- en tuchtrecht zijn zeker modernisering en voorstelbaar.⁸ Ook de eventuele wenselijkheid van bestuurlijke boetes in bepaalde gevallen is bijvoorbeeld studie waard. Het valt wel te hopen dat de commissie oog heeft voor de efficiënte en effectieve zeefwerking van de lokale deken bij klachten en het uitvoeren van toezicht.

De cliënt heeft recht op een goed geregelde, bekende en uniforme klacht- en geschillenprocedure. De huidige Richtlijn Klachten en Geschillenregeling Advocatuur biedt hier toe een goede basis. De Geschillenregeling Advocatuur berust trouwens op een samenwerkingsovereenkomst tussen Orde, de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken en die voor Beroep en Bedrijf, en is aldus een voorbeeld van duidelijke betrokkenheid van de ‘consument’.

De commissie krijgt een brede, moeilijke en dus hoogst interessante opdracht. Daar komt een schets voor de volgende vijftig jaar uit. Het is dus zaak dat advocaten meediscussieren. Ik hoop dat het *Advocatenblad* dit jaar het forum zal zijn voor meningen uit de balie. ●

5 De werkwijze van Clementi in Engeland, namelijk eerst een ‘consultation paper’ publiceren en de reacties daarop meewegen in het eindrapport, is voor het draagvlak aan te bevelen. Los daarvan ligt het in de rede dat ook de Algemene Raad de balie in de gelegenheid stelt te worden gehoord.
6 Het lastige vraagstuk van het procesmonopolie laat ik hier gemakshalve terzijde. De commissie moet

hierover blijkens de brief wel voorstellen doen.
7 Zie ook P.A. Wackie Eysten, ‘Vijftig jaar Advocatenwet. En daarna?’, in *Advocaten pleiten staande*, 50 jaar Advocatenwet, 2002. De auteur vraagt zich hardop af of de Duitse situatie – met een duidelijke splitsing tussen belangenvereniging en advocatuurregulator, zoals ook door Clementi voorgesteld – niet ook te onzent navolging zou moeten krijgen.

8 Zie *Recht op tuchtrecht*, 50 jaar Hof van Discipline, eigen uitgave van het Hof, 2003, in het bijzonder de bijdrage van P.H. Holthuis, die wijst op het lage politieke en publieke vertrouwen in het toezichtregiem van de Orde.

NATIONAAL JURISTEN CONGRES

www.juristencongres.nl

Vrijdag 11 maart 2005 - Amsterdam RAI

Het grootste juridische carrière-evenement van Nederland!
8 vakinhoudelijke workshops • 19 kantoorpresentaties • ruim 50 advocatenkantoren

Bezoek actuele vakinhoudelijke workshops verzorgd door de juridische top!
Tevens 19 kantoorpresentaties verzorgd door topkantoren.
Workshops zijn o.a.: @dvocatuur • Het Advocatenkantoor als Company • Curator of Fraudeur • Tussen Dawn Raid en Compliance • Capital Markets 2005 • Allochtonen in de Advocatuur • De ins- en outs van het Pleiten • Advocatenkantoor en Geld • RAO opleiding.

Kijk voor meer informatie over het programma en voorregistratie op www.juristencongres.nl

Het Nationaal Juristencongres is na (voor)registratie gratis toegankelijk voor rechtenstudenten in de laatste fase van hun opleiding en juristen met werkervaring. Je hebt dan tevens gratis toegang tot De Nationale Carrièrebeurs. Anderen betalen € 10,-.

Openingstijden: Congres: 10.00 - 15.30 uur
Beurs: 13.00 - 17.00 uur • Borrel: 16.00 - 17.30 uur

Onderstaande kantoren waren op 29 december bekend als exposant. Kijk voor een actuele update op www.juristencongres.nl

Onderstaande exposanten staan op 11 en 12 maart op De Nationale Carrièrebeurs en zijn onder meer op zoek naar (bedrijfs)juristen. Kijk voor een actuele update op www.carrierebeurs.nl.

Het Nationaal Juristencongres en De Nationale Carrièrebeurs zijn activiteiten van Memory Productions Events, onderdeel van de **MPG**

Advocaat in Almere

Micha Kat
journalist

Almere is de achtste stad van Nederland en groeit (sinds 1975) nog steeds. Toch telt de stad maar 80 advocaten, duidelijk minder dan qua grootte vergelijkbare steden als Tilburg (165) en Eindhoven (255). Hoe heeft de advocatuur gereageerd op het ontstaan van een splinternieuwe stad? Er zijn drie kantoren met een commerciële, civiele praktijk: de pionier, de Randstedeling en de nieuwkomer. Een ding is duidelijk: gouden potten zijn er (nog) niet te vinden.

PIONIER: OKKERSE EN SCHOP

Cees Okkerse (51) geldt als een van de *founding fathers* van de polderadvocatuur in Nederland. In 1986 werd hij, toen ook advocaat, lid van de Provinciale Staten van Flevoland. 'Zoiets kon alleen hier. Dat maakte Flevoland interessant. Qua advocatuur was het dat aanvankelijk niet. In het begin doe je alles, echtscheidingen, vreemdelingen, straf, noem maar op.'

Thans leidt Okkerse samen met zijn collega-maten een van de drie kantoren in Almere die kunnen draaien op een commerciële civiele praktijk. In twee vestigingen werken vijftien advocaten, waarvan acht (de helft is partner) in Almere, waar het zwaartepunt ligt. Strafrecht en vreemdelingenrecht worden niet meer beoefend. Okkerse: 'Het was pionieren geblazen; het ging allemaal trager dan we dachten. Het duurde lang voordat de bedrijven die zich hier kwamen vestigen zich losmaakten van hun oude adviseurs.'

Cees Okkerse:
'Het ging allemaal trager dan we dachten; het duurde lang voordat de nieuwe bedrijven hier zich losmaakten van hun oude adviseurs'

Okkerse en Schop is het ware pionierskantoor: de wortels in de polder gaan terug tot eind jaren zeventig toen La Gro Advocaten (Groene Hart) en Schop (Nijkerk) vestigingen openden in Almere en Lelystad. In 1992 kochten de lokale managers Schop en Okkerse de vestigingen los via een buy-out; zo maakte Okkerse zich te Lelystad los van La

Gro. Vervolgens begonnen fusiebesprekingen die in 1997 leidden tot het ontstaan van Okkerse en Schop, toen met 14 advocaten. Okkerse: 'Maar van die 14 deden er nog heel wat louter toevoegingen. Nu werken we met bijna al onze 15 advocaten in de commerciële praktijk.'

Cees Okkerse

Robert Bakker: 'Dat in het hybride arrondissement Zwolle/Lelystad dagelijks busjes met rechters en dossiers op en neer rijden, is niet bevorderlijk voor een coherente balie'

Pas in de periode 1992-1997 ontstonden 'serieuze perspectieven' op een lucratieve MKB-praktijk. Na de fusie in 1997 bleek dit inderdaad haalbaar, maar: 'door wel 40% van de klanten van buiten de polder. Het overgrote deel van onze praktijk verzekeringsrecht speelt zich bijvoorbeeld elders af.'

Okkerse bleef zes jaar Statenlid; thans maakt hij deel uit van het waterschap en heeft zitting in tal van andere besturen. Deze nauwe betrokkenheid bij het regionaal bestuur is volgens Okkerse niet alleen heel leuk, maar ook dienstbaar aan het kantoor netwerk. Okkerse: 'Van de RIAGG tot de voetbalclub: alles is hier vanuit het niets ontstaan. Op het moment dat je van de ontwikkelingsfase overgaat in de beheersfase, wat nu in een groot deel van Almere in hoge mate aan de orde is, ontstaan vaak tal van bestuurlijke problemen. Daar ben je ook als advocaat dan in een aantal gevallen weer bij betrokken.'

Almere blijft maar groeien, maar bedrijfsvestigingen blijven nog altijd achter, ook ondanks de komst in 2003 van Annemarie Jorritsma als burgemeester. Okkerse: 'De files staan nog altijd de verkeerde kant op, zoals we hier vaak zeggen: uit Almere weg. Maar het moment dat steeds meer bedrijven de voordelen van Almere ontdekken, zoals het grote personeelsaanbod, kan niet meer heel ver weg zijn.'

De grootste bedrijven van de stad en de gemeente besteden hun zaken in de regel (nog) uit aan kantoren in de Randstad. Een groot kantoor is thans bezig een vestiging in Almere op te zetten voor tussen de 80 en 100 advocaten. Hoe ziet Okkerse dat? 'Ach, die

Robert Bakker

komen hier werk doen dat toch al naar de Randstad gaat. Voor ons maakt dat dus niet zoveel uit. Ze komen waarschijnlijk op de lage grondprijs af.'

RANDSTEDLING: WILLEMS

De advocatenkantoren van Almere zijn niet gemakkelijk te vinden. Okkerse en Schop en De Haan liggen verstopt in anonieme bedrijvenparken, Willems is te vinden op de negende verdieping van de Rabobank-toren direct naast het Station Almere-Stad. De eigenaar van het pand houdt (vooralsnog) tegen dat Willems de kantoor naam op de gevel aanbrengt. Willems, vanouds een puur Amsterdams kantoor, opende in 1993 in Almere; het heeft nu zes advocaten in Amsterdam en zeven (twee partners) in Almere. Het mag zich trots het leidende kantoor van Almere noemen.

Deze positie is met name te danken aan partner Peter de Booij die in 1979 als lid van de eerste groep *settlers* vanuit Amsterdam in Almere ging wonen. Ook De Booij werd politiek actief, als gemeenteraadslid voor het CDA, en bouwde zo aan een klantenkring in Almere. Hij richtte een thuiskantoor in, zodat zijn cliënten niet voor elke bespreking naar Amsterdam hoefden, en verhuisde later naar een grotere woning, waarvan hij de garage ombouwde tot advocatenkantoor.

Robert Bakker (39, partner per 2005): 'Dat was de oorsprong van ons Almere-kantoor. Het zag er prachtig uit: twee grote kamers en een receptie.' Inmiddels zit De Booij ook in (onder meer) het bestuur van de Rabobank van Almere en in de Raad van Toezicht van woningbouwvereniging Ymere. Bakker: 'Belangrijk voor het fundament van ons kantoor was ook de positie van De Booij binnen de VBA, de Vereniging Bedrijfskring Almere, waarvan hij gedurende de hele jaren negentig in het bestuur zat.'

De 'Almeerse' klantenkring van Willems bestaat naast de lokale MKB-ondernemingen inmiddels uit onder meer twee woningbouwcorporaties, enkele bouwondernemingen, het Flevo Ziekenhuis en de gemeente. Bakker: 'Voor de grote zaken gaat de gemeente nog naar kantoren als Stibbe en Loyens & Loeff, maar wij winnen wel steeds meer terrein. Daar komt bij dat we de principiële keuze om voor of tegen de gemeente te gaan staan nog niet hebben gemaakt.' Ook Willems bedient veel cliënten buiten Almere. Bakker: 'Van onze top-10-clënten zitten er vijf in Almere.'

De bedrijven die zich in Almere vestigen hebben altijd al een kantoor; het blijkt lastig ze zover te krijgen dat ze kiezen voor lokale rechtsbijstand. Bakker: 'Er moet altijd een

Ron Kuizenga

Ron Kuizenga: 'Bij de insolventie- griffie van Lelystad is er geen old-boys netwerk van voorkeurskantoren, daar merk ik althans niets van'

Bakker zou het toejuichen als een 'grote naam' zoals CMS Derks Star Busmann naar Almere zou komen. 'Dat zou een goed signaal zijn voor de stad en de regio en weer nieuwe business aantrekken. Nu moeten wij de toon zetten. Dat is lastiger dan te opereren in de schaduw van een zekere nummer een.'

NIEUWKOMER: DE HAAN

De Haan is een snelgroeiend kantoor met verschillende vestigingen in de provincie

Groningen; in 1990 werd het geopend in Assen en in 2002 in Almere. Hier werken nu acht advocaten en een notaris; hiermee is De Haan het enige 'combikantoor' van de polderstad. Partner Ron Kuizenga (39) zette de vestiging in Almere op. Wat was het businessplan?

Kuizenga: 'Het beter kunnen bedienen van onze landelijke klanten en onze samenwerking met rechtsbijstandverzekeraar DAS. Die wilden onder de merknaam Huis Advocaten een landelijk netwerk opzetten van advocatenkantoren waar ze hun zaken aan konden doorspelen. Wij in Almere en Duynstee & Partners in Weert vormde de pilotkantoren. Maar dit netwerk kwam niet van de grond, mede door problemen met de Orde die twijfelde aan onze onafhankelijkheid. Huis bestaat nog wel als marketingconcept, maar wij keerden terug naar onze naam De Haan.' In de wachtkamer staat in een hoekje nog een bord met de naam *Huis Advocaten*.

Een ferme springplank voor de praktijk te Almere was voor De Haan het ambtenarenrecht voor onder meer enkele grote gevangnissen in Noord-Nederland waaronder ook die in Almere en Lelystad. Daarnaast nam Kuizenga een aantal cliënten mee vanuit Groningen. Maar hoe zit het met de acquisitie in de polder? Kuizenga: 'We zijn druk aan het netwerken en beurzen aan het bezoeken. We zitten nu nog volop in de fase waarin we onze naamsbekendheid moeten vergroten. Zelf doe ik veel faillissementen. Lelystad heeft een eigen insolventiegriffie en de verdeling gaat erg goed; er is geen old-boys netwerk van voorkeurskantoren, daar merk ik althans niets van.'

Kuizenga is optimistisch over de economische ontwikkeling van Almere: 'Steeds meer bedrijven zullen hier hun hoofdkantoren gaan vestigen omdat ze afkomen op het enorme reservoir aan arbeidskrachten die dan nooit meer in een file hoeven te staan.' In deze tijden van recessie is de arbeidsrechtpraktijk vaak het 'breekijzer' waarmee een kantoor bij een klant binnenkomt: zo ook bij De Haan in Almere.

Eerste uitdaging voor Kuizenga is dat bedrijven die reeds in Almere gevestigd zijn ook kiezen voor lokale advocatenkantoren. Kuizenga: 'We zijn gericht op groei, maar we hebben geen idee waar we zullen uitkomen. We hebben ideeën om bestuursrecht en letselschade van de grond te tillen en arbeidsrecht en insolventie te gaan uitbreiden.'

Ook Kuizenga vindt dat er wel wat meer initiatieven mogen komen om iets te creëren als een 'Almeerse Balie'. Hij denk daarbij aan het organiseren van reguliere 'polderborrels'. 'Nu moeten de leden van de Jonge Balie voor de meeste activiteiten naar Zwolle.'

concrete aanleiding zijn om te wisselen van advocatenkantoor. Daarnaast organiseren we bijeenkomsten voor relaties vooral uit de bouw- en woningmarkt, waar heel langzaam werk uit voortkomt. Zelf zit ik in het bestuur van Onmiworld Volleybal en basketbal.' Willems is eerder branchegericht dan rechtsgebiedgericht en wil voor zijn cliënten zo veel mogelijk full-service zijn. In de praktijk betekent dat vooral ondernemingsrecht, arbeidsrecht, bouwrecht, bestuursrecht en contractrecht.

Bestaat er iets als een 'Almeerse Balie'? Bakker: 'Nauwelijks. De drie *commerciële* staan toch een beetje los van de rest, die zich vooral richten op strafrecht en familierecht. Tussen deze drie voel ik nauwelijks concurrentie. Wat ook een rol speelt is dat we deel uitmaken van een nogal moeizaam arrondissement: Zwolle/Lelystad. Het is een hybride situatie met dagelijks op en neer rijdende busjes met rechters en dossiers. Niet bevorderlijk voor een coherente balie.'

A-G: 'CASSATIEMIDDEL IS BENEDEN DE MAAT'

Ik heb het nogal eens meegemaakt dat mij in een openbaar debat werd toegevoegd: 'Wat u daar zegt is onzin', soms zelfs voorafgegaan door het mooie bijvoeglijke naamwoord: klinkklare. Meestal was dat, het zij in alle bescheidenheid gezegd, niet waar, maar gaf het uitdrukking aan een diepgaand verschil in opvatting. Ik vond het nogal vervelend als zo iets gezegd werd maar, gebruikt in een discussie tussen gelijken die hoog op liep, toch wel aanvaardbaar. Als je er over na gaat denken is zo'n verwijt niet ver verwijderd van de vaststelling dat de tegenstander een domkop is en het bezigen van dat woord valt zelfs in een discussie moeilijk te verdragen.

Maar zou een rechter of een rechterlijk college in een vonnis of arrest de aanval of het verweer van een der partijen betitelen als onzin afkomstig van een domkop, dan waren met recht de rapen gaar. Het is zelfs niet gebruikelijk dat in een vonnis of arrest een versterkend (of verzwakkend) bijvoeglijk naamwoord wordt gebruikt. Het verweer wordt verworpen; de eis wordt ontzegd; niet: het *zwakke*, laat staan het *onzinnige* verweer wordt verworpen; niet: de *onredelijke*, laat staan de *belachelijke* eis wordt ontzegd. En je zult ook niet makkelijk in een vonnis tegenkomen dat de eis op *het nippertje* wordt afgewezen, of dat het verweer, hoe *scherpzinig* ook, wordt verworpen.

Aan die behoedzaamheid, als ik het zo mag uitdrukken, ligt ten grondslag niet alleen het besef dat wij allemaal ons vermeien in een wereld die van onvermoede dwaalingen en dwaasheden aan elkaar hangt, maar ook dat daarom al wie, bindend, oordeelt over het werk van anderen en dat doen rechters, voorzichtig moet zijn om de verliezer niet meer te beschadigen dan absoluut noodzakelijk is en ook de winnaar niet meer

te prijzen dan nodig is voor het bindend maken van de beslissing.

Een officier van justitie voor zover die *eist* en niet *beslist* mag vooral in zijn mondeling taalgebruik wat verder gaan dan de rechter in zijn geschrift en hij gaat ook vaak een stukje verder. Irritant wordt hij (meestal) pas als hij gaat moraliseren. Verontwaardiging is, ik zeg het met nadruk, niet identiek aan moralisatie.

Het Parket bij de Hoge Raad is, sinds vrij kort, ook formeel geen onderdeel meer van het openbaar ministerie; er wordt daar overigens al vele decennia niet geëist maar geadviseerd. Niet bindend geadviseerd, wat trouwens een contradictie binnen die twee woorden oplevert. Dat neemt niet weg dat het *schriftelijk* advies van de advocaat-generaal, minder juist aangeduid als conclusie, in het merendeel der gevallen door de Hoge Raad wordt gevolgd en, zeker in strafzaken, kan men meestal de reden waarom het beroep als neergelegd in de middelen van de schriftuur van de advocaat, wordt verworpen, slechts lezen in dat advies, te weten in het steeds toenemend aantal gevallen waarin de Hoge Raad het cassatieberoep verworpt met toepassing van art. 81 R.O, dat wil zeggen zonder inhoudelijke motivering.

Het advies van de advocaat-generaal bij de Hoge Raad is daarom naar mijn overtuiging in veel opzichten een geschrift waarin ten opzichte van partijen en hun raadslieden een soortgelijke behoedzaamheid in acht moet worden genomen als in vonnissen of arresten. Ter adstruatie daarvan het volgende. In een conclusie waarvan ik kort geleden kennis nam las ik:

'Was ik aanvankelijk nog geneigd om de jurisprudentie van de Hoge Raad aan te

halen waarmee de opvatting van het hof spoort, ik vind bij nader inzien het middel zo onder de maat dat ik dat niet doe.'

Zulk een opmerking in een dergelijk stuk is, dunkt mij, zelfs als zij (enige) waarheid zou inhouden, volkomen ongepast. De advocaat die zo wordt toegesproken, wordt daarvoor aangetast in zijn eer als medewerker aan het tot stand komen van recht. Als hij op dezelfde manier zou terugslaan, zou hij last kunnen krijgen, ook al is hij zelfs volgens de eed geen eerbied verschuldigd aan de adviseurs van de Hoge Raad.

Niet eens van onmiddellijk belang is dat het hier een te goeder naam en faam bekend staand advocaat betreft die dit verwijt voor zijn kiezen krijgt. Een kundig advocaat bovendien die zijn 'sporen' heeft verdiend in de cassatierechtspraak in strafzaken en die in deze zaak bovendien zes middelen van cassatie heeft voorgedragen waarvoor de A-G negentien pagina's nodig had om ze te weerleggen.

Evenmin van onmiddellijk belang is dat de Hoge Raad in diezelfde zaak drie fouten in het arrest van het gerechtshof niet alleen uit hoffelijkheid als 'kennelijke misslagen' bestempelt, maar ook omdat ze daarom verbeterd kunnen en moeten worden gelezen, waardoor aan de op zich genomen terecht voorgestelde middelen, voor zover daartegen gericht, de grondslag ontvalt.

We maken (helaas maar ook gelukkig) in de rechtspraak allemaal nu en dan fouten en vergissingen maar het is een ernstiger fout daar in een officieel geschrift op beledigende en neerbuigende manier tegen te keer te gaan.

(Jan Leijten, oud-advocaat)

Afschaffen procuraat onder voorwaarden mogelijk

Daan de Snoo¹

Hoofd rechtspraktijk Orde

Het rapport van de interdepartementale MDW-werkgroep 'Domein-monopolie advocatuur' adviseerde in 1995 reeds tot afschaffing van de procureur over te gaan. De Nederlandse Orde van Advocaten berichtte bij brief van 27 november 1997 aan de toenmalige minister van Justitie, W. Sorgdrager, in te kunnen stemmen met dat voorstel, mits aan een aantal voorwaarden zou worden voldaan. Minister Donner van Justitie heeft de plannen – na jaren radiostilte – weer uit de la gehaald.

Die voorwaarden van de Orde waren, kort geformuleerd: daling van de kostprijs van de procedure voor de rechtzoekende (althans in elk geval geen verplaatsing van kosten waardoor het effect nihil dan wel gering zou zijn), invoering van een elektronische rol met elektronisch berichtenverkeer, de invoering van een landelijk rolreglement en een oplossing voor het rekening-courantstelsel. Ik laat deze onderwerpen hierna kort de revue passeren.

ELEKTRONISCHE ROL/ROLWAARNEMING

Na de afschaffing van het verplicht procuraat kan de advocaat de cliënt bij alle gerechten vertegenwoordigen. In beginsel zou het ontbreken van de tussenschakel procureur een besparing op moeten leveren. Deze werd in het eerdergenoemde rapport geraamd op 30 miljoen gulden.

Deze besparing is in belangrijke mate te realiseren als alle rechtbanken over een elektronische rol beschikken voor de uitwisseling van rolberichten, en ook de processtukken elektronisch (althans in elk geval schriftelijk) kunnen worden ingediend. Zolang er nog gerechten zijn met een mondelinge rol² zal rolwaarneming nodig zijn. Dat leidt tot aanzienlijke kosten en problemen. De Orde en de Raad voor de Rechtspraak hebben er dan ook bij het ministerie op aangedrongen de afschaffing van de procureur op zijn minst gelijke tred te laten houden met de realisatie van een landelijk elektronische rol.³

De Raad voor de Rechtspraak zal dit berichtenverkeer in samenwerking met de Orde en vertegenwoordigers uit het veld ontwikkelen.

In het vorige nummer stellen Peter van Swaaij en Robert Stallmann dat de door minister Donner van Justitie voorgenomen afschaffing van het procuraat geen haalbare kaart is. Er is nog een hoop werk te doen, maar afschaffing van het procuraat is volgens Daan de Snoo wel degelijk mogelijk. Mits aan een aantal harde voorwaarden wordt voldaan.

Dat is een omvangrijk, niet te onderschatten karwei waar wel een paar jaar voor nodig zal zijn. Voor de gefinancierde rechtsbijstand heeft de Orde ingezet op een vergoeding voor rolwaarnemerskosten voor het geval de schriftelijke/elektronische rol toch in een later stadium gerealiseerd wordt. Maar nogmaals: dat is niet de inzet.

LANDELIJK ROLREGLEMENT

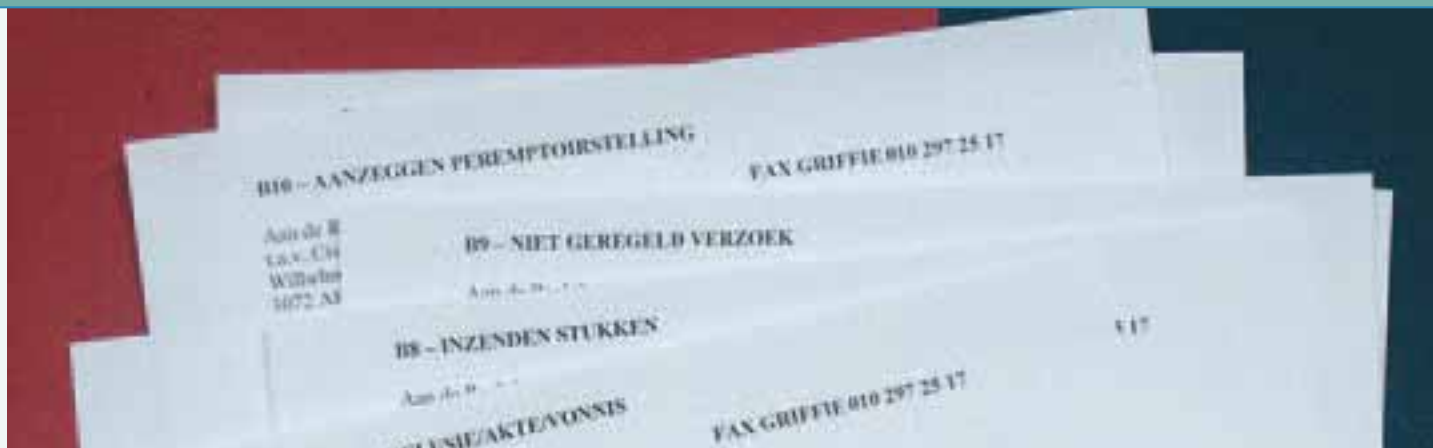
In 2000 werd het landelijk rolreglement voor de rechtbanken ingevoerd, in 2001 gevolgd door het rolreglement voor de kantongerechten. Het landelijk rolreglement civiel werd in november 2004 aangepast.⁴

De Orde zal de uniforme toepassing van de reglementen monitoren, omdat die in het 'procureurloos tijdperk' nog meer van belang is. De Raad voor de Rechtspraak heeft de Orde, en leden van de balie, gevraagd ervaringen met de rolreglementen te delen. Het ligt vervolgens op de weg van de Raad voor de rechtspraak om daar het nodige mee te doen.

REKENING-COURANTSTELSEL

Gerechten hebben met veel kantoren een rekening-courantverhouding voor de betaling van griffiegelden. In de nieuwe situatie zou dat betekenen dat negentien gerechten met (theoretisch) 3300 kantoren een rekening-courantverhouding zouden kunnen hebben. Dat zijn er 62.700!

Het is begrijpelijk dat de gerechten daar een oplossing voor wensen. Een ambtelijke werkgroep studeert op dit moment op een oplossing. Een gedachte is een 'boter bij de vis'-systeem, zoals in het administratieve recht: de zaak wordt pas in behandeling genomen als griffierecht betaald is. Nu zal dat voor de advocaat van de eiser nog wel te realiseren zijn, maar lastiger wordt het voor de advocaat van een gedaagde die op het laatste moment het advocatenkantoor bezoekt met het verzoek om bijstand in een zaak die de dag daarop dient. Een soort 'clearing house' dat alle geldstromen afhandelt voor de gerechten zou ook denkbaar zijn.

ADVOCATENWET EN TOEZICHT

Ook de inschrijving van de advocaat op het tableau zal gaan veranderen. Er komt een landelijk advocatentableau dat door de Orde wordt bijgehouden. De advocaat schrijft zich éénmaal in, en wordt éénmaal door een rechtbank beëdigd. De beëdiging leidt tot opname op het landelijk advocatentableau.⁵

Een belangrijke zorg van de Orde en de deken/Raden van Toezicht heeft betrekking op het toezicht op advocaten: de naleving van verordeningen, het tuchtrecht en de onbehoorlijke praktijkuitoefening (art. 60b van de Advocatenwet). In de huidige toestand is duidelijk waar de verantwoordelijkheden liggen. De advocaat kan slechts ingeschreven zijn (na beëdiging) en kantoor houden in één arrondissement. Hij is lid van de plaatselijke balie. Daarmee is ook het toezicht geregeld.

‘Kan een advocaat in meerdere arrondissementen ingeschreven, dan wel gevestigd zijn?’

Na afschaffing van de procureur kunnen advocaten in het gehele land in rechte optreden. De art. 1 tot en met 3 jo. art. 8 van de Advocatenwet behoeven daarom een kritische beschouwing. Het feit dat advocaten nog slechts eenmaal beëdigd worden, op het landelijk tableau worden gesteld, en zich dan overal in het land kunnen vestigen en optreden, vraagt om een nieuwe regeling voor het toezicht door de deken en de plaatselijke raden. Er zal een onderscheid in de wet moeten komen tussen de beëdiging en eerste vestiging, en de mogelijk daaropvolgende vestiging in andere arrondissementen. Art. 8 zal een opname op het landelijk tableau moeten bevatten. Het landelijk tableau heeft ook gevolgen voor art. 8 lid 3 Advocatenwet: schrapping bij niet-tijdig behalen van het examen beroepsopleiding.

Daarbij rijst de vraag of de advocaat in meerdere arrondissementen ingeschreven, dan wel gevestigd kan zijn. Vooralsnog is de gedachte dat een advocaat in meerdere arrondissementen kantoor kan houden en een keuze maakt voor een hoofdarrondissement, waar hij lid is van de balie en ‘zijn’ deken toezicht uitoefent. Er ontstaat dan wel een complicatie voor de rechtzoekende met een klacht over een advocaat. Deze zal dan immers mogelijkerwijs door de deken in het arrondissement van de klager moeten worden doorverwezen naar de deken in het hoofdarrondissement.

Voor het wijzigen van zijn hoofdarrondissement zal er een procedure van in- en uitschrijving bij de Raad van Toezicht moeten komen, met inbegrip van het overhevelen van het dossier van de advocaat.

GEVOLGEN VOOR PROCURAATSAFDELINGEN

De meningen in de balie zijn verdeeld over de afschaffing van de procureur. Enerzijds zijn er advocaten die (deels) hun brood verdienen met het procuraat/de rolwaarneming, en deze inkomsten node zien verdwijnen. Anderzijds zijn er advocaten die liever zien dat de procureur/rolwaarnemer gisteren wordt afgeschaft, omdat zij hem in dit tijdsgewricht – met alle elektronische hulpmiddelen – zien als eenodeloos kostbare tussenschakel.

Het verdwijnen van het procuraat zal in elk geval gevolgen hebben voor de kantoren met een procuraatsafdeling. Ook de figuur van de ‘kantoorprocureur’ zal ophouden te bestaan. Het werk zal echter niet helemaal verdwijnen. Er zal behoefte blijven aan collegiale bijstand in een ander arrondissement. De omvang zal duidelijk beperkter zijn dan nu. Kantoren doen er daarom goed aan een inschatting te maken van het werk dat thans met deze activiteiten gemoeid is, om de gevolgen voor de kantoororganisatie goed in kaart te brengen.

In 2005 zal – gezien de streefdatum van 1 juli 2006 – veel voorbereidend werk gedaan moeten worden. De Orde zal de achterban tijdig raadplegen in de diverse gremia.⁶

1 De auteur van dit artikel is lid van de Werkgroep afschaffen procureur. In de Stuurgroep afschaffen procureur, en in de daarbinnen op ambtelijk niveau functionerende Werkgroep afschaffen procureur, zijn vertegenwoordigd het ministerie van Justitie, de Raad voor de rechtspraak, de Raden voor Rechtsbijstand en de Nederlandse Orde van Advocaten.

2 Dit zijn er nu nog elf, met inbegrip van alle grote arrondissementen.

3 Zie voor het belang hiervan het genoemde artikel van Van Swaaij en Stallmann in *Advocatenblad*-1, 2005.

4 De teksten kunt u vinden op www.rechtspraak.nl, rubriek ‘Voor juristen’, onder Landelijke regelingen, Richtlijnen civiele rechtspraak.

5 Zie ook mijn artikel over het Landelijk Advocaten Tableau in AB 14, 17 november 2004.

6 College van Afgevaardigden, deken, commissie burgerlijk procesrecht, commissie regelgeving en de commissie rechtspraktijk. Mr. Guido Schakenraad, lid van de Algemene Raad, vertegenwoordigt de Orde in de Stuurgroep afschaffen procureur (zie noot 1).

Over De lastige partner

Tips voor een goed gesprek met uw partner(s)

Maarten de Haas

Organisatieadviseur te Weesp, Raymakers-vdBruggen

Succesvolle samenwerking veronderstelt dat we elkaar aanspreken en confrontaties durven aangaan. Om in het management onze natuurlijke terughoudendheid in dezen te overwinnen, hebben we hulpmiddelen nodig, zoals de methodes en technieken die ons door managementliteratuur, consultants en trainers worden aangereikt. Dat is in 'normale' organisaties het geval, terwijl daar toch managers rondlopen die zijn aangenomen om anderen aan te spreken. Dat geldt dus nog sterker voor een egalitaire samenwerking als een maatschap.

De lastige partner is een bundeling van methodes en tips om het gesprek aan te gaan, op een goede manier, over de zaken die er toe doen. Het boek is geschreven voor het management van het advocatenkantoor, als praktische handreiking voor de advocaat met een bestuurs- of managementpositie. Hoe pak je de dingen aan, wat zijn daarbij de vaardigheden en technieken, hoe voorkom je dat je partner lastig wordt?

GEEN SAMENHANG

Het boek pretendeert uitdrukkelijk niet een volledige handleiding voor het management te zijn, noch een systematische benadering daarvan. Het is een verzameling van onderwerpen uit de praktijkervaring van de auteurs. Sommige hoofdstukken verschenen eerder als artikel in het *Advocatenblad*. Twee hoofdstukken beschouwen de ontwikkeling van de advocatuur, één gaat over strategie-

vorming, twee over maatschapsverhoudingen, één over leiderschap, drie over gesprekstechnieken (vergaderen, coachen, feedback) en één over diversiteit (méér vrouwen in de maatschap).

Dit heeft tot gevolg dat de samenhang tussen de hoofdstukken soms wel erg ver te zoeken is. Onderwerpen duiken op onverwachte plaatsen op en ontbreken op de plaats waar ze zouden passen. De SWOT-analyse zou je bijvoorbeeld in het hoofdstuk Strategie verwachten, maar komt ter sprake bij de persoonlijke evaluatie van de maten. Af en toe spreken hoofdstukken elkaar ook tegen; gaat bij de meeste kantoren nou het bestuur of de maatschap als geheel over de winstverdeling? Het hoofdstuk Diversiteit, hoe sympathiek het onderwerp ook moge zijn, lijkt er uit speciale belangstelling van de auteurs met de haren bijgesleept.

Een rode draad zou de samenhang ten goede zijn gekomen. Een begrip als 'alignment' – op één lijn brengen van strategie, systemen, stijl en andere kenmerken van een organisatie – dat centraal staat in het geciteerde boek van Jay Lorsch, had daartoe kunnen dienen. Dat biedt ook een kapstok om de keuze tussen onder andere verschillende beloningssystemen, maatschapscriteria en bestuursvormen te onderbouwen en te koppelen aan de aard van de praktijk en het kantoor. Het zal de gemiddelde lezer wellicht een zorg zijn, ik zie het toch als een gemis.

WISSELEND

De kwaliteit van de hoofdstukken is nogal wisselend. De hoofdstukken over gesprekstechnieken zijn een gedegen, zij het nogal algemene, beschrijving van *best practices* van een ervaren trainer en coach. In de praktijk zal het onderscheid tussen verschillende technieken minder duidelijk zijn (bijvoorbeeld tussen coaching en mentorschap) en kunnen technieken worden gecombineerd. Voor elke advocaat, al of niet in een leidinggevende positie, bieden deze hoofdstukken goede en nuttige aanwijzingen.

Van de paragrafen over bestuursvormen, samenwerking in de maatschap, partnerevaluatie en -compensatie (één van de onnodige anglicismen) zijn er sommige, waarin ik de actualiteit van de managementpraktijk niet herken. Van de zes genoemde bestuursvormen verdienen er maar twee die benaming; er ontbreken ten minste twee andere. Ik ken geen enkele maatschap die een bezwarende parttime regeling alléén voor vrouwen hanteert. Een beschrijving van winstverdelingsystemen zal rekening moeten houden met de goodwillaspecten van in- en uittrederegelingen. De voorkeur voor 'beloning' van goed presterende maten boven 'bestrafing' door korting van onderpresteerders lijkt sympathiek en passend, maar werkt in de praktijk vaak averechts. De vragenlijst "maatschaps-scan" is nogal fragmentarisch en de vragen zijn ongelijksoortig, terwijl er alternatieven zijn – ook bij Orde – op basis van gedegen en

praktijkbestendige modellen zoals INK of Balanced Scorecard.

De beide hoofdstukken over de Advocatuur bevatten interessante beschouwingen, zij het dat door de geraadpleegde literatuur (een rapport van de ABA en de werken van Susskind) het accent nogal sterk op de invloed van ICT-ontwikkelingen ligt.

AAN HET DENKEN

Deze kanttekeningen zouden de advocaat, die zich oriënteert op de do's en don'ts van management en bestuur van de maatschap, echter niet mogen ontmoedigen het boek ter hand te nemen. U bent er in een paar uur doorheen. Ook de auteurs zelf maken duidelijk dat u het niet als managementevangelie mag beschouwen. Het boek biedt een veel-

heid van methoden, technieken en tips, die praktisch en begrijpelijk zijn en bovendien overzichtelijk samengevat zijn in de bijlagen. Daaronder zullen er allicht enkele zijn die u aan het denken zetten en die u meeneemt in een opbouwende confrontatie met een al of niet lastige partner.

(advertentie)

VAN EDE & PARTNERS

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING EN INZETBAARHEID

toonaangevend in
OUTPLACEMENT 25
COACHING
LOOPBAANBEGELEIDING

AMSTERDAM 020 673 40 39, ARNHEM 026 364 41 11, BEETSTERZWAAG 0512 473 300, BREDA 076 565 65 09,
EINDHOVEN 040 245 72 20, ENSCHEDE 053 433 80 21, GRONINGEN 050 312 34 85, DEN HAAG 070 351 40 11,
MAASTRICHT 043 325 76 51, ROTTERDAM 010 412 00 22, ZEIST 030 693 24 46, ZWOLLE 038 421 02 88.

www.vanede.nl

FIF 33
RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU
Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl
Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijsleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bep. cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 **3044 AS Rotterdam**
Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

VAN

Igno Sutorius

Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galleries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk?

Igno Sutorius (52, advocaat in Breda; arbeidsrecht en mediation; getrouwd, een zesjarige dochter) leest de gedichten van Bloem.

Jan Pieter Nepveu

journalist

Eenzaam

*Besloten in 't gewonde zelf
Blijft elk, die niet meer hopen mag,
Toch rijst voor hem aan 't laag gewelf
Steeds dag na grijze dag.*

*Maar is het zwak, een enkle maal,
Te wensen, dat er iemand was,
Die spreken zou in de éne taal,
Waar door het hart genas?*

*Een mens, die oordeelt noch verwijt,
Maar die begrijpt door de eigen nood
Hoezeer de helse daagelijksheid
Des levens alles doodt.*

*Vergeefs. Onschiedbaar is de smart
Van 't leven en moet doorgeleefd:
Er is voor de eenzaamheid van 't hart
Geen mens, die uitkomst geeft.*

(J.C. Bloem)

Jakobus Cornelis Bloem (1887-1966), dichter, studeerde rechten te Utrecht tot 1916, was ambtenaar, journalist en griffier aan enkele kanton-gerechten. In zijn werk is melancholie te vinden, en weerloosheid ten opzichte van eenzaamheid, ouderdom en dood.

'Ik lees de gedichten bij wijze van spreken zoals een arrest van de Hoge Raad'

“ Ik wil niet suggereren dat ik de grote kenner van gedichten ben. Maar als je me vraagt wat ik regelmatig lees, dan is dat J.C. Bloem. Ik heb altijd belangstelling gehad voor literatuurgeschiedenis en ben gedichten gaan lezen aan het eind van mijn studententijd. Door een vriendin kwam ik bij Roland Holst. Maar op een gegeven moment kreeg ik genoeg van zijn Keltische beeldspraak en vond ik het ook te veel van hetzelfde. Via Roland Holst ontdekte ik zijn vriend J.C. Bloem. Bloem leek in het dagelijks leven een onbeduidend figuur, dertien in een dozijn, maar hij was uiteindelijk toch een wonderlijk man en bovendien jurist, al is hij in zijn vak nooit tot grote hoogten gekomen.

Zijn eerste gedicht, 'Futura', werd gepubliceerd tijdens zijn studententijd in 1910. Bloem heeft eindeloos over zijn rechtenstudie gedaan. Ik vraag me af of zijn gedichten beïnvloed zijn doordat hij jurist was. Kenmerkend vind ik dat hij onuitsprekbare gevoelens en situaties weet te benoemen in een minimum aan woorden. Daarin zie ik een relatie; ook een goede jurist weet alles te beschrijven en heeft maar weinig woorden nodig.

Je moet Bloem zorgvuldig lezen. Zijn taalgebruik is soms wat archaïsch; en in de woorden en de opbouw zit vaak een schema waarvan je de lijnen even moet ontdekken. Ik lees de gedichten bij wijze van spreken zoals een arrest van de Hoge Raad. Na twee keer ontdek je ineens een ingewikkelde redenering. Bloem dwingt je aandachtig te lezen en dat vind ik een verdienste.

Bloems gedichten zijn vaak pessimistisch van toon. Het is een voortdurend wind, wolken, regen, najaar... De kracht zit hem erin dat het authentiek is neergezet. Ik vind dat je er ook heel opwekkende dingen in kunt lezen, zoals het verlangen naar de jeugd of een dierbare herinnering. Bloem geeft mij troost en kracht. Hij zegt dingen die we eigenlijk zelf niet helemaal begrijpen. Waarom voelen we ons naar? Je kunt het niet onder woorden brengen.

Die herkenbaarheid van gevoelens raakt mij. Het onuitsprekelijke schrijft Bloem op. Een aantal van zijn gedichten heb ik talloze malen gelezen. Soms heb ik een aha-erlebnis, dat ik ineens denk: dat gedicht slaat op deze situatie.

Mijn lievelingsgedicht is sinds drie jaar 'Eenzaam'. Ik kende dat al jaren maar herlas het nadat een jeugdvriend zelfmoord had gepleegd. Sindsdien lees ik de laatste strofe heel anders.

*Vergeefs. Onschiedbaar is de smart
Van 't leven en moet doorgeleefd:
Er is voor de eenzaamheid van 't hart
Geen mens die uitkomst geeft.*

Er zijn bepaalde vormen van eenzaamheid, leed waar geen omstander bij kan komen. Het leven moet worden doorgeleefd en je wordt op jezelf teruggeworpen. Je moet het zelf opknappen. Bloem zegt niet: jammer, ik heb m'n best gedaan. Nee, het is is gewoon een keiharde constatering: de eenzaamheid van het hart, geen mens die uitkomst geeft.

Bloem kan onuitsprekbare gevoelens benoemen in een minimum aan woorden – ook een goede jurist weet alles te beschrijven en heeft weinig woorden nodig

Het is ook een les voor mijzelf. Het geeft mij kracht omdat ik weet dat ik het uit mezelf moet halen. Niemand kan me helpen. Je moet je hulpvraag niet bij een ander leggen.

Hij heeft het over de helse daagelijksheid die alles doodt. Ik denk dat je het inderdaad niet kernachtiger kunt zeggen. Het is een probleem voor alle mensen om mij heen. We beginnen vol energie en daarna vervlakken zelfs de mooiste dingen. Op het moment dat we beginnen aan een nieuwe liefde, weten wij ook al dat die weer voorbij zal gaan. We

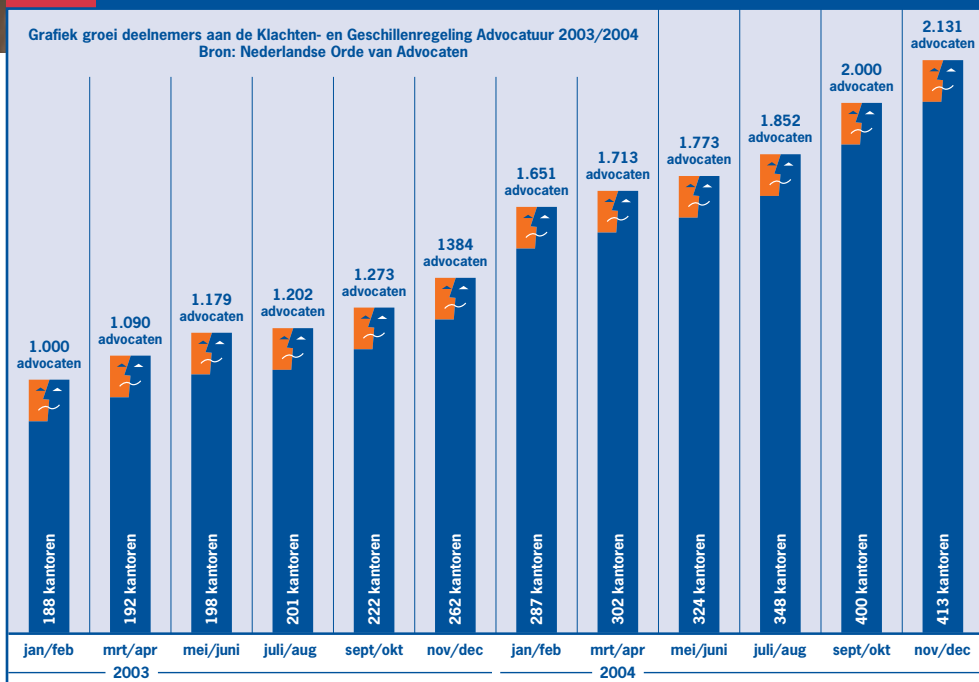
willen het zelf misschien niet toegeven, dat we van iets moois niet meer kunnen genieten, omdat het gewoonte is geworden. Dat zegt Bloem dan in een paar woorden: hoezeer de helse daagelijksheid des levens alles doodt.

Zoals hij over de dingen des levens schrijft, daar zit zo veel emotie in. Anderzijds is hij ook weer zo afstandelijk. Daar herken ik als advocaat wel iets van in mijn werk. Dat ik wat voel bij zaken die ik behandel, maar dat

ik toch afstandelijk moet blijven. Soms zou ik wel eens iets emotioneels willen laten doorklinken, maar dat is dan voor de zaak niet goed. Toch kan een *touch of emotion* soms een opening bieden en daardoor goed zijn voor een zaak, maar je moet er behoedzaam mee omgaan. Bloem zou dat zeker goed kunnen, denk ik. Het verbaast me dan ook altijd dat hij het als jurist niet verder geschopt heeft dan griffier.

”

Een goede ervaring komt 5 keer ter sprake.

Een sle

De Orde ondersteunt het nastreven van een verdere kwaliteitsverbetering door advocaten, ook in hun klachtenbehandeling. De Richtlijn Klachten- en Geschillenregeling Advocatuur die op 9 december 2002 in werking is getreden beveelt advocaten krachtig aan klachten over hun dienstverlening goed en snel af te handelen. Eind 2004 hebben reeds meer dan 2.000 advocaten zich vrijwillig opgegeven voor - kosteloze - deelname aan de regeling. Het biernaast genoemde pakket bevat een brochure waarin een stappenplan is opgenomen hoe een interne klachtenopvang in te voeren alsmede een digitaal klachtenregistratieformulier en voorbeelddocumenten (op cd-rom) die u naar eigen inzicht kunt aanvullen en wijzigen voor gebruik op uw kantoor. De brochure verstrekt ook informatie over de procedure bij de Geschillencommissie Advocatuur.

chte 23 keer.

Mond-tot-mond reclame is een ijzersterk middel. Maar het kan ook tegen u werken. Een slechte ervaring komt immers ruim vier keer zo vaak ter sprake als een goede. Daarbij rept men veelal over de kwaliteit van uw dienstverlening.

Advocatenkantoren streven er dan ook voortdurend naar niet alleen vakinhoudelijk op niveau te presteren maar voor

hun cliënten tevens de kantoororganisatie op orde te hebben.

De Orde heeft als ondersteuning hierbij het pakket Relatiemanagement ontwikkeld, waarin u informatie vindt over het meten van de cliëntenwaardering voor uw kantoor, over de klachtenfunctionaris en de Geschillencommissie Advocatuur. IT-toepassingen zijn in de vorm van een cd-rom bijgevoegd.

Interesse? Vraag het pakket Relatiemanagement aan via helpdesk@advocatenorde.nl of (070) 335 35 71 / 335 35 86. U krijgt het dan kosteloos toegezonden.

Permanente Opleiding

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO). Nieuw is het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). Per 1 januari 2005 kunnen de door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren. (Zie hierover eveneens *Advocatenblad* 2004-6, p. 263, 2004-11, p. 554 en 2004-17, p. 783.)

AANSPRAKELIJKHEIDSRECHT

Praktijkspecial Personenschade: Omgaan met medische aspecten

In overleg 09:45 - 16:30
Plaats Utrecht
Niveau **
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. M.J.J. de Ridder, mr. M. Zwagerman
Kosten € 505 geen BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

BESTUURS(PROCES)RECHT

Overheidsaansprakelijkheid bij bestuurlijke traagheid

03-02-2005 09:30 - 17:00
Plaats Diemen
Niveau **
Instelling Reed Business Information,
tel. 070-4415167
Docent(en) mr. B.J. van Ettehoven, mr. R. Fernhout, A. Jorritsma-Lebbink, mr. G.A. van der Veen, mr. A. Wolfson
Kosten € 250 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Actualiteiten Openbaarheid van Bestuur Privacy en Gegevensbescherming

23-02-2005 13:00 - 18:00
Plaats Rotterdam
Niveau ** Actualiteiten
Instelling ORP Erasmus Universiteit Rotterdam,
tel. 010-4081597
Docent(en) prof. mr. G. Overkleef-Verburg
Kosten € 525 geen BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

Procederen in Civiele Zaken: Procederen in Eerste Aanleg

23-02-2005 13:00 - 17:45
Plaats Rotterdam
Niveau *
Instelling ORP Erasmus Universiteit Rotterdam,
tel. 010-4081597
Docent(en) mr. A.S. Rueb, mr. J. Woudenberg
Kosten € 425 geen BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Civil Bewijsrecht

24-02-2005 15:30 - 21:00
Plaats Rotterdam
Niveau ** Actualiteiten
Instelling ORP Erasmus Universiteit Rotterdam,
tel. 010-4081597
Docent(en) mr. H.W.B. Thoe Schwartzenberg
Kosten € 475 geen BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

MEDEDINGINGSRECHT

Grotius vervolgoopleiding Nederlands en Europees Mededingingsrecht

03-03-2005 11:30 - 21:30
Plaats Den Haag
Niveau ***
Instelling Grotius Academie,
tel. 024-3612492
Docent(en) mr. C.T. Dekker, drs. E.J. Kloosterhuis, mr. M.M. Slotboom
Kosten € 495 n.v.t. BTW
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Modernisering EG-Mededingingsregels

16-03-2005 12:30 - 17:30
Plaats Den Haag
Niveau **
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745

Docent(en) mr. P.V.F. Bos, mr. T.R. Ottervanger, mr. E.H. Pijnacker Hordijk, mr. P.M.A.L. Plompen, mr. drs. T.H.G.M. Simons, prof. dr. R. Smits, dr. T.B.P.M. Tjin-a-Tsoi, mr. M.H. van der Woude
Kosten € 675 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

ONDERNEMINGSRECHT

Afwikkeling van boedels

23-03-2005 09:30 - 16:45
Plaats Rotterdam
Niveau **
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) prof. mr. E.A.A. Luijten, prof. mr. W.R. Meijer
Kosten € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Het testament van de 21e eeuw in de praktijk

24-03-2005 09:30 - 17:00
07-04-2005 09:30 - 17:00
Plaats Leiden
Niveau **
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. M.J. Hoozevee, drs. R.T.R. Hoppenreijns, mr. B.M.E.M. Schols, mr. F.W.J.M. Schols
Kosten € 1.195 exclusief BTW
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

STRAF(PROCES)RECHT

Terrorisme en Strafrecht (de Uitbreiding van het Strafrecht)

02-02-2005 12:30 - 17:30
Plaats Rotterdam
Niveau * Actualiteiten
Instelling ORP Erasmus Universiteit Rotterdam,
tel. 010-4081597
Docent(en) prof. mr. H. de Doelder, dr. A.R.

Hartmann
Kosten € 425 geen BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

VERZEKERINGSRECHT

Aantasting in persoon

24-02-2005 13:00 - 17:00
Plaats Hilversum
Niveau *
Instelling Studiecentrum Kerckebosch,
tel. 030-6984222
Docent(en) mr. dr. R.J.P. Kottenhagen, mr. F. Kremer, prof. dr. W. van Tilburg, mr. A.M. Wolf
Kosten € 275 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

ADR/ MEDIATION

Nationaal Mediation Diner

03-03-2005 15:30 - 22:00
Plaats Amsterdam
Niveau *
Instelling Amsterdams ADR Instituut,
tel. 020-5253749
Docent(en) mr. dr. C.B.E. van Bladel, prof. mr. A.F.M. Brenninkmeijer
Kosten € 225 geen BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
02 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

SGOA Mediation en Arbitrage in de ICT

10-02-2005 14:30-18.00
Plaats Rijswijk
Instelling Vereniging Informaticarecht Advocaten,
tel. 030-2303010
Docent(en) prof. mr. H. Franken
Kosten € nnn
Opleidingspunten
02 Beroepsvaardigheden

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

* Basisniveau (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).

** Verdiepingsniveau (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

*** Specialisatieniveau (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

OVERIGE VAARDIGHEDEN

Aan de slag met internet (voor juristen)

24-03-2005 14:30 - 20:30
Plaats Amsterdam
Niveau *
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) drs. M. Hertzberger, mr. J.G.L.
van der Wees
Kosten € 345 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
05 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

ALGEMEEN MANAGEMENT

ING sectorbijeenkomst Advocatuur

22-02-2005 15:00 - 19:45
Plaats Driebergen
Niveau *** Actualiteiten
Instelling De Baak Managementcentrum
VNO-NCW,
tel. 071-3690369
Docent(en) Nog niet bekend, mr. V.
Ouwens
Kosten n.n.b.
Opleidingspunten
– Juridisch
– Beroepsvaardigheden
03 Management/Organisatie
03 Totaal

Personalia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN PROCUREUR

Bosman, mw. mr. J.H., Utrechtseweg 75 (3702 AA) postbus 521 (3700 AM) Zeist, tel. 030-6933166, fax 030-6933275

Bouwknegt, mw. mr. J.H., Starrenburglaan 11 a (2251 AG) postbus 59 (2250 AB) Voorschoten, tel. 071-5600240, fax 071-5600249, e-mail info@bodee-advocaten.nl

Buitem, mr. M.R. van, Burcht 11 (1501 BA) postbus 1178 (1500 AD) Zaandam, tel. 075-6353831, fax 075-6353090, e-mail info@leeuwadvoo.nl

Hamm-van de Water, mw. mr. A.H., Looiersgracht 4 (6211 JK) postbus 598 (6200 AN) Maastricht, tel. 043-3251859, fax 043-3253043, e-mail m.hamm@wagemansadvokaten.nl

Makkes, mw. mr. N.J., Lucasbolwerk 6 (3512 EG) postbus 815 (3500 AV) Utrecht, tel. 030-2303010, fax 030-2303011, e-mail nicolemakkes@degier-stam.nl

Pasveer, mw. mr. K.J., Egbert Gorterstraat 14 (7607 GB) postbus 251 (7600 AE) Almelo, tel. 0546-812528, fax 0546-819469, e-mail k.pasveer@tencateadvocaten.nl

Rosema, mw. mr. M., Stationsstraat 13 (8431 ET) postbus 9 (8430 AA) Oosterwolde, tel. 0516-567123, fax 0516-452340

Slootweg, mw. mr. A.M., Amersfoortseweg 14 g (3751 LK) postbus 199 (3750 GD) Bunschoten, tel. 033-2981400, fax 033-2988373, e-mail bunschoten@bvd-advocaten.nl

Tang, mw. mr. L.F., Lucasbolwerk 6 (3512 EG) postbus 815 (3500 AV) Utrecht, tel. 030-2303010, fax 030-2303011, e-mail info@degier-stam.nl

Voorst, mr. S. van, Zonnehof 31-35 (3811 ND) postbus 1214 (3800 BE) Amersfoort, tel. 033-4221954, fax 033-4611545, e-mail s.vanvoorst@mend.nl

Vos, mw. mr. C.J.C., Nieuwe Gracht 5 a (2011 NB) Haarlem, tel. 023-5426854, fax 023-5428990, e-mail advocaten@gesselblauw.nl

PRAKTIJK NEERGELEGD

Albers, mr. O. Amsterdam 30-11-2004

Ansems, mw. mr. A. Amsterdam 30-11-2004

Azahaf, mw. mr. S. Amsterdam 01-11-2004

Bosma, mw. mr. A.J. Utrecht 03-12-2004

Bouwman, mw. mr. R.A.K. Arnhem 01-12-2004

Bruining, mw. mr. D.A. Rotterdam 01-01-2005

Bruijn, mw. mr. M.E.J. de Amsterdam 30-11-2004

Bijster, mr. E.M. Rotterdam 08-12-2004

Croles, mw. mr. F.F. Amsterdam 02-11-2004

Dietiker, mw. mr. F.C. Wollega 01-01-2005

Doorenbos, mw. mr. N. Den Bosch 03-01-2005

Dijke, mw. mr. P.L. van Rotterdam 01-01-2005

Dijkhuizen, mr. J. van Arnhem 01-01-2005

Empel-van der Dussen, mw. mr. R.M. van Den Haag 01-12-2004

Erkens, mr. J.H.M. Den Bosch 03-01-2005

Feltz-Teeuwen, mw. mr. A.M.H. van der Amsterdam 01-08-2004

Flamman, mw. mr. M.N. Amsterdam 30-11-2004

Fung Fen Chung, mw. mr. C.S.K. Den Haag 01-01-2005

Groenewegen, mr. S.G. Apeldoorn 01-01-2005

Guessabi, mw. mr. S. Amsterdam 29-11-2004

Hardenberg, mw. mr. J. Rotterdam 01-01-2005

Heinrici, mw. mr. T.T. Rotterdam 07-12-2004

Kerk, P.A. Aan de Wijchen 14-12-2004

Kienhuis, mw. mr. H.I. Enschede 01-12-2004

Kok, mr. N. Lelystad 31-12-2004

Laan, mw. mr. C. Alkmaar 01-10-2004

Liebreghs, mw. mr. C.L. Den Haag 03-12-2004

Moerkoert, mr. B.Th. Den Haag 01-01-2005

Oberman, mr. F.M. Zwolle 01-01-2005

Overeem, mr. J. van Amsterdam 30-11-2004

Perez, mw. mr. Z.E. Deventer 01-01-2005

Pompen, mw. mr. M.J.R.M. Den Bosch 03-01-2005

Poppema, mr. T.J. Amsterdam 30-11-2004

Potter van Loon, mr. J. Geneve/Zwitserland 15-12-2004

Preusterink, mw. mr. M.F. Amsterdam 01-11-2004

Pijls, mw. mr. I.M.A.H. Heerlen 01-01-2004

Roelandt, mw. mr. E.J.M. Rotterdam 21-12-2004

Rosmalen, mw. mr. N.M. van Amsterdam 01-10-2004

Sanders, mr. P. Schiedam 01-01-2005

Schaufele, mw. mr. W.M. Spijkenisse 15-12-2004

Schild, mr. A.J.P. Den Haag 01-12-2004

Schoenmakers, mw. mr. J.M.H. Bladel 03-01-2005

Schouwink, mw. mr. I.F. Prinsenbeek 10-12-2004

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Sivirsky, mw. mr. A.M.P. Kerkade 01-01-2005

Slot, mr. A.J.M. Alphen a/d Rijn 01-01-2005

Stoffels, mw. mr. E.M. Arnhem 01-01-2005

Tol, mw. mr. M.M. van Hilversum 31-12-2004

Vreeburg, mw. mr. drs. E.J.C. Nijmegen 15-12-2004

Waals, mw. mr. L.D. van der Amsterdam 09-11-2004

Werner, mr. J.A. Harderwijk 01-06-2004

Wubs, mr. B.D. Den Haag 01-01-2005

Wijkerslooth, jhr. mr. L.J.F.E. de Arnhem 04-01-2005

Zaalberg, mr. G.D.J. Amsterdam 30-11-2004

Zoeten, mw. mr. A.M. de Amsterdam 01-11-2004

KANTOORVERPLAATSINGEN

Balhuizen, mr. M.L.A. (Amsterdam):

Winthontlaan 2 (3526 KV) postbus 4085

(3502 HB) Utrecht, tel. 030-2850300, fax 030-2850301, e-mail info@dvan.nl

Bent, mr. T.E. van der (Zoetermeer):

Brassersplein 1 (2612 CT) postbus 5114 (2600 GC) Delft, tel. 015-2191377, fax 015-2191379, e-mail info@acaadvocaten.nl

Boel, mw. mr. F.C.: Olympisch Stadion 33

(1076 DE) postbus 75727 (1070 AS)

Amsterdam, tel. 020-5650400, fax 020-5650411, e-mail boel@theoffice.nl

Brinkhof, mr. J.J.: De Lairesestraat 111-115

(1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail

jan.brinkhof@brinkhof.com

Broere-Blokland, mw. mr. M.M. (Rotterdam):

Burgemeester de Raadsingel 93 b (3311 JG)

postbus 476 (3300 AL) Dordrecht, tel. 078-6137177, fax 078-6130171, e-mail

info@tenholter.nl

Burg, mw. mr. D.A.J. van der (Leiden):

Europaweg 151 (2700 ER) postbus 3020 (2700 LA) Zoetermeer, tel. 079-3303173, fax 079-3303910, e-mail dab@srk.nl

Burger, mr. P.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail

patrick.burger@brinkhof.com

Bijl, mw. mr. S.: Weteringschans 90 (1017 XS) Amsterdam, tel. 020-5237667, fax 020-5237666, e-mail

info@keizeradvocaten.nl

Chavannes, mr. R.D.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail

remy.chavannes@brinkhof.com

Cooman, mw. mr. T.C. (Utrecht):

Madameperenlaan 46 (3452 ER) Vleuten, tel. 030-6662446, fax 030-6664264, e-mail

info@coomanadvocaten.nl

Demper, mr. H.F. (Zoetermeer):

Starrenburglaan 11 a (2251 AG) postbus 59 (2250 AB) Voorschoten, tel. 071-5600240, fax 071-5600249, e-mail

info@bodee-advocaten.nl

Dominicus, mw. mr. J.F.: Kromme Wee 14-16 (4331 PB) postbus 58 (4330 AB) Middelburg, tel. 0118-651402, fax 0118-651403

Dommering, mr. E.J.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail

egbert.dommering@brinkhof.com

Eldik, mr. G.H.R. van: Leidsegracht 1 a (1017 NA) Amsterdam, tel. 020-7706227, fax 020-7714056, e-mail

info@vaneldikadvocatuur.com

Ewijk, mw. mr. J.J. van (Amersfoort): F.C. Dondersstraat 1 (3572 JA) postbus 13036 (3507 LA) Utrecht, tel. 030-2769511, fax 030-2716144, e-mail

j.vanewijk@utrecht.bureaurechtshulp.nl

Feiner, mr. R.H.P. (Den Haag):

Crooswijksesingel 34 (3034 CJ) postbus 3725 (3003 AS) Rotterdam, tel. 010-4650966, fax 010-4654039, e-mail

info@advokatenkollektiefrotterdam.nl

Folgering, mr. D.J.J. (Amsterdam): Statenlaan 55 (5223 LA) postbus 1714 (5200 BT) Den Bosch, tel. 073-6927777, fax 073-6927789, e-mail

info@banning.nl

Friedman, mr. M.I. (Paris/Frankrijk): Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71180 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800, e-mail

marc.friedman@loyensloeff.com

Gardingen, mr. M.G.R. van: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail

mark.vangardingen@brinkhof.com

Geraads, mw. mr. N.D. (Amersfoort): F.C. Dondersstraat 1 (3572 JA) postbus 13036 (3507 LA) Utrecht, tel. 030-2769511, fax 030-2716144

Geuns, mr. E.D. van (Amsterdam): Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285328, fax 070-3285325, e-mail

edward.vangeuns@debrauw.com

Personalia

Gommers, mr. R.F.M.E. (Arnhem): Sweelincklaan 6 (6865 JB) postbus 63 (6865 ZH) Doorwerth, tel. 026-3390331, fax 026-3392254, e-mail rfmeggommers@xs4ll.nl

Hardam, mr. J.C.: Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3003 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375, e-mail jhardam@rechtshulprotterdam.nl

Heemstra, mr. H.F.R. van: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail hugo.vanheemstra@brinkhof.com

Hel, mr. J.M.M. van de (Den Haag): Louizalaan 200 (B-1050) Brussel/België, tel. 0032-26262217, fax 0032-26262309, e-mail m.vandehel@cmsderks.be

Hemel, mw. mr. R. van den (Hardinxveld-Giessendam): Oranjeplein 2 (4141 AR) Leerdam, tel. 0345-616767, fax 0345-633665, e-mail r.vandenheem@mvz.nl

Hesselink, mw. mr. I.K. (Den Haag): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 85084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail ingeborg.hesselink@debrauw.com

Heuzeveldt, mr. E.: Westerbracht 19 (7821 CD) postbus 2231 (7801 CE) Emmen, tel. 0591-686360, fax 0591-613015

Hovius, mr. T.E. (Amsterdam): Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246224, fax 010-4125839, e-mail taco.hovius@loyensloeff.com

Kaaks, mr. M.Ch.: Weteringschans 102 (1017 XS) postbus 15988 (1001 NL) Amsterdam, tel. 020-5289532, fax 020-5289537, e-mail info@medialaw.nl

Kerf, mr. P.J.F.M. de: Pr. Bernhardstraat 10 (6521 AB) postbus 1546 (6501 BM) Nijmegen, tel. 024-3607560, fax 024-3607090, e-mail secretariaat@jaegerssoons.nl

Knotter, mr. J.: Westerbracht 19 (7821 CD) postbus 2231 (7801 CE) Emmen, tel. 0591-686360, fax 0591-613015

Kok, mr. L. de: Strawinskyalaan 3127 (1077 ZX) postbus 75306 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-3017442, fax 020-3017350, e-mail dekokl@eu.gtlaw.com

Koopmans, mr. R.H.J.: Hoogoorddreef 9 (1101 BA) Amsterdam (Z-O), tel. 020-3120520, e-mail rob.koopmans@koopmanslaw.nl

Koops, mr. W.J.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail willem.koops@brinkhof.com

Krale, mr. G. (Houten): Valendrieseweg 175 (6603 AC) Wijchen, tel. 024-3978790, fax 024-3978791, e-mail info@kraleadvocatuur.nl

Krim, mw. mr. A. (Amsterdam): Zandvoortselaan 183 (2042 XL) Zandvoort, tel. 023-5737081, fax 023-5737083

Kruijff, mw. mr. C. de: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail christien.kruijff@brinkhof.com

Lamme, mr. P.A.L.C. (Wassenaar): Gouderakstraat 1 (2729 AC) Zoetermeer, tel. 079-3313355, fax 079-3313481, e-mail palclamme@hotmail.com

Lauwere, mr. R.V. de (Weesp): Bothalaan 1 (1217 JP) postbus 2383 (1200 JC) Hilversum, tel. 035-6246021, e-mail r.delauwere@beks.nl

Leest, mr. R.W. van der (Utrecht): Keppelseweg 1-3 (7001 CE) postbus 348 (7000 AH) Doetinchem, tel. 0314-372311, fax 0314-332147

Legger, mr. M.Th.: Maliestraat 1 (3581 SH) postbus 14033 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2364600, fax 030-2364192, e-mail m.legger@vandiepen.com

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Lettinga, mw. mr. M.P. (Amsterdam): Burg. Stramanweg 63 (1191 CX) Ouderkerk a/d Amstel, tel. 06-54340798, fax 06-20415483, e-mail mr.m.p.lettinga@planet.nl

Li, mr. D.Y. (Adorp): Zuiderpark 15 (9724 AG) postbus 604 (9700 AP) Groningen, tel. 050-3603768, fax 050-3603561

Lookeren Campagne, mr. H.L. van: Oude Molstraat 32 b (2513 BB) Den Haag, tel. 06-4790923, fax 070-3607345, e-mail info@hvanlookeren.demon.nl

Maarsingh, mr. A.R.: Sluisstraat 8 (7411 EG) postbus 797 (7400 AT) Deventer tel. 0570-600301, fax 0570-600182

Man, mr. R.A.N.M. (Hilversum): Naarderstraat 246 (1272 NR) Huizen, tel. 035-5252558, e-mail ralph.man@12move.nl

Nederlof, mr. J. (Venlo-Blerick): Ringbaan West 306 c (5025 VB) Tilburg, tel. 013-4687600, fax 013-4688305

Neijzen, mw. mr. T.: Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3003 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375

Oelji, mw. mr. M.T.H.: Hollandsch Diep 69 (2904 EP) Capelle a/d IJssel, tel. 010-4585181, fax 010-4678471

Patist, mr. J.W.H.: President Kennedylaan 37 (4334 EG) postbus 262 (4334 AG) Middelburg, tel. 0118-650005, fax 0118-650055, e-mail j.patist@patistadvocaten.nl

Plass, mr. E.H.J. (Boxmeer): Spoorstraat 122 (6591 GW) postbus 86 (6590 AB) Gennep, tel. 0485-540600, fax 0485-540607, e-mail eplass@ghadvocaten.nl

Rademaker, mw. mr. M.A.M.: Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3003 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375, e-mail mam.rademaker@rechtshulprotterdam.nl

Rats, mw. mr. M.R. (Amsterdam): Parkstraat 107 (2514 JH) postbus 30457 (2500 GL) Den Haag, tel. 070-3760606, fax 070-3651856

Raven, mw. mr. P.: Beursplein 37 (3011 AA) postbus 30004 (3001 DA) Rotterdam, tel. 010-2053666, fax 010-2053669, e-mail mail@huisvestingsadvocaten.nl

Ray, mr. S.A. (Slidrecht): Wildeveenstraat 13 (3061 GX) postbus 4353 (3006 AJ) Rotterdam, tel. 010-4522767, e-mail info@vansikkelerusenrayadvocaten.nl

Roelij, mw. mr. J.A. de: Alpen Rondweg 102 t (1186 AE) Amstelveen, tel. 020-6415585, fax 020-6402060

Rotmans, mw. mr. M.M. (Amersfoort): IJsselmeerlaan 2 (1382 JT) postbus 90 (1380 AB) Weesp, tel. 0294-492710, fax 0294-492800, e-mail mrotmans@securitasgroup.nl

Rubens-Snijders, mw. mr. L.D.M. (Wijchen): Florastraat 91 (6657 AR) Boven-Leeuwen, postbus 70 (6658 ZH) Beneden-Leeuwen, tel. 0487-540646, fax 0487-540390, e-mail info@rubensadvocatuur.nl

Rijlaarsdam, mr. J.G.F.: Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172614, fax 010-2172754, e-mail j.rijlaarsdam@houthoff.com

Rijpma, mr. J.W. (Den Bosch): Pelmolten 19 (3994 XX) postbus 61 (3990 DB) Houten, tel. 030-6380678, fax 030-6380674, e-mail osse@osse.nl

Rijpstra, mr. R.M. (Amsterdam): Velperweg 1 (6824 BZ) postbus 3045 (6802 DA) Arnhem, tel. 026-3538300, fax 026-3510793, e-mail rijpstra@dirkzwager.nl

Sarlis, mr. P.C. (Helmond): Boutenslaan 2 (5615 CW) postbus 48 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2132888, fax 040-2136280, e-mail saris@deroijbos.nl

Schaik, mr. E.R. van (Lelystad): Heiligeweg 10 (1601 PN) Enkhuizen, tel. 0228-324559, fax 0228-325650, e-mail appelman_mes.enkhuizen@hetnet.nl

Sikkelerus, mr. D.W.J. van (Dordrecht): Wildeveenstraat 13 (3061 GX) postbus 4353 (3006 AJ) Rotterdam, tel. 010-4522767, e-mail info@vansikkelerusenrayadvocaten.nl

Smit, mr. M.P. (Rijssen): Boompjes 17 (7607 HE) postbus 191 (7600 AD) Almelo, tel. 0546-827459, fax 0546-827014, e-mail klaastermors@balienet.nl

Smith, mw. mr. K.J.: Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3000 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375, e-mail ksmith@rechtshulprotterdam.nl

Soriano, mr. F.J.: Weteringschans 130 l (1017 XV) Amsterdam, tel. 020-4287306, fax 020-4895527, e-mail kantoor@bruinsadvocaten.nl

Stappen, mw. mr. K.E.M. van der: Raadhuisstraat 59 (5241 BK) postbus 255 (5240 AG) Rosmalen, tel. 073-5226256, fax 073-5226260, e-mail kemvanderstappen@home.nl

Steinhauser, mw. mr. S.A.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail sophie.steinhauser@brinkhof.com

Stöpetie, mr. K.Th.M.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail kurt.stopetie@brinkhof.com

Straalen, mr. I.A. van (Maastricht): Eisenhowerlaan 102 (2517 KL) postbus 82155 (2508 ED) Den Haag, tel. 070-3512124, fax 070-3524492, e-mail sava@wirehub.nl

Straathof, mr. D.J. (Amsterdam): Sweelinckplein 1 (2517 GK) postbus 18558 (2502 EN) Den Haag, tel. 070-3654833, fax 070-3615054, e-mail dstraathof@arnold-siedsma.nl

Tjeenk Willink, mw. mr. Q.J.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail quirine.tjeenkwillink@brinkhof.com

Tuinenburg, mr. P.C. (Amstelveen): Reguliersdwaarsstraat 90-92 (1017 BN) Amsterdam, tel. 020-4287324, fax 020-4274597, e-mail all@vanrossen.nl

Verhaegen, mw. mr. V.M.C.: Dam 73 (4331 GH) postbus 507 (4330 AM) Middelburg, tel. 0118-637488, fax 0118-626012

Vermeulen, mr. O. (Rotterdam): Parnassusweg 126 (1076 AT) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-5772000, fax 020-5772700, e-mail o.vermeulen@houthoff.com

Vermunt, mw. mr. M.A.R.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail marjanka.vermunt@brinkhof.com

Versteeg, mr. A.J.H.W.M.: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail arnold.versteeg@brinkhof.com

Het Bureau van de Orde

ONDERWERP	TELEFOONNUMMER	E-MAILADRES
Voor		
• N.a.w. gegevens advocatuur	070 – 335 35 29	adres@advocatenorde.nl
• Centrale Controle Verordeningen	070 – 335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
• Landelijke financiële bijdrage	070 – 335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
• Communicatie: Advocatenblad, brochures, etc.	070 – 335 35 52	pr@advocatenorde.nl
• BalleNet certificaten	070 – 335 35 51	certificaat@advocatenorde.nl
Opleiding		
• Beroepsopleiding (BO) (09.00-12.00 uur) (vragen van stagiaires inzake BO)	070 – 335 35 55	opl@advocatenorde.nl
• Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) (vragen van stagiaires inzake VSO en erkende opleidingsinstellingen)	070 – 335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
• Permanente Opleiding (PO) (vragen van erkende opleidingsinstellingen)	070 – 335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
• Permanente Opleiding (PO) (vragen van advocaten inzake PO-punten, inclusief ontheffing PO)	070-3353541/89	jz@advocatenorde.nl
• Vrijstellingen BO en VSO	070-3353541/89	jz@advocatenorde.nl
Alle overige vragen van advocaten	070 – 335 35 71/86	helpdesk@advocatenorde.nl

Verweij, mw. mr. A.M.C.: Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail rotterdam@vanmens-wisselink.nl

Vilder, mw. mr. E.I.M.C. de: De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201

Vogelzang, mw. mr. A.M.: Egelantiersgracht 576 (1015 RR) Amsterdam, tel. 020-4200888, fax 020-6383022, e-mail a.vogelzang@seegers-lebouille.nl

Vijftigschild, mr. H.A.T.: Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3003 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375, e-mail hvijftigschild@rechtshulp rotterdam.nl

Waele, mw. mr. C.M.W. de (Paris/Frankrijk): Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800, e-mail caroline.de.waele@loyensloeff.com

Weebers-Vrenken, mw. mr. C.J.M.: Stratumseidijk 19 (5611 NA) postbus 480 (5600 AL) Eindhoven, tel. 040-2120400, fax 040-2121487, e-mail c.weebers@vastgoed-advocatuur.nl

Weegberg, mr. drs. J.F.M. van (Leiden): Adelheidstraat 74 (2595 EE) Den Haag, tel. 070-3818915, fax 070-3855451, e-mail vanweegberg@gwg-advocaten.nl

Weide, mr. R.P.G. van der: De Lairesestraat 121 (1075 HH) postbus 7511 (1070 AC) Amsterdam, tel. 020-3059888, fax 020-3059889, e-mail vanderweide@vlpadvocaten.nl

Weijst, mr. J.A.A. van der (IJsselstein): Raadhuisstraat 59 (5241 BK) postbus 255 (5240 AG) Rosmalen, tel. 073-5223502, fax 073-5223592, e-mail mail@swgadvocaten.nl

Wieland, mr. F.K. (Terneuzen): Markt 16 (4571 BG) postbus 47 (4570 AA) Axel, tel. 0115-563984, fax 0115-564270, e-mail advo@cambierwieland.nl

Wijnveldt, mr. D.J.L. (Duiven): Johan de Wittlaan 2 (6828 WG) postbus 3060 (6802 DB) Arnhem, tel. 026-3516190, fax 026-3518404, e-mail daniels.partners@planet.nl

Zandvliet, mw. mr. N.: Jacob Mosselstraat 2 (2595 RH) Den Haag, tel. 070-3469226, fax 070-3614633

Ziekman, mr. M.: Amstelplein 8 a (1096 BC) postbus 94700 (1090 GS) Amsterdam, tel. 020-3016301, fax 020-3016333, e-mail general@cmsderks.nl

Zouw, mw. mr. M.E. van der (Amsterdam): Nieuwe Gracht 5 a (2011 NB) Haarlem, tel. 023-5426854, fax 023-5428990, e-mail monique.van.der.zouw@gesselblauw.nl

Zwerus, mr. M.S.: Weteringschans 90 (1017 XS) Amsterdam, tel. 020-5237667, fax 020-5237666, e-mail info@keizeradvocaten.nl

NIEUW KANTOOR/ASSOCIATIE

Bodee Advocaten (mrs. H.F. Demper en J.H. Bouwknegt) Starrenburglaan 11 a (2251 AG) postbus 59 (2250 AB) Voorschoten, tel. 071-5600240, fax 071-5600249, e-mail info@bodee-advocaten.nl

Van Boekel & Nederlof Advocaten (mr. J. Nederlof) Ringbaan West 306 c (5025 VB) Tilburg, tel. 013-4687600, fax 013-4688305

Brinkhof (mrs. J.J. Brinkhof, P. Burger, R.D. Chavannes, E.J. Dommering, M.G.R. van Gardingen, H.F.R. van Heemstra, W.J. Koops, C. de Kruijff, S.A. Steinhäuser, K.Th.M. Stöpetie, Q.J. Tjeenk Willink, M.A.R. Vermunt, A.J.H.W.M. Versteeg, E.I.M.C. de Vilder) De Lairesestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201

Heuzeveldt Advocaten (mrs. E. Heuzeveldt en J. Knotter) Westerbracht 19 (7821 CD) postbus 2231 (7801 CE) Emmen, tel. 0591-686360, fax 0591-613015

Van Sikkelerus & Ray Advocaten (mrs. D.W.J. Sikkelerus en S.A. Ray) Wildevaenstraat 13 (3061 GX) postbus 4353 (3006 AJ) Rotterdam, tel. 010-4522767, e-mail info@vansikkelerusenrayadvocaten.nl

MEDEVESTIGING

Appelman & Mes Advocaten (mr. E.R. van Schaik) Hieligeweg 10 (1601 PN) Enkhuizen, tel. 0228-324559, fax 0228-325650, e-mail appelman_mes.enkhuizen@hetnet.nl

Bots & De Rooij Advocaten (mr. J.A. de Rooij) Alpen Rondweg 102 t (1186 AE) Amstelveen, tel. 020-6415585, fax 020-6402060

NAAMSWIJZIGING

Blankestijn & Oortman Advocaten te Hengelo (O) thans: **Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältte**

Vermeer, Van der Vlerk & Bots, Advocaten te Breukelen thans: **Bots & De Rooij Advocaten**

Van Boven Patist, advocaten te Middelburg thans: **Van Boven, advocaten**

Advocatenkantoor Cambier te Axel thans: **Cambier & Wieland Advocaten**

Gerbers, mw. mr. J.J. te Beuningen thans: **Gerbers Advocatuur**

Koers Hielkema & Veldman advocaten & fiscalisten te Leek thans: **Hielkema c.s. Advocaten en Procureurs**

Ibis, mw. mr. N. te Voorburg thans: **Ibis-Ciftci, mw. mr. N.**

Kok Advocaten te Ermelo thans: **Kok & Boeve Advocaten**

Eeuwen-Lagendijk, mw. mr. Y. van te Capelle a/d IJssel thans: **Lagendijk, mw. mr. Y.**

Man Martens Broekman Advocaten & Procureurs te Hilversum thans: **Martens & Broekman Advocaten**

Advocatenkantoor Mr. C.J. Noppen te Capelle a/d IJssel thans: **Noppen & Oelj Advocaten**

Koers & Veldman advocaten & fiscalisten te Heerenveen thans: **Het Raethuys advocaten & fiscalisten**

Koers & Veldman advocaten & fiscalisten te Peize thans: **Het Raethuys advocaten & fiscalisten**

Van der Kroft Advocaten te Amsterdam thans: **Ribbert Van der Kroft Advocaten**

Rietbergen Righarts & Plaisier te Rotterdam thans: **Rietbergen & Partners**

De Lauwere Ruijgrok te Weesp thans: **Ruijgrok Advocaten**

Van der Stappen, Schapendonk & Groenhuijzen te Rosmalen thans: **Schapendonk Van der Weijst Groenhuijzen**

Schoemaker & Van Rhijn te Deventer thans: **Schoemaker Advocaten**

Simmons & Simmons Trenité te Rotterdam thans: **Simmons & Simmons**

Van der Beek . Steenbergen te Epe thans: **Steenbergen & Partners**

Vlug en Huisman Strafleiters te Deventer thans: **Vlug Huisman Maarsingh Strafleiters**

Arendt & Medernach te Amsterdam thans: **Weidema van Tol**

Wigman & Gijsberts Advocaten te Den Haag thans: **Wigman, Gijsberts & Van Weegberg Advocaten**

BEZOEKADRES/POSTBUS/TEL./FAX/E-MAIL

Te Biesebeek B.V. te Zwolle: Dobbe 73 (8032 JX) Zwolle

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältte te Hengelo (O): Marskant 10-l (7551 BV) Hengelo (O), e-mail info@blankestijnenootman.nl

Bots & De Rooij Advocaten te Breukelen: fax 0346-263210

Van Dijk Advocaten te Westervoort: postbus 166 (6880 AD) Velp

Gerbers Advocatuur te Beuningen: e-mail gerbersadvocatuur@planet.nl

Haagrecht Advocaten te Den Haag: postbus 85915 (2508 CP) Den Haag

Heijkamp Ngasirin Advocaten te Ede: Stationsweg 33 (6711 PJ) Ede

Het Raethuys advocaten & fiscalisten te Heerenveen en Peize: e-mail info@raethuysadvocaten.nl

Ribbert Van der Kroft Advocaten te Amsterdam: e-mail info@rvdk.com

Rutten & Welling Advocaten te Heerlen: Oude Lindestraat 1 (6411 EH) Heerlen, postbus is opgeheven, e-mail info@ruttenwelling.nl

Ruijgrok Advocaten te Weesp: e-mail c.s.m.ruijgrok@ruijgrok-advocaten.nl

Schapendonk Van der Weijst Groenhuijzen te Rosmalen: e-mail mail@swgadvocaten.nl

Spera van Houte Corporate Litigators te Heerlen: Valkenburgerweg 18 (6411 BN) Heerlen

Steenbergen & Partners te Epe: e-mail info@steenbergenpartners.nl

Weidema van Tol te Amsterdam: e-mail info@wvant.com

Wigman, Gijsberts & Van Weegberg Advocaten te Den Haag: e-mail info@gwg-advocaten.nl

Literatuur

mr. D.W. Aertsen

De trust

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
392 p. € 46,25
ISBN 90 130 2007 0

Awb (Algemene wet bestuursrecht)

Tekstuitgave 2005

inclusief: Wetsvoorstel Vierde tranche en
Memorie van Toelichting
Elsevier Juridisch Den Haag 2004
319 p. € 30
ISBN 90 590 1478 2

mr. M.C.I.H. Biesart e.a.

Tekst & Commentaar Gezondheidsrecht, 2e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
1.060 p. € 170
ISBN 90 268 3844 1

mr. M.P. Bongard e.a.

De Europese naamloze vennootschap (SE)

Recht en Praktijk deel 130
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
384 p. € 52,50
ISBN 90 130 2069 0

mr. Suzanne Brackmann

Praktijkboek Aanbesteden

Sdu Uitgevers
331 p. € 45
ISBN 90 121 0636 2

mr. A. van den Brink

Europese Monografieën, deel 77

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
316 p. € 35
ISBN 90 130 2104 2

Th. Calkoen

Uw goed recht: Gezondheidsrecht

Elsevier Juridisch Den Haag 2005
90 p. € 15
ISBN 90 590 1532 0

mw. mr. drs. C.W.M. Dullaert en mw. mr.

H.F.M. van de Griendt

De lastige partner: Management van een advocatenkantoor

Elsevier Juridisch Den Haag 2005
159 p. € 24,95
ISBN 90 590 1499 5

mr. S.H.M.A. Dumoulin e.a.

Tekst & Commentaar Ondernemingsrecht, 3e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
1.920 p. € 145
ISBN 90 130 0656 6

mr. J.M. van Dijk en mr. H.V. Oppelaar

Voorstel van Wet op het financieel toezicht

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
174 p. € 23,50
ISBN 90 130 2085 2

mr. F.B. Falkema e.a.

Markten onder toezicht

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
388 p. € 37,50
ISBN 90 130 2074 7

mr. F.J. Fernhout

Het verschoningsrecht van getuigen in civiele zaken

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
396 p. € 51,50
ISBN 90 130 2110 7

mr. J.G. Groeneveld-Louwerse
Publieke wenselijkheid of private beleidsvrijheid (proefschrift)
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
492 p. € 62,25
ISBN 90 103 2012 7

mr. A.M.L. Jansen
Nederlandse Vereniging voor Rechtsvergelijking, deel 65
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
144 p. € 25
ISBN 90 130 2174 3

prof. mr. W. Konijnenbelt en mw. M. Verschuren
Tekstuitgave Algemene wet bestuursrecht 2004, 3e druk
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
296 p. € 30
ISBN 90 130 1803 3

mr. R.H. Maatman
Dutch pension funds
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
296 p. € 64,75
ISBN 90 130 2227 8

mr. Maarten Meulenbelt en prof. mr. Wil Wedekind (red.)
Kernteksten Aanbestedingsrecht
Sdu Uitgevers
800 p. € 45 (prijs in abonnement € 40)
ISBN 90 121 0149 2

mr. F.J. van Ommeren
Schaarse vergunningen
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
88 p. € 20
ISBN 90 130 2042 9

mr. M.Ph. van Sint Truiden en prof. mr. B. Wessels
Tekst & Commentaar Faillissementswet, 4e druk
Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2004
904 p. € 115
ISBN 90 130 1691 X

mr. E.H. Pijnacker Hordijk, mr. G.W. van der Bend en mr. J.F. van Nouhuys
Aanbestedingsrecht, derde druk
Handboek van het Europees en het Nederlandse Aanbestedingsrecht
Sdu Uitgevers
682 p. € 65
ISBN 90 121 0657 5

Praktijkreeks Afval:

ing. L.J.W.M. Bergman en
M.L. Stokhof-Hassing
Deel 1: Beleid en regelgeving afvalstoffen
Sdu Uitgevers
186 p. € 35
ISBN 90 121 0505 6

ir. A.B. van Engelen en ir. M. Peschier
Sdu Uitgevers
Deel 3: Milieuzorg in het MKB
126 p. € 35
ISBN 90 121 0707 5

mr. drs. D. van der Meijden
Deel 2: Tekst en toelichting Afvalstoffenrecht
Sdu Uitgevers
438 p. € 59
ISBN 90 121 0654 0

ing. R. Schoonenberg
Deel 4: Melden en registreren van afvalstoffen
Sdu Uitgevers
174 p. € 35
ISBN 90 121 0734 2

drs. W.T.M. Veerman en prof. dr. mr. P.M. van der Zanden
Reeks: **(Re)organisatie, Fusie en Overname**
Waardering van ondernemingen
Elsevier Juridisch Den Haag 2005
88 p. € 25
ISBN 90 590 1391 3

mr. drs. D.F.M.M. Zaman
Reeks: **(Re)organisatie, Fusie en Overname**
Juridische fusie en splitsing
Elsevier Juridisch Den Haag 2005
156 p. € 40
ISBN 90 590 1401 4

Disciplinaire beslissingen

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

IDENTITEIT VAN GETUIGE BEPALEN

Raad van Discipline Amsterdam, 10 november 2003
(mrs. Kist, De Meyere, Röttgering, Verviers en Wiarda)

De advocaat die een derde een verklaring laat tekenen dient zich te vergewissen van de juiste identiteit van die persoon. Daarvan moet blijken uit zijn dossier, bijvoorbeeld door de kopie van het paspoort. De advocaat dient kritisch en waakzaam te zijn ten aanzien van de toestemming van de wederpartij van zijn echtscheidingscliënt.

- *Advocatenwet artikel 46 (1.4.3 Andere verzuimen; 2.4.2 Tegenstrijdige belangen van verschillende cliënten)*
- *Gedragsregels 1 en 7.1*

Feiten

Mr. X heeft op 17 maart 1999 bij de Rechtbank een verzoekschrift ingediend om de echtscheiding uit te spreken tussen zijn cliënt en klaagster en om zijn cliënt te belasten met de uitoefening van het gezag over het minderjarige kind van partijen.

Mr. X heeft aan de Rechtbank als bijlage bij het verzoekschrift een verklaring overgelegd uit maart 1999 luidende dat klaagster verklaart kennis te hebben genomen van het verzoekschrift en zich daar geheel in te kunnen vinden. Deze referteverklaring is ondertekend met de naam van klaagster, waarboven een handtekening is geplaatst.

Onder deze verklaring staat vermeld dat mr. X verklaart dat de handtekening op deze referteverklaring afkomstig is van de hem bekende mevrouw Y (klaagster).

De echtscheidingsbeschikking wordt bij verstek uitgesproken op 8 april 1999. Mr. X legt vervolgens aan de griffie van de Rechtbank een ongedateerde akte van berusting over met als tekst dat klaagster verklaart dat zij kennis heeft genomen van de beschikking en daarin berust. Ook hier is de akte weer ondertekend door mevrouw Y (klaagster) met daarboven dezelfde handtekening als op de referteverklaring. Mr. X ondertekende deze verklaring 'voor legalisatie van bovenstaande handtekening'. De beschikking is ingeschreven op 13 april 1999.

In februari 2000 meldt zich een advocaat voor klaagster die stelt dat klaagster niets van de gevoerde echtscheidingsprocedure heeft gewe-

ten en ook geen verklaringen dan wel akten heeft ondertekend. De advocaat begint een procedure om de echtscheidingsbeschikking gewijzigd te krijgen voorzover deze het ouderlijk gezag betreft. Mr. X verklaart ten overstaan van de Kinderrechter onder meer dat zijn cliënt in juni 1998 bij hem op kantoor is geweest met een vrouw van wie zijn cliënt stelde dat het zijn echtgenote was (dus mevrouw Y) en dat mr. X, na zich van de identiteit van de vrouw en van haar bedoelingen te hebben vergewist, deze vrouw vervolgens twee blanco vellen heeft laten ondertekenen waarop mr. X later een verklaring tot referte en een akte van berusting heeft geprint.

Inhoud van de klacht

De klacht (tevens dekenbezwaar) houdt in dat aan klaagster na navraag door haar advocaat onvoldoende uitsluitsel is gegeven over de gang van zaken in de echtscheidingsprocedure; dat in onvoldoende mate de identiteit en de handtekening zijn geverifieerd; dat niet is onderkend dat er in de door mr. X behandelde echtscheiding sprake was van tegenstrijdige belangen; dat hij blanco vellen van een handtekening heeft laten voorzien.

Overwegingen van de raad

Mr. X is onvoldoende voortvarend geweest toen de advocaat van klaagster zich tot hem wendde. Ook in zijn berichtgeving naar de deken is mr. X onvolledig en zelfs onjuist geweest. Gelet op de ernst van de zaak had mr. X in een veel eerder stadium aan klaagster volledige openheid van zaken dienen te geven, en niet moeten wachten tot een verhoor bij de Kinderrechter.

Met betrekking tot het tweede onderdeel van de klacht wordt aan mr. X verweten dat hij weliswaar heeft gesteld dat hij de identiteit van de vrouw heeft gecontroleerd aan de hand van haar paspoort maar dat hij daarvan in het dossier niets heeft vastgelegd, en van het paspoort ook geen kopie heeft gemaakt. Wanneer een advocaat op de verklaring tot referte verklaart dat de handtekening afkomstig is van de hem bekende mevrouw Y (klaagster) en de handtekening op de akte van berusting zelfs heeft gelegaliseerd mag uit het oogpunt van zorgvuldigheid worden verwacht dat hij naderhand kan verantwoorden op grond waarvan hij daartoe is overgegaan. Nu mr. X daartoe niet in staat is treft hem tuchtrechtelijk een verwijt.

Het derde klachtonderdeel is dat, hoe dan ook, mr. X tegenstrijdige belangen heeft behartigd.

Naar het oordeel van de raad is dat verwijt terecht, ook al heeft mr. X gesteld met de vrouw die zich presenteerde als klaagster de zaak te hebben besproken en in die bespreking tot de overtuiging te zijn gekomen dat zij een snelle echtscheiding wilde en ermee instemde dat het gezag over het kind bij haar man zou komen te berusten.

Volgens de raad had mr. X desondanks niet van de afwezigheid van tegenstrijdige belangen mogen uitgaan, onder meer omdat hij wist dat zijn cliënt eerder bij een rechtszaak betrokken was geweest waarin hem de onttrekking van een kind aan het gezag van zijn vorige echtgenote werd verweten, en omdat het niet bepaald gebruikelijk is dat een

vrouw zonder meer afstand doet van het gezag over een éénjarig kind.

Onder deze omstandigheden had mr. X de vrouw naar een andere advocaat moeten verwijzen.

Ook het laten ondertekenen van blanco vellen papier is tuchtrechtelijk verwijtbaar, temeer indien deze gebruikt worden voor verklaringen die voor de betrokkene zeer vérstrekkende gevolgen hebben. Mr. X had ook moeten beseffen dat op deze wijze elke mogelijkheid tot bezinning dan wel nader advies van een derde werd uitgesloten.

Volgt

Gegrondd verklaring op alle onderdelen en de maatregel van berisping.

WRAKING VAN RAAD VAN DISCIPLINE

Raad van Discipline Arnhem, 17 november 2003

(mrs. Van Ginkel, Harenberg, Van de Loo, Poelmann en Verster)

Wraking van vrijwel gehele Raad van Discipline partiel gegrond verklaard.

Feiten

De deken brengt bezwaren tegen mr. X ter kennis van de Raad van Discipline Z. Mr. X dient een verzoek tot wraking in van de gehele raad, op één plaatsvervangend lid na. De raad vraagt het Hof van Discipline een andere raad aan te wijzen om het wrakingsverzoek te behandelen. Als zodanig wordt aangewezen de Raad van Discipline Arnhem.

Als reden voor zijn wrakingsverzoek voert mr. X aan dat de raad Z blijk heeft gegeven van vooringenomenheid jegens hem en daardoor geen juist en objectief oordeel kan vormen over de door de deken tegen hem ingediende klacht. In het bijzonder beroept hij zich op de wijze waarop twee eerdere klachten zijn afgedaan door de raad Z.

Met betrekking tot de door mr. X eerstbedoelde klacht heeft de raad in zijn beslissing overwogen dat mr. X in strijd met de waarheid had gesteld dat de declaratie ter begroting was ingediend bij de Raad van Toezicht. De Raad van Discipline Z heeft het desbetreffende klachtonderdeel toen gegrond geoordeeld en heeft mr. X een berisping opgelegd. Mr. X heeft tegen deze beslissing beroep ingesteld bij het hof. Hij heeft ter zitting van het hof een kopie van een brief van hem aan de Raad van Toezicht overgelegd, waarin hij de Raad van Toezicht verzoekt de desbetreffende declaratie te begroten. Het hof heeft in zijn beslissing op grond van deze brief vastgesteld dat mr. X de declaratie inderdaad ter begroting aan de Raad van Toezicht had aangeboden, de beslissing van de raad Z vernietigd en het klachtonderdeel alsnog ongegrond verklaard.

Overwegingen van de raad

In beginsel dient te worden uitgegaan van het vermoeden dat een rechter uit hoofde van zijn aanstelling onpartijdig is, tenzij zich een omstandigheid voordoet die een zwaarwegende aanwijzing oplevert

voor het oordeel dat de rechter jegens een partij een vooringenomenheid koestert, althans dat de bij die partij bestaande vrees hiertoe objectief gerechtvaardigd is.

De omstandigheid dat de Raad van Discipline Z, ondanks het betoog van mr. X, zonder meer heeft aangenomen dat mr. X in strijd met de waarheid heeft gesteld dat de declaratie ter begroting was ingediend, terwijl nadien is komen vast te staan dat hij de declaratie wel ter begroting heeft aangeboden, is voldoende zwaarwegend voor een objectief gerechtvaardigde twijfel omtrent de onafhankelijkheid en onpartijdigheid (van de leden van de raad die indertijd deze beslissing hebben gegeven – *bew.*) bij de behandeling en de beslissing van de ambtshalve klacht van de deken. Daarom is de raad van oordeel dat het wrakingsverzoek ten aanzien van de hiervoor genoemden dient te worden toegewezen.

Ten aanzien van de overige gewraakten heeft mr. X geen feiten en omstandigheden gesteld die een zwaarwegende aanwijzing in vorenbedoelde zin opleveren. De raad merkt hierbij nog op dat de enkele omstandigheid dat de raad Z een (andere) klacht tegen mr. X gegrond heeft geacht, terwijl het hof daarover in hoger beroep anders heeft geoordeeld zonder meer niet meebrengt dat sprake is van vorenbedoelde zwaarwegende aanwijzing.

Volgt

Gegronde verklaring van het verzoek tot wraking met betrekking tot vijf leden van de Raad van Discipline en ongegronde verklaring voor het overige.

RECHTSBIJSTANDVERZEKERaar ALS BELANGHEBBENDE

Raad van Discipline Amsterdam, 24 november 2003
(*mrs. Kist, Rigters, Hamer, Karskens, Gaasbeek-Wielinga*)

Hoewel een rechtsbijstandverzekeraar geen cliënt is, kan hij wel als belanghebbende worden beschouwd in een eventueel geschil omtrent de hoogte van het honorarium dat hij op grond van de contractuele relatie met de cliënt aan de advocaat verschuldigd is.

- *Advocatenwet artikel 46 (1.4 De kwaliteit van de dienstverlening; 1.4.3.1 Financiële verhouding)*

Feiten

Mr. X staat klager A bij in een geschil over de verbouwing van de woning van klager A, waarin een aannemer betaling vordert van een onbetaald gebleven factuur van f 20.000. Klager A is voor de kosten van rechtsbijstand verzekerd bij klaagster B, een verzekeringsmaatschappij.

In eerste aanleg wordt een tegenvordering van klager A, die betrekking heeft op een mishandeling van klager A door de aannemer en op de kwaliteit van de werkzaamheden, gehonoreerd tot een bedrag van f 7.989,48. Mr. X gaat ten behoeve van klager A in appèl. Het hof bekrachtigt het vonnis van de rechtbank. Mr. X brengt voor zijn werkzaamheden in twee instanties in totaal f 43.417 aan honorarium in

rekening. Nadat klagers daarover een klacht indienen is door een stafmedewerkster van de Amsterdamse Orde van Advocaten een rapport opgesteld over het declaratiegedrag van mr. X. De conclusie in dat rapport is dat met name bij het opstellen van processtukken 30% te veel tijd is gedeclareerd.

Overwegingen van de raad

Allereerst dient te worden vastgesteld wie in deze procedure als klager dient te worden aangemerkt. De klacht is immers in al haar klachtonderdelen aanvankelijk bij brief van 7 april 2000 namens klager A ingediend door klaagster B. Gedurende de verdere behandeling van de klacht is de raad echter gebleken dat de klacht afkomstig is van klaagster B. Klaagster B heeft dit ter zitting ook uitdrukkelijk bevestigd. In haar verdere beoordeling zal de raad de klacht daarom beoordelen als zijnde afkomstig van klaagster B.

Vervolgens moet worden vastgesteld of klaagster B kan worden ontvangen in haar klacht wegens excessief declareren. De raad overweegt dienaangaande dat hoewel klaagster B geen cliënt van mr. X is geweest, zij op grond van een contractuele verhouding met klager A wel gehouden was het voor de juridische werkzaamheden in rekening gebrachte honorarium te voldoen. Klaagster B dient, nu zij de partij is die het in rekening gebrachte honorarium verschuldigd is, daarom als belanghebbende te worden beschouwd in een eventueel geschil omtrent de hoogte van dat honorarium. Klaagster B is daarom ontvankelijk in haar klacht.

Bij de beoordeling neemt de raad het in opdracht van de deken door de stafmedewerkster van de Raad van Toezicht opgestelde begrotingsrapport van 5 februari 2001 als uitgangspunt. Volgens dat rapport heeft mr. X ongeveer 30% meer aan honorarium in rekening gebracht dan op basis van de begroting verschuldigd zou zijn.

Aangezien mr. X een aantal, naar het oordeel van de raad terechte, kritiekpunten heeft geuit op dit begrotingsrapport, dient een zeker marge te worden aangehouden op de daarin begrote bedragen. Het rapport wordt door de raad dan ook niet als bindend, doch slechts als indicatief beschouwd.

Voor de procedure bij de rechtbank heeft mr. X naar het oordeel van de raad, mede in aanmerking genomen de complexiteit van de zaak en het groot aantal getuigenverhoren, niet excessief gedeclareerd.

Voor zijn werkzaamheden in de appèlprocedure heeft mr. X een honorarium van f 17.000 in rekening gebracht. Inhoudelijk heeft de appèlprocedure niet veel meer om het lijf gehad dan een herhaling van de stellingen in eerste aanleg en mr. X heeft in redelijkheid niet al te hoge verwachtingen kunnen hebben van de overlegging van deze stukken voor het aannemelijk maken van het causaal verband tussen de mishandeling en de gestelde omzetting. In elk geval heeft mr. X de overlegging van deze stukken niet vergezeld doen gaan van een uitvoerige (en dus kennelijk tijdrovende) uiteenzetting. Vaststaat voorts dat mr. X zijn cliënt het advies heeft gegeven om de appèlpro-

cedure te starten. De raad is daarom van oordeel dat, alle omstandigheden in aanmerking nemende, de uiteindelijk door mr. X voor de appèlprocedure in rekening gebrachte uren ruim buiten de marges van de in het begrotingsrapport geïndiceerde redelijke honorarium-berekening vallen. Bovendien had het, gezien het negatieve resultaat, op de weg van mr. X gelegen om zijn honorarium te matigen. Mr. X heeft dit nagelaten. De raad concludeert dat mr. X in de appèlprocedure bovenmatig heeft gedeclareerd. De klacht is derhalve gegrond.

Beslissing

De raad verklaart de klacht gegrond en legt de maatregel van enkele waarschuwing op.

TEGENSTRIJDIGE BELANGEN

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 1 december 2003
(mrs. Raab, Luchtman, Kneepkens, Caudri en Houthakkers)

De regel dat een cliënt erop moet kunnen vertrouwen dat zijn advocaat, of een van diens kantoorgenoten, niet óók de tegenstrijdige belangen van zijn tegenpartij behartigt of in een later stadium gaat behartigen, is een zo essentiële dat daarop geen uitzonderingen zijn toegestaan.

- *Advocatenwet artikel 46 (2.4.2 Tegenstrijdige belangen van verschillende cliënten)*
- *Gedragsregel 7*

Feiten

Klager wordt in een strafzaak bijgestaan door mr. A. Vervolgens raakt klager betrokken in een huurgeschil, waarin mr. X optreedt voor klagers wederpartij, een woningstichting. Mr. X is een kantoorgenoot van mr. A.

Klager wijst mr. X op deze situatie, waarop mr. X aan hem te kennen geeft dat hij de gang van zaken betreurt maar dat hij zijn al jarenlang bestaande relatie met de woningstichting niet op de tocht wil zetten. Vervolgens ontvangt klager een brief van mr. A waarin deze schrijft dat hij in de strafzaak niet langer voor klager kan optreden en dat daarom de behandeling van die zaak aan een ander kantoor moet worden overgedragen. Mr. A vraagt aan klager om hem mee te delen aan welke advocaat hij het dossier kan doen toekomen.

Klacht

Mr. X heeft namens een cliënt een procedure tegen klager aanhangig gemaakt terwijl klager reeds cliënt was bij hetzelfde kantoor.

Overwegingen van de raad

De regel dat een rechtzoekende erop mag en moet kunnen vertrouwen dat zijn advocaat of één van diens kantoorgenoten niet ook de tegenstrijdige belangen van zijn tegenpartij behartigt of in een later stadium gaat behartigen, is een zo essentiële regel dat daarop geen uitzonderingen zijn toegestaan, ook niet in het geval het een kantoorgenoot van de advocaat van klager betreft die optreedt voor de weder-

partij in een andere zaak tegen klager. De raad acht het evenmin betamelijk dat aan klager te kennen is gegeven dat hij voor de zaak die mr. A voor hem in behandeling had een andere advocaat moest zoeken.

Volgt

Gegronde verklaring met waarschuwing.

BESLAG OP KWALITEITSREKENING

Hof van Discipline, 15 december 2003, nr. 3838
(mrs. Van Griensven, Van Houtum, Gründemann, Creutzberg en Visser).

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 14 april 2003
(mrs. Van Boven, Van den Dries, Hengeveld, Meerman en Merens)

De advocaat die bemerkt dat een door hem gelegd beslag op de bankrekeningen van een notaris tevens de kwaliteitsrekening als bedoeld in artikel 25 Wet op het Notarisambt treft, handelt onbetamelijk door het beslag op die kwaliteitsrekening niet terstond op te heffen.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.4 Jegens tegenpartij in acht te nemen zorg)*
- *Wet op het Notarisambt artikel 25*

Feiten

Mr. X laat, na verkregen verlof, ten behoeve van een van zijn cliënten beslag leggen op bankrekeningen van klager, die notaris is, ter verzekering van een vordering omdat klager bij een transactie eigenmachtig verrekeningen zou hebben doorgevoerd. Op 15 april 2002 bleek aan klager dat er eveneens beslag was gelegd op de kwaliteitsrekening van klager, als bedoeld in artikel 25 van de Wet op het Notarisambt. Klager heeft mr. X diezelfde dag door middel van een faxbrief gevraagd om het op die kwaliteitsrekening gelegde beslag op te heffen. Daags daarop heeft mr. X laten weten dat dat beslag zou worden opgeheven indien er vervangende zekerheid zou komen. Op 17 april 2002 heeft hij het beslag alsnog opgeheven. De klacht houdt in dat mr. X het beslag niet terstond heeft opgeheven maar eerst vervangende zekerheid heeft verzocht.

Overwegingen en beslissing van de raad

De raad merkt op dat de advocaat in het geval van het (laten) leggen van beslag verantwoordelijk is voor het gehele traject van beslaglegging. Mr. X heeft tijdens de behandeling van de klacht verklaard dat hij, alvorens aan klager te laten weten dat het beslag op de kwaliteitsrekening eerst zou worden opgeheven tegenover vervangende zekerheid, de Wet op het Notarisambt ingezien had en begrepen had dat beslaglegging op de kwaliteitsrekening van klager niet mogelijk was. Eerst na dreiging met een kort geding tot opheffing heeft mr. X het beslag op de kwaliteitsrekening van klager opgeheven. Door niet terstond tot opheffing van het beslag over te gaan maar te persisteren bij zijn eis tot het stellen van vervangende zekerheid heeft mr. X niet gehandeld als een behoorlijk advocaat betaamt, immers heeft hij misbruik gemaakt van de fout die door de bank was gemaakt.

De raad verklaart de klacht gegrond en legt de maatregel van enkele waarschuwing op.

Overwegingen van het hof

Op 15 april 2002 werd duidelijk dat door het beslag gelegd onder de bank ook de kwaliteitsrekening van klager was getroffen. Op grond van het bepaalde in artikel 25 van de Wet op het Notarisambt is een dergelijke rekening niet vatbaar voor beslag. Ter zitting heeft mr. X verklaard dat hij na ontvangst van de fax op 15 april 2002, aan het einde van de middag, een standaardfax heeft verzonden dat hij op 16 april 2002 gelegenheid had om de Wet op het Notarisambt erop na te slaan. Op 16 april 2002 is hem dus in elk geval duidelijk geworden dat de kwaliteitsrekening van mr. X een rekening is voor gelden van derden bedoeld ter doorbetaling aan die derden. Mr. X mag verondersteld worden bekend te zijn met het belang van een dergelijke rekening in het rechtsverkeer, welk belang te vergelijken is met een rekening Stichting derdengelden in de advocatuur. Daags na de aanvankelijke standaardreactie op 15 april 2002 had mr. X in de loop van de dag van 16 april 2002 dienen te beseffen dat het beslag onmiddellijk behoorde te worden opgeheven en dat hij terstond de bank dienovereenkomstig diende te berichten dat het beslag op de kwaliteitsrekening van klager voor zoveel nodig als opgeheven kon worden beschouwd. Desondanks heeft mr. X aan het einde van de middag van 16 april 2002 in zijn faxschrijven aan klager (opnieuw) gepersisterd bij zijn eis tot het stellen van vervangende zekerheid. Het hof is het met de raad eens dat mr. X daardoor niet heeft gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Aan dat oordeel kan niet afdoen dat de bank in weerwil van artikel 25 van de Wet op het Notarisambt – en buiten de schuld van mr. X – het beslag had doen uitstrekken tot bedoelde kwaliteitsrekening, noch de omstandigheid dat mr. X in de loop van de dag van 16 april 2002 overleg heeft gevoerd met de genoemde personen/instellingen. Ook het gegeven dat klager hem meteen in de eerste sommatie al dreigde met een tuchtrechtelijke klacht kan voor mr. X in de gegeven omstandigheden geen excuus voor zijn optreden opleveren.

Het hof kan zich dan ook verenigen met de beslissing van de raad en de gronden waarop de beslissing berust alsook met de aan mr. X opgelegde maatregel.

Beslissing van het hof

Het hof bekrachtigt de beslissing van de raad.

GEEN KLACHTRECHT VOOR EENIEDER

Hof van Discipline 15 december 2003, nr. 3875

(mrs. Zwitser-Schouten, Vermeulen, Heidinga, Van der Hel en Gründemann)

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 16 juni 2003

(mrs. Verhoeven, Gilhuis, Hiebendaal, Van Hilten-Kostense en Meijer)

De Advocatenwet heeft niet een klachtrecht in het leven geroepen voor eenieder, doch slechts voor degene die door een handelen of nalaten van een advocaat in zijn of haar belang getroffen is of kan worden. Voorzo-

ver het algemeen belang een tuchtrechtelijke procedure vereist, wordt het klachtrecht in beginsel uitgeoefend door de deken.

– *Advocatenwet artikel 46*

Feiten

Bij brief van 11 november 1999 verzoekt een Duitse advocaat aan mr. X om hem terzijde te staan in een incassozaak. Mr. X stuurt een voorschotnota aan de Duitse advocaat en dient een faillissementsrekest in tegen de debiteur. Bij brief van 22 mei 2000 wordt door de advocaat van de debiteur inhoudelijk verweer gevoerd tegen de vordering. Bij brief van 8 juni 2000 geeft de Duitse advocaat aan mr. X opdracht de vordering aanhangig te maken bij de rechter. Vervolgens laat de Duitse advocaat door middel van diverse rappelbrieven aan mr. X weten het bijzonder oncollegiaal te vinden dat deze niet van zich laat horen.

Bij brief van 30 maart 2002 laat klager aan mr. X weten dat de Duitse advocaat zich tot hem heeft gewend en vordert klager namens zijn cliënt terugbetaling van het betaalde voorschot te vermeerderen met rente.

Klacht

- (a) Mr. X heeft na ontvangst van de opdracht van de Duitse advocaat geen stappen ondernomen ter incasso van de vordering en bovendien zijn opdrachtgever niet, althans niet naar behoren, geïnformeerd en daarmee in elk geval veel langer dan wenselijk gewacht.
- (b) Mr. X laat zich afficheren als een de Duitse taal beheersende advocaat, terwijl dat niet het geval is.

Overwegingen van de raad

De Advocatenwet heeft niet een klachtrecht in het leven geroepen voor eenieder, doch slechts voor degenen die door een handelen of nalaten van een advocaat in zijn of haar belang getroffen is of kan worden. Voorzover het algemeen belang een tuchtrechtelijke procedure vereist, wordt het klachtrecht in beginsel uitgeoefend door de deken.

Niet is gebleken dat klager namens zijn opdrachtgever de klacht heeft ingediend. Integendeel, in zijn brief van 25 juni 2002 heeft klager melding gemaakt van 'mijn' eerdere klachten, hetgeen erop duidt dat hij zelf degene is die klaagt. Klager is niet ter zitting verschenen zodat hieromtrent geen nadere vragen konden worden gesteld. Klager heeft nog wel, in antwoord op de vraag van de griffier, schriftelijk aan de griffier meegedeeld dat zijn cliënt de klacht volledig ondersteunt en onderschrijft, hetgeen niet inhoudt dat deze cliënt zelf klaagt.

Klager is zelf door de rechtshulp van mr. X niet geschaad in enig eigen belang.

De raad verklaart klager niet-ontvankelijk.

Overwegingen van het hof

Het onderzoek in hoger beroep heeft niet geleid tot de vaststelling van andere feiten dan wel tot andere beschouwingen en gevolgtrekkingen dan die vervat in de beslissing van de raad, waarmee het hof zich verenigt.

Volgt

Bekrachtiging.

HERNIEUWDE BEËDIGING NA RECENTE EXAMENFRAUDE

Hof van Discipline 15 december 2003, nr. 3887

(mrs. Zwitser-Schouten, De Leeuw, Heidinga, Goslings en De Ruuk)

Verzet van de Raad van Toezicht tegen hernieuwde beëdiging na betrekkelijk recente examenfraude en schrapping van het tableau.

– *Advocatenwet artikelen 4 en 9c*

Feiten

Klager is in 1998 beëdigd als advocaat en procureur. In het kader van de beroepsopleiding advocatuur als bedoeld in art. 9c van de Advocatenwet heeft klager fraude gepleegd bij het afleggen van een drietal examens. Klager heeft de toetsen burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht niet zelf gemaakt maar heeft dat laten doen door een ander terwijl klager de toets belastingrecht ook door een ander heeft willen laten maken.

Klager, die ten tijde van het plegen van de fraude 54 jaar was, heeft deze erkend.

Bij beslissing van de Raad van Discipline van 5 juni 2000 is aan klager de maatregel van schrapping van het tableau opgelegd. Het hof heeft bij beslissing van 17 november 2000 de beslissing van de Raad van Discipline bekrachtigd en heeft daarbij bepaald dat deze maatregel met onmiddellijke ingang inging.

Sinds 1 februari 2002 is klager als volontair werkzaam bij Z-advocaten in de functie van juridisch medewerker.

Klager heeft begin mei 2003 verzocht om opnieuw te worden ingeschreven en beëdigd als advocaat en procureur. De Raad van Toezicht heeft zich daartegen verzet waarna klager van deze beslissing beklag heeft gedaan bij het Hof van Discipline.

Overwegingen van het hof

Het verzet van de Raad van Toezicht is gegrond op de vrees dat klager inbreuk zal maken op de voor advocaten geldende wetten, verordeningen en besluiten of zich anderszins schuldig zal maken aan enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. De Raad van Toezicht baseert deze vrees op de door klager gepleegde examenfraude en het daarmee samenhangende grote gebrek aan integriteit van klager.

Vaststaat dat klager bij het maken van een drietal examens (in januari 2000 en april 2000) in het kader van de beroepsopleiding advocatuur heeft gefraudeerd door die examens door een ander te (willen) laten maken. Voorts kan worden aangenomen (zie de beslissing van de Raad van Discipline van 5 juni 2000) dat klager de deken onjuiste informatie heeft verstrekt met betrekking tot de persoon die hem bij de fraude terzijde heeft gestaan en daarin is blijven volharden. Door aldus te handelen heeft klager ernstige inbreuk gemaakt op het voor de advocatuur geldende vereiste van integriteit en betrouwbaarheid.

De vraag is nu of ook thans nog voldoende grond bestaat voor de aan het verzet ten grondslag gelegde vrees. Het hof is van oordeel dat deze vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

De omstandigheid dat klager vanaf februari 2002 als volontair werkt bij Z-advocaten in de functie van juridisch medewerker, is onvoldoende om genoemde vrees weg te nemen, nu elk inzicht ten aanzien van de wijze van invulling van deze functie – klager is overigens nog geen twee jaar als zodanig werkzaam – ontbreekt.

Aan klager kan worden toegegeven dat het verleden hem niet tot in lengte van jaren moet worden nagedragen. De feiten waar het hier om gaat hebben echter in de eerste helft van 2000 plaatsgevonden zodat vooralsnog geen sprake is van het klager in lengte van jaren nadragen van zijn frauduleuze handelen. Het feit dat het voor klager, gezien zijn leeftijd – klager is inmiddels 57 jaar oud – steeds moeilijker wordt om een behoorlijke praktijk op te bouwen, komt geheel voor rekening van klager; hij is immers door zijn eigen handelen als advocaat van het tableau geschrapt.

Ten slotte heeft klager naar voren gebracht dat hij zich inmiddels voor zijn faalangst – volgens klager de oorzaak van zijn onjuiste gedragingen – onder behandeling van een psycholoog heeft gesteld en dat deze aan klager te kennen heeft gegeven dat bij de huidige behandeling de vrees voor herhaling ongegrond is. De juistheid van deze stelling heeft klager op geen enkele wijze onderbouwd, waar nog bij komt dat ter zitting is gebleken dat de bewuste behandeling pas zo'n twee maanden geleden is aangevangen, derhalve nadat de Raad van Toezicht verzet had gedaan tegen klagers verzoek om inschrijving op het tableau. Mede om die reden ziet het hof geen aanleiding om te voldoen aan klagers ter zitting van het hof gedane verzoek om deze zaak aan te houden totdat klager een rapport van de hiervoor bedoelde psycholoog heeft overgelegd.

Volgt

Ongegrondverklaring van het beklag.

OVERLEGGEN VAN CONFRATERNELE CORRESPONDENTIE

Hof van Discipline, 15 december 2003, nr. 3892

(mrs. Zwitser-Schouten, De Leeuw, Heidinga, Goslings en De Ruuk)

Raad van Discipline Amsterdam, 30 juni 2003

(mrs. Van Bennekom, Breederveld, Bunjes, Remme en Romijn)

- *Advocatenwet artikel 46 (3.3.3 Berichten van derden)*
- *Grondwet artikel 1*
- *EVRM artikelen 6 en 14*
- *Gedragsregel 12*

Inhoud van de klacht

De klacht houdt zakelijk weergegeven in, dat mr. X in strijd met artikel 46 Advocatenwet en in het bijzonder Gedragsregel 12, leden 1 en 2:

- a. confraternele correspondentie heeft overgelegd in een kortgeding-procedure zonder daar tevoren de toestemming voor te hebben gevraagd en gekregen van de advocaat die op dat moment de belangen van de wederpartij behartigde en zonder advies als bedoeld in Gedragsregel 12 lid 2 aan de deken te hebben gevraagd;

- b. heeft nagelaten de behandelend rechter in dat kort geding alsnog te verzoeken geen acht te slaan op die confraternele correspondentie, zulks ondanks het daartoe strekkende verzoek van klager;
- c. in een tweede zaak tussen dezelfde partijen opnieuw confraternele correspondentie in het geding heeft gebracht, zonder daar tevoren de toestemming voor te hebben gekregen van de advocaat die op dat moment de belangen van de wederpartij behartigde en zonder advies als bedoeld in Gedragsregel 12, lid 2 aan de deken te hebben gevraagd.

Beoordeling van de klacht

Het is vaste jurisprudentie dat de advocaat die geen (hem bevredigende) reactie krijgt op het verzoek aan de wederpartij in te stemmen met het in het geding brengen van confraternele correspondentie, daartoe nimmer overgaat zonder het advies van de deken te hebben ingewonnen. Een mededeling aan de wederpartij dat bij het uitblijven van een reactie wordt aangenomen dat de andere advocaat instemt, volstaat niet. Wordt niet uitdrukkelijk ingestemd, dan dient eerst advies aan de deken te worden gevraagd. Het is aan de advocaat die de confraternele correspondentie in het geding wil brengen om tijdig het overleg te voeren met de advocaat van de wederpartij, zodat er zonnodig bij het uitblijven van toestemming nog tijdig advies aan de deken kan worden gevraagd. De (waarnemend) deken is meestal direct beschikbaar en de deken kan in spoedeisende gevallen desnoods telefonisch adviseren. Tegen de achtergrond van deze uitgangspunten worden de klachtonderdelen beoordeeld. De onderdelen lenen zich voor gezamenlijke behandeling.

Mr. X heeft erkend dat hij zonder uitdrukkelijke toestemming van klager (de advocaat van de wederpartij van de cliënt van mr. X) en zonder voorafgaand advies van de deken in twee verschillende procedures confraternele correspondentie in het geding heeft gebracht. Voorzover mr. X heeft willen betogen dat hem de tijd en de gelegenheid ontbraken om zich voorafgaand aan de behandeling van de eerste procedure nog tot de deken te wenden, oordeelt de raad dat dit verweer niet op kan gaan doordat mr. X klaarblijkelijk geen enkele poging heeft ondernomen de deken nog te bereiken. Pas nadat klager zich over het gedrag van mr. X heeft beklagd, heeft mr. X de deken voorafgaand aan een derde procedure om toestemming gevraagd. Aldus behoeft niet verder te worden ingegaan op de afweging van een eventueel belang van de cliënt van mr. X tegen de belangen van de cliënte van klager, en of het belang van de cliënt van mr. X bepaaldelijk vorderde dat de correspondentie werd overgelegd. Mr. X heeft overigens ook niet gesteld dat het belang van zijn cliënt bepaaldelijk vorderde dat de correspondentie toch werd overgelegd. Vaststaat derhalve dat mr. X Gedragsregel 12 heeft geschonden.

In de opvatting van mr. X behoort het feit dat in uitzonderlijke gevallen, wanneer het belang van zijn cliënt dat bepaaldelijk vordert, confraternele correspondentie mag worden overgelegd, ertoe te leiden dat een klager bepaaldelijk belang moet hebben bij een beoordeling

van een klacht als de onderhavige. Mr. X heeft in dit verband betoogd dat het overleggen van de confraternele correspondentie in de eerste procedure zelfs – achteraf bezien – in het belang van de cliënt van klager is gebleken. De raad deelt deze zienswijze niet. Regel 12 is bij de herbeoordeling van de Gedragsregels in 1992 met een uitgebreide toelichting gehandhaafd omdat de regel van openbaar belang is en een goede rechtshulpverlening bevordert.

De handelwijze van mr. X is tuchtrechtelijk verwijtbaar. De klacht is derhalve in al haar onderdelen gegrond.

Volgt

Gegrondbevinding van de klacht onder het opleggen van een waarschuwing.

Overwegingen van het hof

In de door mr. X gegeven toelichting voert hij aan dat de raad ten onrechte in Gedragsregel 12 leest dat voor het overleggen van confraternele correspondentie in een procedure de toestemming van de andere advocaat nodig is, terwijl de regel slechts spreekt over ‘overleg’ met die andere advocaat. Hiermee miskent mr. X dat dit overleg bedoeld is om toestemming te verkrijgen en dat, als deze toestemming – welke uitdrukkelijk dient te zijn – uitblijft, advies aan de deken gevraagd moet worden. Klager heeft die uitdrukkelijke toestemming niet gegeven en mr. X heeft geen advies aan de deken gevraagd; toch heeft hij in twee procedures bij de kantonrechter de onderhavige confraternele correspondentie in het geding gebracht.

Ook indien klager het in Gedragsregel 12 bedoelde overleg uit de weg zou zijn gegaan, doet dit niet af aan het tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen van mr. X.

Het hof volgt mr. X niet in zijn stelling dat de raad – door tot ditzelfde oordeel te komen en mr. X wel en klager niet een verwijt te maken – artikel 1 Grondwet en de artikelen 6 en 14 EVRM heeft geschonden. Volstaan wordt in dit verband met de constatering dat in deze zaak uitsluitend de klacht tegen mr. X voorligt, zodat de raad klager alleen al om die reden geen tuchtrechtelijk verwijt kon en mocht maken.

Ook is de raad terecht niet inhoudelijk ingegaan op de vraag of het belang van de cliënt van mr. X, het overleggen van de confraternele correspondentie bepaaldelijk vorderde, al was het maar omdat mr. X dit belang in zijn correspondentie met klager en in de tuchtrechtelijke procedure voor de raad niet heeft aangevoerd, laat staan toegelicht. Daar komt nog bij dat het bestaan van een belang als door mr. X bedoeld niet wegneemt dat hij – bij gebreke van de vereiste uitdrukkelijke toestemming als hiervoor aangegeven – het advies van de deken had dienen in te winnen (in welk verband hij op dat (vermeende) belang had kunnen wijzen).

Volgt

Bekrachtiging.

SCHIKKINGSVOORSTEL IN GEDING BRENGEN

Hof van Discipline, 15 december 2003, nr. 3880

(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Sterk, Minderhoud, Creutzberg en Marres)

Raad van Discipline 's Hertogenbosch, 17 februari 2003

(mrs. Raab, Van Dooren, Kneepkens, Peeters en Houtakkers)

Wanneer een rechtbank het beroep op de afwezigheid van een processueel belang verwerpt met als overweging terzijde dat dit anders zou zijn geweest indien de gedaagden een adequaat aanbod zouden hebben gedaan, en de andere partij weigert te erkennen dat zo'n adequaat aanbod (buiten rechte) is gedaan, dan rechtvaardigt het belang van de ene partij dat zij de brief, houdende dit schikkingsvoorstel, in het geding brengt.

- *Advocatenwet artikel 46 (5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)*
- *Gedragsregel 12*

Feiten

Klagers zijn een echtpaar dat procedeert tegen een notaris en de koper van een huis. Het stadium van de schadestaatprocedure is bereikt; er is al een vonnis gewezen waarin is beslist dat de eigendomsoverdracht van dit huis tot stand is gekomen door onbevoegde vertegenwoordiging van het klagende echtpaar (eigenaar van dat huis) door een broer van klaagster en dat dat (onder anderen) de notaris aansprakelijk maakt.

De rechtbank overweegt in dit vonnis dat partijen naar de schadestaatprocedure verwijst dat klagers belang hebben bij toewijzing van de vordering, doch dat dat anders zou zijn geweest wanneer door de betrokken wederpartijen van klagers een aanbod zou zijn gedaan om het verschil te vergoeden tussen de door klagers beoogde verkoopprijs en de gerealiseerde verkoopprijs.

In de schadestaatprocedure brengt mr. X een brief in het geding van advocaat tot advocaat waarin een schikkingsvoorstel is gedaan om aan te tonen dat het aanbod, waarvan de afwezigheid veronderstellenderwijs door de rechtbank was aangenomen, wel degelijk was gedaan.

De gewraakte brief van 10 oktober 1994 is geschreven door de toenmalige advocaat van de koper aan de toenmalige advocaten van klagers; in die brieven zijn schikkingsvoorstellen verwoord. Met name is daarin het voorstel gedaan dat de koper f 15.000 zou betalen en de notaris f 10.000.

De schadestaatprocedure eindigt weliswaar in een veroordeling ten gunste van klagers, doch tegelijkertijd worden klagers wel in de proceskosten veroordeeld 'dit mede gezien het feit dat eisers (klagers) deze procedure en het grootste gedeelte van hun schade hadden kunnen voorkomen door in 1994 het alleszins redelijke schikkingsvoorstel van mr. Y te accepteren'.

Aanvankelijk had mr. X deze en enkele andere brieven zonder meer in het geding gebracht; hij nam ze terug toen de advocaat van klagers daar bezwaar tegen maakten, en vroeg om advies aan de deken. Die adviseerde positief en mr. X bracht de stukken opnieuw in het geding.

Inhoud van de klacht

De klacht heeft twee onderdelen: mr. X zou in de schadestaatprocedure een misleidende samenvatting hebben gegeven van de 'belang-overweging' uit het eerdere vonnis en voorts had mr. X de brief met het schikkingsvoorstel niet in het geding mogen brengen; daarbij wordt erop gewezen dat in die brief wordt gestipuleerd dat 'noch partijen noch raadslieden daarop in rechte een beroep mogen doen'.

Overwegingen van de raad

Met betrekking tot het eerste klachtonderdeel stelt de raad vast dat de gegeven samenvatting van mr. X een juiste weergave is van de essentie van de rechtsoverweging. Dit onderdeel van de klacht wordt daarom ongegrond verklaard.

Met betrekking tot het tweede klachtonderdeel wordt door de raad overwogen dat als algemeen aanvaarde norm tussen advocaten geldt dat op brieven en op andere mededelingen van de ene advocaat aan de andere in rechte geen beroep mag worden gedaan, tenzij het belang van de cliënt dit bepaaldelijk vordert en dan niet zonder voorafgaand overleg met de advocaat van de wederpartij. Als dit overleg niet tot een oplossing leidt dient het advies van de deken te worden ingewonnen.

De raad overweegt dan dat rechtsoverweging 10 uit het vonnis waarin naar de schadestaatprocedure werd verwezen feitelijk onjuist is waar de rechtbank het belang bij de toewijzing van de vordering vaststelt en aangeeft dat dat belang er niet zou zijn geweest wanneer er een bepaald aanbod door de aansprakelijk gestelde partijen zou zijn gedaan. Dit oordeel van de rechtbank strookte volgens mr. X niet met de werkelijkheid, en daarom was het voor zijn cliënten van belang aan te tonen dat van hun kant wel degelijk een aanbod was gedaan zoals de rechtbank bedoelde; derhalve was het voor de door mr. X vertegenwoordigde partijen bepaald van belang om voormelde brieven in het geding te brengen.

Naar het oordeel van de raad deed daaraan niet af dat in de brief van 10 oktober 1994 was gesteld dat op die brief in rechte geen beroep mocht worden gedaan.

De raad verklaart ook dit klachtonderdeel ongegrond.

Overwegingen van het hof

Het hof verwijst naar het principe van de desbetreffende gedragsregels en stelt dat de bedoeling van deze regel is het de advocaten mogelijk te maken een schikking te beproeven, zonder dat zij bevreesd hoeven te zijn dat hetgeen daarbij is gedaan, gezegd of geschreven, hun later in de procedure wordt tegengeworpen.

Slechts onder bijzondere omstandigheden is afwijking van deze regel niet tuchtrechtelijk verwijtbaar.

Het hof stelt dan de navolgende bijzondere omstandigheden vast:

- a. De gewraakte brieven bevatten schikkingsvoorstellen van de wederpartij; klagers worden dus niet geconfronteerd met een door hun eigen advocaat namens hen gedaan schikkingsvoorstel. De partijen namens wie het voorstel is gedaan hebben tegen openbaarmaking geen bezwaar, 'ondanks de even gebruikelijke als overbodige mededeling in de brieven dat er in rechte geen beroep op mocht worden gedaan'.
- b. Op het schikkingsvoorstel in de brief van 10 oktober 1994 hebben klagers in het geheel niet gereageerd, en er zijn geen schikkingsonderhandelingen totstandgekomen.
- c. Blijkens het vonnis van 19 augustus 1999 ging de Rechtbank uit van de onjuiste veronderstelling dat door de notaris geen enkel voorstel was gedaan ter compensatie van het nadeel van klager en had zij op die grond een uitdrukkelijk beroep van de notaris op het ontbreken van belang bij een nietigverklaring van de leveringshandeling verworpen.
- d. De cliënt van mr. X had er bepaaldelijk belang bij dat in de schade-staatprocedure alsnog melding zou worden gemaakt van het schikkingsvoorstel teneinde het op de schadebeperkingsplicht van klagers gerichte verweer te ondersteunen.
- e. Klagers, althans hun advocaat, waren niet bereid te erkennen dat door de notaris compensatievoorstellen waren gedaan, waardoor mr. X, gezien het belang van zijn cliënt daarbij, genoodzaakt was daarvan bewijs te leveren.

Onder deze bijzondere omstandigheden handelde mr. X naar het oordeel van het hof tuchtrechtelijk niet verwijtbaar door de brief, houdende het schikkingsvoorstel, over te leggen.

Volgt

Bekrachtiging.

OPTREDEN VAN ADJUNCT-SECRETARIS VAN RAAD VAN TOEZICHT

Raad van Discipline Arnhem, 9 februari 2004

(mrs. De Vries, Klemann, Van de Loo, Verster en Van Wijmen)

Voorzitter Raad van Discipline Arnhem, 7 februari 2003

(mr. P.H. van Ginkel)

Het optreden van een adjunct-secretaris van een Raad van Toezicht in het kader van de instructie van een klacht valt onder de verantwoordelijkheid van de deken.

– *Advocatenwet artikel 46 (Tuchtprocesrecht)*

Feiten

A dient een klacht in. Vervolgens beklagt hij zich over de wijze waarop deze klacht werd geïnstrueerd door mr. X, adjunct-secretaris van de Raad van Toezicht te Z.

Klacht

- a. Mr. X heeft willens en wetens in strijd gehandeld met het bepaalde in artikel 46c van de Advocatenwet door als niet-lid van de Raad van Toezicht de klacht van A te onderzoeken. Hij heeft, hoewel hij wist dat hij niet de bevoegdheid had om als lid van de Raad van Toezicht te handelen, zich wel als zodanig naar derden toe gepresenteerd.
- b. Mr. X heeft in strijd met het bepaalde in artikel 46d van de Advocatenwet niet getracht de klacht van A in der minne te regelen. Hij heeft telefonisch gesproken met A maar van dat telefoongesprek geen aantekening gemaakt, althans deze niet aan klager beschikbaar willen stellen, noch in een brief bevestigd wat er in de contacten met A besproken is.
- c. Mr. X heeft geen inzicht gegeven in de wijze waarop de klacht van A bij hem in behandeling is gekomen.

Overwegingen Voorzitter Raad van Discipline

De klacht tegen mr. X ziet op zijn optreden als adjunct-secretaris van de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten in het arrondissement Z, voor welke raad hij in loondienst werkzaam is. Het in de klacht bedoelde optreden van mr. X valt onder verantwoordelijkheid van de deken nu het heeft plaatsgevonden in het kader van de vervulling van de aan de deken opgedragen wettelijke taken. Op grond van het vorenstaande is klager in zijn klacht tegen mr. X kennelijk niet-ontvankelijk.

Overwegingen van de raad

Klager heeft verzocht om getuigen te horen, onder meer betreffende de gang van zaken bij de behandeling van klachten en de wijze waarop de mandatering is geregeld en betreffende het contact tussen mr. X en de griffier van de raad inzake de klacht van A. De raad acht zich voldoende voorgelicht en volstaat met zijn onderzoek ter zitting van 15 december 2003. Voor enig verder onderzoek is geen reden.

Met de voorzitter is de raad van oordeel dat de klacht van klager in alle onderdelen kennelijk niet-ontvankelijk is. De door de voorzitter vermelde gronden kunnen zijn beslissing volledig dragen.

Volgt

Ongegrondverklaring van het verzet.

BIJZONDERE VOORWAARDE IN COMBINATIE MET BERISPING

Hof van Discipline, 26 januari 2004, nr. 3794

(mrs. Van Griensven, de Groot-van Dijken, Wiglevan, van Houtum en Paulussen)

Raad van Discipline Arnhem, 24 februari 2003

(mrs. De Vries, Brandsma, Dam, Harenberg en Liesveld)

Het staat de deken of diens plaatsvervanger binnen de Raad van Toezicht niet vrij de behandeling van een tuchtrechtelijke klacht geheel neer te leggen bij een niet-lid van de Raad van Toezicht (adjunct-secretaris).

De mogelijkheid van het stellen van een bijzondere voorwaarde van vergoeding van door de tuchtrechtelijk laakbare gedraging veroorzaakte schade (art. 48b Advocatenwet) kan uitsluitend worden benut in samenhang met de maatregel van schorsing, nu alleen deze maatregel voorwaardelijk kan worden opgelegd. Het opleggen van zo'n bijzondere voorwaarde in combinatie met een waarschuwing of berisping is dus niet mogelijk.

– *Advocatenwet artikelen 46c, 48b*

Feiten

In eerste aanleg is tegen mr. X geklaagd door een oud-cliënt; de inhoud van die klacht is dat mr. X de kosten van rechtsbijstand in rekening heeft gebracht, terwijl een voorwaardelijke toevoeging was verleend, en dat mr. X is tekortgeschoten omdat hij klager niet correct heeft geïnformeerd met betrekking tot de door hem verrichte werkzaamheden.

Mr. X heeft naast inhoudelijk verweer ook het navolgende formele verweer gevoerd.

Mr. X stelt dat de klacht niet-ontvankelijk moet worden verklaard omdat het onderzoek naar de klacht niet is geschied door de deken of een ander lid van de Raad van Toezicht, maar door de adjunct-secretaris. Volgens mr. X kan een zo belangrijke taak niet aan de adjunct-secretaris worden overgelaten.

Een tweede formele verweer van mr. X is dat de rechtsgang bij de Raden van Discipline en het Hof van Discipline zich niet verdraagt met art. 6 EVRM 'omdat de Raden van Discipline en het Hof van Discipline ook oordelen over klachten tegen leden van de Raad van Toezicht en van het College van Afgevaardigden, terwijl de advocatenleden van de Raden van Discipline door het College van Afgevaardigden worden benoemd'.

Mr. X voert voorts nog het formele verweer dat de wettelijk voorgeschreven schikking niet is beproefd.

Overwegingen van de raad

De raad overweegt met betrekking tot het eerste formele verweer dat de functie van adjunct-secretaris in het leven is geroepen ter ondersteuning van de deken en de andere leden van de Raad van Toezicht bij de uitoefening van hun taken, ook die ter zake van het onderzoek naar ingediende klachten; door de sterke groei van de balie kunnen zij deze taken niet meer zelf geheel uitoefenen.

Het betreft hier naar het oordeel van de raad een interne organisatorische keuze, waarin de Raad van Toezicht vrij is, en die geen strijd oplevert met art. 46c Advocatenwet. Er is bovendien wel degelijk betrokkenheid bij de behandeling van de klacht geweest van de waarnemend deken. Op grond van deze overweging verwerpt de raad dit verweer.

Met betrekking tot het beroep op art. 6 EVRM stelt de raad vast dat dit verweer faalt met verwijzing naar de beslissing van het Hof van Discipline van 15 juni 1992, nr. 1624 (*Advocatenblad* d.d. 19 maart 1993).

De raad stelt vast dat het verweer van de niet-beproefde schikking feitelijke grondslag mist.

Na verwerping van de formele verweren, en na inhoudelijke toetsing, worden de klachten gegrond verklaard, en wordt de maatregel van berisping opgelegd; tevens bepaalt de raad bij wijze van bijzondere voorwaarde als bedoeld in art. 48b lid 1 Advocatenwet dat mr. X EUR 1.637,39 aan klager dient terug te betalen binnen een maand na het onherroepelijk worden van deze beslissing.

Overwegingen van het hof

Met betrekking tot de grief dat een adjunct-secretaris van de Raad van Toezicht niet bevoegd is klachten af te doen, overweegt het hof dat het niet het oordeel van de raad deelt dat de werkwijze ten aanzien van het behandelen van klachten een interne organisatorische keuze betreft, waarin de Raad van Toezicht vrij is. Het hof acht een dergelijke mate van vrijheid in strijd met de duidelijke tekst en de strekking van artikel 46c van de Advocatenwet; uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de in dit art. bedoelde taak aan de deken is toegekend mede vanuit de gedachte, dat van een ervaren advocaat als de deken pleegt te zijn kan worden verwacht dat hij de justitiabele met het vereiste begrip en deskundigheid tegemoet zal weten te treden. Naar het oordeel van het hof kan de deken zich bij de uitoefening van zijn taak als hier bedoeld weliswaar doen ondersteunen, maar deze ondersteuning kan niet zover gaan dat de vervulling van deze taak met betrekking tot een bepaalde klacht geheel bij een niet-lid van de Raad van Toezicht wordt gelegd.

Vervolgens overweegt het hof echter voor het onderhavige geval dat mr. X tijdens de behandeling geen aanspraak heeft gemaakt op onderzoek naar zijn klacht conform het bepaalde in art. 46c van de Advocatenwet. Nu, voorts, de wet aan het niet-nakomen van het bepaalde in art. 46c van de Advocatenwet geen rechtsgevolg verbindt, kan de grief van mr. X, die niet heeft gesteld dat hij ten gevolge van de door hem gewraakte gang van zaken in enig belang is geschaad, niet tot vernietiging van de beslissing van de raad leiden.

Het hof overweegt voorts met betrekking tot de grief dat het beroep op art. 6 EVRM ten onrechte is gepasseerd dat, indien al juist zou zijn hetgeen mr. X stelt, daaruit niet kan worden afgeleid dat geen sprake is van een objectieve beoordeling door de raad of van strijd met art. 6 EVRM. Aldus falen de hiervoor besproken (en andere) formele grieven.

Met betrekking tot de inhoudelijke beoordeling van de klacht volgt het hof de raad geheel, doch niet ten aanzien van de oplegging van de bijzondere voorwaarde. Uit art. 48a lid 1 van de Advocatenwet blijkt dat alleen de maatregel van schorsing voorwaardelijk kan worden

opgelegd. Tegen deze achtergrond dient naar het oordeel van het hof art. 48b lid 1 van de Advocatenwet zo te worden uitgelegd dat bij het opleggen van een andere maatregel dan die van schorsing de bijzondere voorwaarde als bedoeld in art. 48b lid 1 van de Advocatenwet niet kan worden opgelegd.

Na vaststelling dat één onderdeel van de klacht feitelijk alsnog ongegrond moet worden verklaard, volgt vernietiging van de beslissing van de raad voorzover deze dit onderdeel gegrond heeft verklaard en aan mr. X de maatregel van berisping heeft opgelegd en heeft bepaald dat mr. X een bedrag aan klager dient terug te betalen.

Volgt

Oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

KLACHTWAARDIGE NIET-BEROEPSMATIGE GEDRAGINGEN

Raad van Discipline Amsterdam, 2 februari 2004

(mrs. De Groot, Breederveld, Goppel, De Meijere en Voorhoeve)

Niet-beroepsmatige gedragingen van een advocaat kunnen zijn functioneren als advocaat zodanig raken, dat die gedragingen klachtwaardig zijn.

- *Advocatenwet artikel 46 (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)*
- *Gedragsregel 1*

Feiten

Een vroegere gemeentecamping is door de betrokken gemeente in 1996 in het kader van een privatiseringsoperatie verkocht aan Z, althans aan één van diens vennootschappen. Mr. X is de advocaat van Z en diens vennootschappen. Over de bestemming van het terrein en daarmee samenhangende vrijstellingen en bouwvergunningen doen zich conflicten voor.

Er komt een besluit van de gemeente van 13 juli 1999 betreffende de vrijstelling en de bouwvergunning voor een aanzienlijk aantal vrijetijdswoningen op het betreffend onroerend goed; daartegen wordt bezwaar gemaakt door klaagster, een belangenorganisatie die streeft naar het behoud van de oorspronkelijke bestemming van het terrein.

Mr. X staat Z en zijn vennootschappen in het kader van deze conflicten bij, onder meer ook als gemachtigde tijdens een hoorzitting in het kader van de behandeling van het bezwaar van klaagster tegen de voormelde besluiten. Mr. X vertegenwoordigt één van de vennootschappen van de heer Z ook bij het notarieel transport van een aantal percelen uit het betreffend onroerend goed, en ook heeft mr. X een vennootschap van de heer Z vertegenwoordigd in overleg met de advocaat van klaagster met betrekking tot de beoogde bouw van de vrijetijdswoningen.

Mr. X is ook opgetreden als koper van acht percelen grond.

Klaagster stelt dat de percelen grond waarin het betreffend terrein is verdeeld zijn ‘geparkeerd’ bij derden (dus bij andere partijen dan Z en diens vennootschappen) in verband met een dreigend beslag door de betrokken gemeente. De feitelijke achtergrond is als volgt.

Eerst heeft op 3 april 2000 ten overstaan van notaris B levering plaatsgevonden van het gehele terrein door een vennootschap van Z aan Q.B.V. Op 4 april 2000 heeft ten overstaan van notaris C (kantoorgenoot van notaris B) de levering plaatsgevonden van drie kavels van het de dag daarvoor geleverde terrein door Q.B.V. aan een derde. In de betreffende leveringsakte is bepaald dat van ontbindende voorwaarden geen sprake zou zijn zodat koper noch verkoper zich daarop zou kunnen beroepen. Die akte is op 5 april 2000 kadastraal ingeschreven.

De betrokken gemeente heeft op 7 april 2000 beslag doen leggen op het gehele terrein. Op 10 april 2000 is ten overstaan van notaris C door Q.B.V. een achttal percelen grond geleverd aan mr. X (op grond van een mondelinge koopovereenkomst van 7 april 2000). Deze akte is op 8 april 2000 kadastraal ingeschreven. (Noot bewerk: hier lijken wat data door elkaar gehaald te zijn). Eveneens op 8 april zijn ten overstaan van notaris C nog eens twee leveringen geëffectueerd waarbij door Q.B.V. aan directeurs van een vennootschap van de heer Z nog eens 18 percelen grond zijn geleverd. Steeds zijn alle ontbindende voorwaarden uitgesloten zodat koper en verkoper zich daar niet op kunnen beroepen.

Bij kortgedingvonnis van 18 mei 2000 is het door de gemeente gelegde beslag opgeheven. Met betrekking tot de verkoop en levering van de eerstbedoelde acht percelen is op 9 juni 2000 door de notaris een akte opgesteld die is ingeschreven in de openbare registers op 13 juni 2000. In die akte wordt opgenomen dat verkoper en koper ‘zijn overeengekomen dat voormelde verkoop en koop is geschied onder de ontbindende voorwaarde dat de publiekrechtelijke rechtspersoon: de gemeente K, niet binnen zes maanden na de ondertekening van voormelde onder 1. bedoelde akte zal overgaan tot beslaglegging met betrekking tot het verkochte, dan wel indien op grond van een gerechtelijke uitspraak de publiekrechtelijke rechtspersoon: de gemeente K, voornoemd, zal worden verplicht en veroordeeld een gelegd beslag op te heffen’. Vervolgens zijn op die grond door de verkopende vennootschap bij buitengerechtelijke verklaring ex art. 3:50 BW de geconstateerde rechtshandelingen vernietigd. De kopers berusten in die vernietiging, zoals blijkt uit een aan de bedoelde verklaring gehechte onderhandse akte.

Met betrekking tot de overige eerder overgedragen percelen zijn door notaris B gelijklopende akten gepasseerd. Aldus is de parkeersituatie opgeheven, en de oude, voor beslag gevoelige, situatie hersteld.

Met betrekking tot de handelwijze van notaris B heeft het Gerechtshof te Amsterdam geoordeeld dat

‘de notaris onzorgvuldig heeft gehandeld door haar medewerking te verlenen aan het ongedaan maken van de overdracht van het stuk recreatiegrond op de door haar cliënten verzochte wijze, omdat de inschrijving van de buitengerechtelijke verklaring van vernietiging een onjuiste weergave vormt van de werkelijkheid. Onder de geschetste omstandigheden kon er immers niet zonder meer vanuit worden gegaan dat met vrucht beroep kon worden gedaan op dwaling, zoals de notaris heeft betoogd, of op een van de overige gronden voor vernietiging van de rechtshandeling.’

De Kamer van Toezicht die diende te beslissen over de klacht tegen notaris C heeft geoordeeld:

‘Blijkens de weergegeven feiten is sprake van vier koopovereenkomsten waarbij percelen grond van het genoemde terrein zijn verkocht en geleverd aan steeds wisselende kopers. De betrokken leveringsakten zijn opgemaakt op verschillende tijdstippen. In de akten is de bepaling opgenomen dat er door partijen geen ontbindende voorwaarden zijn overeengekomen. Niet lang na het opmaken van de diverse akten is een ten aanzien van het beslag gunstig vonnis door de President van de Rechtbank (...) gewezen, in die zin dat het beslag is opgeheven. Vervolgens zijn er zogenaamde herstelakten opgemaakt, waarin is opgenomen dat partijen ten aanzien van de genoemde koopovereenkomst wel een ontbindende voorwaarde waren overeengekomen. Indien er sprake zou zijn geweest van een leveringsakte en een herstelakte, zou het aannemelijk kunnen zijn dat sprake was van een vergissing door partijen, zoals door de notaris gesteld. Echter, in dit geval was sprake van meerdere akten, opgemaakt ten behoeve van verschillende kopers op verschillende tijdstippen op basis van dezelfde modelakte door notarissen die van elkaar wisten welke akten werden opgemaakt. Onder die omstandigheden had de notaris zonder nader onderzoek een bepaling over de ontbindende voorwaarden zoals opgenomen in de herstelakte, niet mogen opnemen. Een dergelijke vergissing was onder die omstandigheden te onwaarschijnlijk. (...) Hij heeft hiermee klachtwaardig gehandeld.’

Klacht

De klacht luidt dat mr. X het vertrouwen in de advocatuur heeft geschaad door mee te werken aan de levering van een aantal percelen grond en met name aan de hiervoor beschreven leveringsakten en herstelakten, door als koper op te treden terwijl deze levering en ongedaanmaking daarvan schijnhandelingen betreffen, althans de akten die daartoe zijn opgemaakt vals zijn. Het verweer is dat mr. X bij de levering van de bedoelde percelen uitsluitend als privé-persoon is opgetreden en dat dit handelen daarom niet aan het oordeel van de tuchtrechter kan worden onderworpen.

Overwegingen van de raad

Naar het oordeel van de raad treft dit verweer geen doel.

De advocaat dient zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad; die norm richt zich primair tot de advocaat in zijn hoedanigheid van advocaat doch dat sluit niet uit dat niet-beroepsmatige gedragingen van de advocaat wel degelijk zijn functioneren raken.

Uit de vastgestelde feiten blijkt dat aan de zijde van mr. X sprake is geweest van een dusdanige betrokkenheid bij de beschreven transacties dat daarin een onvoldoende onderscheid gemaakt kan worden tussen het handelen van mr. X als privé-persoon en het handelen van mr. X in zijn hoedanigheid van advocaat. Daarbij is op grond van de vastgestelde feiten voldoende aannemelijk geworden dat, voorzover mr. X als privé-persoon zich acht percelen heeft laten leveren, hij daarbij evident primair het oogmerk heeft gehad de belangen van zijn cliënt te dienen.

Het klachtwaardige van de constructies blijkt wel uit het tuchtrechtelijk oordeel dat over de betrokken notarissen is uitgesproken. Aldus heeft mr. X gehandeld in strijd met artikel 46 Advocatenwet.

Volgt

Berisping.

(advertentie)

**Voor al uw
ambtelijke
opdrachten**

**Wij incasseren net zo snel
uw onbetaalde nota's**

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarders

info@buik-vanderhorst.nl
www.deurwaarder-leiden.nl

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarderksantoor

Boommarkt 3a
Postbus 11122
2301 EC Leiden
tel.: 071 – 5161015
fax: 071 – 5144877

